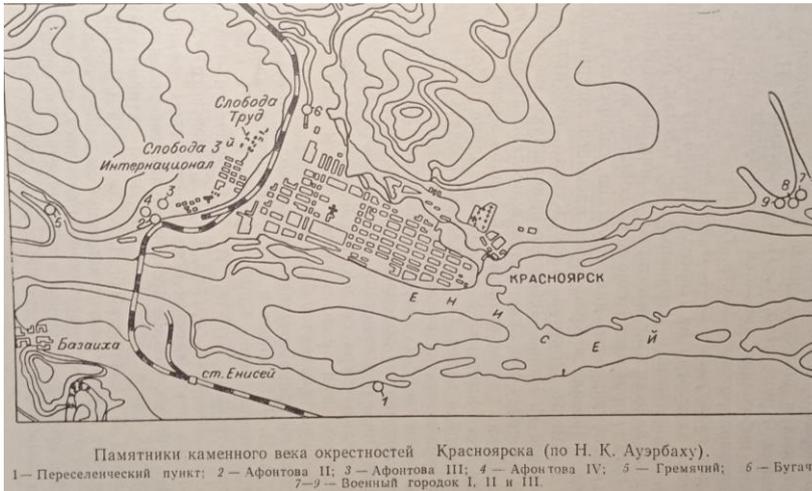

ПАЛЕОЛІТ ПІВНІЧНО СХІДНОЇ АЗІЇ (СИБІРУ) І ЗАСЕЛЕННЯ АМРИКИ

Археологічні вишукування в Сибіру розпочалися, ще в другій половині 19 сторіччі. Першими археологами були москальські геологи А.Л. Чекановський, І.Д. Черський, І.А. Лопатін та любителі І.Т. Савінков, М.П. Овчинников, Н.Ф. Кашенко та інші.

Памятники каменного века окрестностей Красноярска (по Н. К. Ауэрбаху).
1— Переселенческий пункт; 2— Афонтова II; 3— Афонтова III; 4— Афонтова IV; 5— Гремячий; 6— Бугач;
7—9— Военный городок I, II и III.

Розміщення перших досліджених пам'яток Сибіру

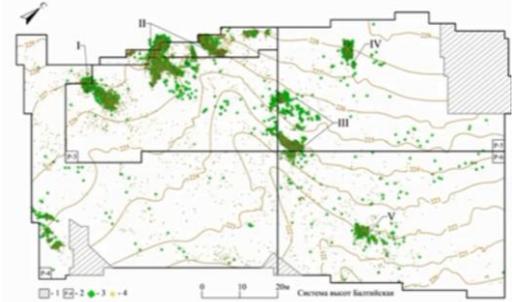

Схема розміщення стоянок з I - V

Розріз по Афонтовій горі II

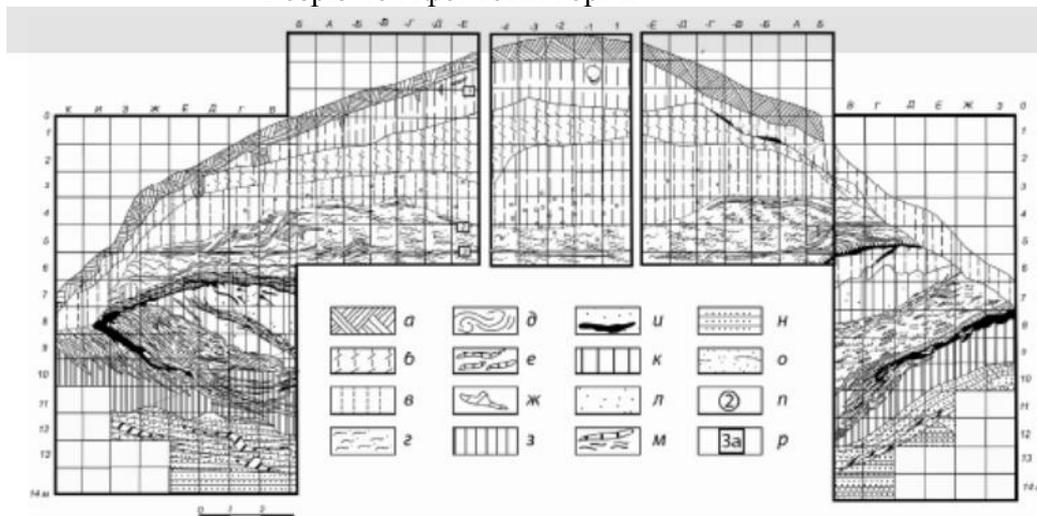

Рис. 2. Стратиграфический разрез.

Условные обозначения: а – современный почвенный слой со следами антропогенной деятельности; б – супеси белесые, тонкие, лессовидные; в – супеси желтовато-серые, тонкие, слоистые; г – супеси серые, тонкие слоистые; д – суглинки коричневые, плотные, неясно-слоистые; е – фрагменты (линзы) культурного слоя; ж – суглинки буровато-коричневые, пластичные; з – суглинки буровато-коричневые, плотные, неслоистые; и – погребенная почва, темно-серые, черные, гумусированные супеси и буровато-серые супеси, лессовидные, неслоистые; к – суглинки серовато-коричневые; л – участки интенсивной карбонизации; м – супеси белесые, плотные, неслоистые с фрагментами (линзами) культурного слоя; н – пески серые, мелко-, среднезернистые; о – пески разнозернистые с включениями гравия; п – номер геологического слоя; р – номер культурного слоя

Розглянемо першу досліджену пам'ятку на Афонтовій горі

Артефакти знайдені І.Т. Савінковим на Афонтовій горі були виставлені на Міжнародному антропологічному конгресі у Москві в 1892 році. Серед артефактів є чопери, скребки і кістяні вироби. Згідно таблиці палеолітичних пам'яток Сибіру і Далекого Сходу в книзі "Палеолит СССР" М "Наука" 1984 р. датування пам'ятки Афонтової гори складає 20900 років, це пізній палеоліт, а на стоянці знайдено чопери це знаряддя, яке виготовляли ще в олдувайську епоху і скребки з мустьєрської епохи.

Читаємо книгу В. Є. Ларічева "Палеоліт Північної, Центральної і Східної Азії" частина 1 ст. 54: "Висновки І.Т. Савінкова про те що він відкрив палеоліт біля Красноярска, рахується, більш за все, фантазією природною для краєзнавця – провінціала. Тому Д.Н. Онучин, визначаючи тему

докладу, просив його розповісти про Красноярський неоліт. Але І.Т. Савінков не міг пропустити моменту, щоб не представити членам конгресу своє улюблене дітище – Єнісейський палеоліт. Пізніше, описуючи в одному з листів обстановку, яка склалася на конгресі перед його доповіддю, І.Т. Савінков з гіркотою писав Д.А. Клеменцю: ”Якби не французький делегат де Бай, то на мої колекції не звернули б особливої уваги, і якби не його захист – моя доповідь не була б прочитана. Д.Н. Онучин був рішуче проти цього. Факт. Ось Вам - Москва”

Читаємо на ст. 54: ”Відомо, що Ж де Бай відносився дуже скептично до палеоліту, відкритому в європейській частині Московії (Україні) на 91-і роки минулого (19) століття. Він рахував недостатньо опрацьованими питання геологічного і палеонтологічного датування палеолітичних знахідок руських. У всякому разі, відкриття, про які ішла мова на конгресі 1892 р. в Москві, дозволили йому ”сумніватися відносно глибокої давнини слідів людської роботи». **Діло в тому, що на думку Ж де Бая, оброблені в камені із Русі (вони ”являють особливий характер”) сильно відрізнялися від палеолітичних виробів Західної Європи.** В той же час свої сибірські збори і знахідки І.Т. Савінков негайно і беззаперечно датував палеолітом. На нього, очевидно справили великі враження беззаперечні по точності геологічні і палеонтологічні спостереження першовідкривача єнісейського палеоліту і виразність камінного знаряддя Афонтової гори. Ж де Бай виділив серед знарядь ”форми, типові для західноєвропейських знахідок”, і оцінив це як факт великої важливості. ”Вони (вироби. В.Л.) мають форму, хорошо відому по знахідкам в Франції в індустріях періоду палеоліту.” І далі уточнив : ”Вони представляють індустрію, яку ми позначаємо на Заході як характерну для епохи **Мустьє**”. ”Точні форми примітивних знарядь” палеолітична людина Сибіру надав, незважаючи на ”дуже важку для обробітку сировину” – кварцит. Мустьєрськими по характеру Ж де Бай рахував також збори на Перевізній і біля деревні Ладейки.”

Після своїх довгих поїздок по Сибіру Ж де Бай збирав колекції артефактів з якими познайомив свого вчителя Л. Капітана який, написав спеціальну замітку.

Читаємо на ст. 62: ”з здивуванням констатував наявність кам’яних виробів із Сибіру **скребел мустьєрського типу**, великих пластинчатих відщепів леваллуазького типу, ”**вироби ашельського виду**” і молотка із рогу благородного оленя з слідами розпилювання біля основи і в 20 см від основи. Останнє знаряддя нагадували Л. Капітану молотки із рогу палевих поселень, шахт для добутку крем’я і аналогічні вироби, інколи зустрічаються на палеолітичних місцезнаходженнях Європи. Л. Капітан писав в зв’язку з цим, що якщо молоток теж знаходився в ”нижніх глинах” Афонтової гори, то він давніший подібних знарядь, коли небудь знайдений в Європі.”

Як бачимо, **європейські археологи, датували вироби ашельського виду** знайдені І.Т. Савінковим, відносним методом, і не враховували геологічні і палеонтологічні умови в яких були знайдені ці артефакти. **Оброблені камені із Русі (України), для Ж де Бая являють особливий характер сильно відрізнялися від виробів ашельської і мустьєрської доби Західної Європи і Сибіру, тому що на території України проживали люди сучасного типу, які виготовляли призматичні вироби, тоді, як в Європі і в Сибіру проживали відповідно неандертальці і монголоїди денісівці, які виготовляли вироби ашельського типу.** Тому для Ж де Бая це було незрозуміло.

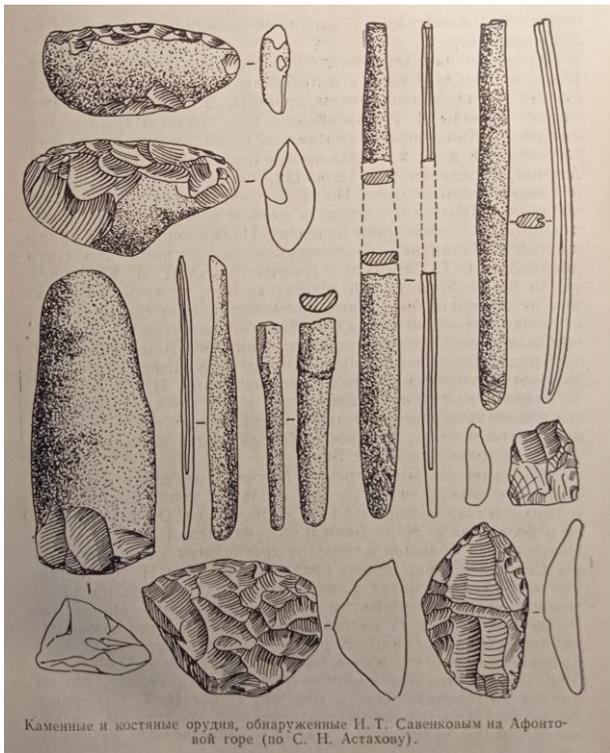

Фото Афонтової гори

Фото Афонтової гори з висоти

Кам'яні і кістяні знаряддя, виявлені І.Т. Савінковим на Афонтовій горі II.

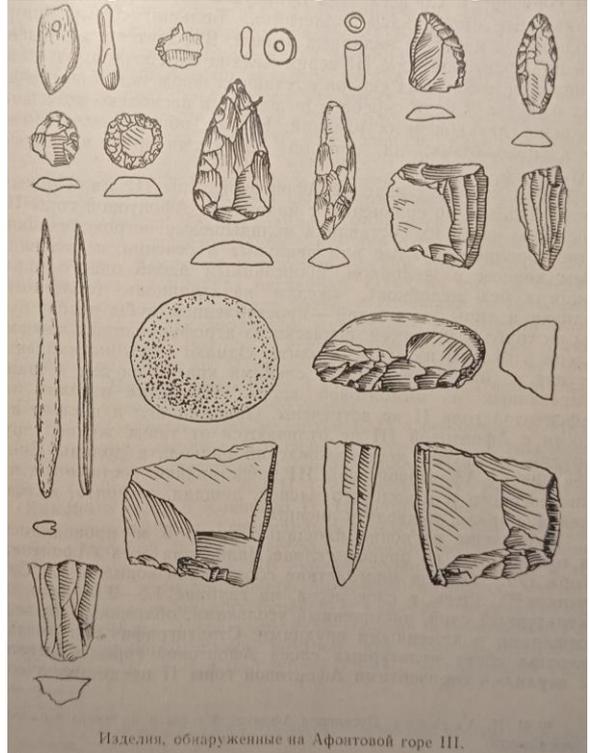
Каменные и костяные орудия, обнаруженные И. Т. Савиновым на Афонтовой горе (по С. Н. Астахову).

Обламки голок і шил із кістки

Із відео “Афонтова гора” від 19 лютого 1921 рік на сайті Археологическое исследование Сибири

Кам'яні і кістяні знаряддя, виявлені Н.К. Ауербухом і В.І. Громовим на Афонтовій горі III.

Изделия, обнаруженные на Афонтовой горе III.

Прикраси

Читаємо далі книгу В. Є. Ларічева ”Палеоліт Північної, Центральної і Східної Азії” частина 1 ст. 123, 124: ”Найбільш важкою для І.Т. Савінкова проблемою стало датування красноярського палеоліту і його відповідність з західноєвропейськими культурами. Але ретельна праця по геології і топографії Афонтової гори не пропала даром. Вражаюче, що І.Т. Савінкова не збентежив архаїчний, нижнє і середньопалеолітичний вид більшості відкритих ним кам'яних знарядь. Він прямо заявив, що красноярський палеоліт ”не є сучасником західноєвропейського” нижнього і середнього палеоліту. І.Т. Савінков зробив висновок, який став аксіомою при вирішенні питання датування палеолітичної пам'ятки епохи верхнього палеоліту Північної, Центральної і Східної Азії: ”...не рахую цілком науковий розділ кам'яного віку на епохи, основане тільки на морфологічних признаках кам'яних знарядь”, “визначення про відносну давність пам'яток давньої культури неможливо без геологічних даних” ...

На основі геологічних спостережень і аналізу особливостей кам'яного знаряддя і фауни І.Т. Савінков прийшов до неймовірного по точності висновку про те, що стоянки Афонтової гори являють собою період, коли епоха палеоліту ”закінчувалася”.

Як бачимо це вірний висновок І.Т. Савінкова, що Афонтова гора є пам'яткою кінця палеоліту малденського часу, а це від 17 000 до 9000 років тому. І.Т. Савінков не піддався тиску видних європейських археологів, які датували цю пам'ятку то ашельським то мустьєрським, згідно знайдених артефактів, чоперів ще олдувайської епохи та скребків мустьєрської епохи. Тоді в Сибіру проживали канібали так звані денісівці-синантропи, які і виготовляли знаряддя від чоперів ще олдувайської епохи до скребків мустьєрської епохи. Читаємо далі книгу В. Є. Ларічева "Палеоліт Північної, Центральної і Східної Азії" частина 1 ст. 125: "І.Т. Савінков робив це всупереч сумнівам такого авторитета в області палеоліту, як Ж де Бай, який був заворожений надзвичайною архаїкою виробів Афонтової гори, не рахувався спочатку з даними геології і палеонтології, зібрані першовідкривачем, і датував пам'ятку більш давнім періодом, ніж верхнім палеоліт."

В 1925 році Н.К. Ауербух і В.І. Громов продовжили роботи на Афонтовій горі III. Читаємо далі книгу В. Є. Ларічева "Палеоліт Північної, Центральної і Східної Азії" частина 1 ст. 166 - 168: "Основний культурний горизонт Афонтової гори III стратиграфічно залягав вище нижнього шару Афонтовій горі II і відповідно датувався пізнім часом, в той же час нижній горизонт Афонтовій горі III виявився давнішим, ніж основний культурний шар Афонтовій горі II. Кам'яні знаряддя із верхнього і нижнього горизонтів лесу Афонтовій горі III мало чим відрізнялися типологічно від знахідок різних рівнів Афонтовій горі II. Тут знайдені ті ж **грубі, вироби із цілих гальок або масивних сколів з них скребла мустьєрського типу, великі скрепки із відщепів і сколів, гостроконечники підтрикутної форми, недбало оброблені по краю, чопери, чопінги і галькові скребла**. Одночасно з грубим інвентарем в шарі зустрічалися дрібні нуклеуси конічної і підпризматичної форми, а також класичні нуклеуси - скрепки (в самому нижньому культурному горизонті). З усіх цих нуклеусів склалися дрібні правильні ножевидні пластинки.

Більшість їх використовувалося в якості вкладних лез. Виразна знайдена на Афонтовій горі III серія дрібних скребків, виготовлених із невеликих сколів випадкових форм або пластинчатих відщепів. Серед скребків вирізнялися декілька досить великих двоконечних виробів. Крім того в шарі знайдена ковадло, на якому оброблялися кам'яні знаряддя.

Серед кістяних знарядь Афонтовій горі III мало нових типів виробів по відношенню з знахідками Афонтовій горі II. **Велику частину їх склали вкладишеві гостроконечники, односторонне - випуклі або овальні в перетині, з голковидним кінцем і жолобком, прорізаним вздовж одного краю (іноді без жолобків), "жезли начальників"** (обломки).

Подібні і типи прикрас – просвердлені зуби пса, буси із трубчатих кісток, підвіски із атрофованих кликів оленя і буси із агальматоліту. Однак тут же знайдені **ступка із бивня мамонта з слідами фарби на дні і кулю, вирізану з бивня мамонтової кістки**. Подібних виробів на Афонтовій горі II не зустрінуто. **Обламки голок і шил із кістки з Афонтовій горі III не відрізняються від таких же по типу знарядь із інших місцезнаходжень палеоліту долини Єнісею.**"

В цьому описі артефактів, **чопери, чопінги і галькові скребла ашельської доби**, які виготовляв синантроп, співіснують з **вкладишевіми гостроконечниками, односторонне - випуклі або овальні в перетині, з голковидним кінцем і жолобком, ступки із бивня мамонта з слідами фарби на дні і кулю, вирізану з бивня мамонтової кістки прорізаним вздовж одного краю, обламки голок і шил із кістки**, які могла виготовити людина сучасного типу, чого бути не може. Таке може бути тільки на схилах де верхні шари з артефактами, під впливом води змиваються в яр де вони могли перемішатися з артефактами які знаходяться в нижніх шарах, але про це не повідомляється.

Про те що відбувся зсув ґрунту повідомляється в дописі до відео МЕЩЕРИН Михаил Николаевич "Хронология палеолитических стоянок Афонтовой Горы" на сайті @archaeology-ras

Дописувач [@vioz1689](#) який написав допис 3 роки тому пише:

"Я там копав 2013-го року. Там були залишки споруд, яких не було на старих картах міста.

Останнім часом схилиюся до теорії "Закопаних міст". Схоже по верствах, що сіль і бруд сповзали після якогось світового катаклізму."

УДК 902(571.51)

Основные этапы археологического изучения стоянки Афонтова гора II

Е. В. Артемьев

*Красноярский институт повышения квалификации работников образования
Красноярская лаборатория археологии
и палеогеографии Средней Сибири ИАЭТ СО РАН*

Н. И. Дроздов

*Красноярская лаборатория археологии
и палеогеографии Средней Сибири ИАЭТ СО РАН
Университет Российской академии образования, Красноярский филиал*

В. И. Макулов

*Красноярский государственный педагогический университет им. В. П. Астафьева
Красноярская лаборатория археологии
и палеогеографии Средней Сибири ИАЭТ СО РАН*

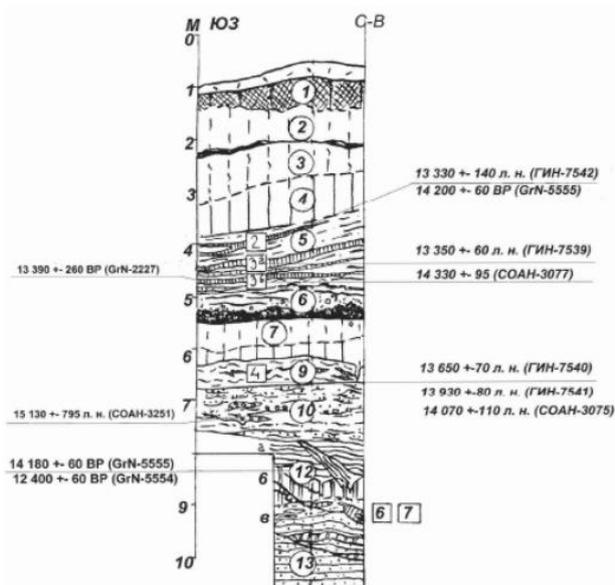

Рис. 7. Колонка геологического разреза с абсолютными датами (условные обозначения – см. рис. 2)

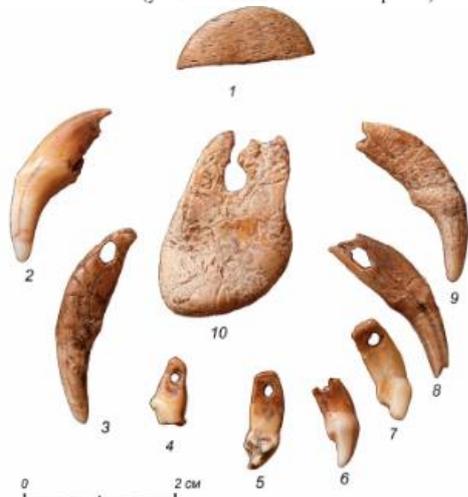

Рис. 6. Украшения из кости: 1 – фрагмент украшения из бизона; 2–9 – подвески из зубов мелкого хищника; 10 – подвеска из зубов марала

Некоторые итоги, проблемы и перспективы археологического изучения стоянки Афонтова гора II

Получена подробная литостратиграфическая карта стоянки, а также прослежена динамика поведения культуросодержащих слоев памятника в 3D на линейных участках 35×30 м как по профилю берегового уступа, так и вглубь террасы.

Стратиграфический разрез Афонтовой горы II в настоящее время имеет следующий вид (см. рис. 2).

1-й культуросодержащий слой (к. с.) приурочен ко 2-му геологическому слою. Имеет линзовидный характер, который не выделяется по цвету и составу в литологии. Данный к. с. достаточно хорошо представлен в юго-западной и центральной стенках раскопа 1992 г. и полностью отсутствует в северо-восточной части раскопа. По юго-западной стенке раскопа 1992 г. располагается наклонно, полностью повторяя рельеф склона Афонтовой горы, под углом 47–61°. Вертикальная мощность залегания культурных остатков, представленных археологическим материалом и фауной, составляет 15–65 см.

2-й культуросодержащий слой расположен только в юго-западной части раскопа, на глубине 3,76–4,2 м от репера. Дислоцируется в 5-м геологическом слое (супеси серые, тонкие, слоистые). Имеет горизонтальную протяженность и незначительный уклон относительно склона (до 10–12°) по юго-западной стенке раскопа 1992 г. По центральной (северо-западной) стенке раскопа прослеживается только частично, затем исчезает. Мощность культуросодержащих линз – 5–25 см.

3а культуросодержащий слой, который фиксируется только в юго-западной части раскопа на глубине 3,94–4,63 м, также относится к 5-му геологическому слою. По центральной (западной) стенке фиксируется на протяженности 4 м и имеет общую мощность 0–36 см.

3б культуросодержащий слой дислоцирован в 5-м геологическом слое, только в юго-западной части раскопа, на глубине 4,67–4,84 м. Имеет ярко выраженный линзовидный характер (по юго-западной и центральной стенке раскопа 1992 г. фиксируются три горизонтальные линзы небольшой мощности – 0–16 см).

3в культуросодержащий слой выявлен в 2002 г., имеет линзовидный характер, фиксируется по всем трем стенкам участка. Рельеф слоя по юго-западной стенке имеет почти горизонтальную направленность, по западной – слабый уклон к юго-западу, по северо-восточной – к востоку. Мощность – до 18 см.

3г культуросодержащий слой, также выявленный в 2002 г., имеет нитевидный характер, что может свидетельствовать о крайне незначительном переотложении. Рельеф слоя по стенкам подобен 3в к. с. Мощность – до 16 см.

4-й культуросодержащий слой зафиксирован по всему геологическому разрезу (на всех трех стенках), имеет линзовидный характер, расположен в 9-м геологическом слое. Мощность – до 77 см. По юго-западной стенке отмечен на протяжении 3,5 м. По этой же стенке имеет ярко выраженный уклон в сторону, обратную склону – до 55°. По центральной стенке характеризуется слабаклонной к юго-западу конфигурацией. Уклон по северо-восточной стенке раскопа – 49–54°.

Рис. 8. Орудие из бивня мамонта (материалы разведочных работ 2012 г. в зоне строительства 4-го моста через р. Енсей)

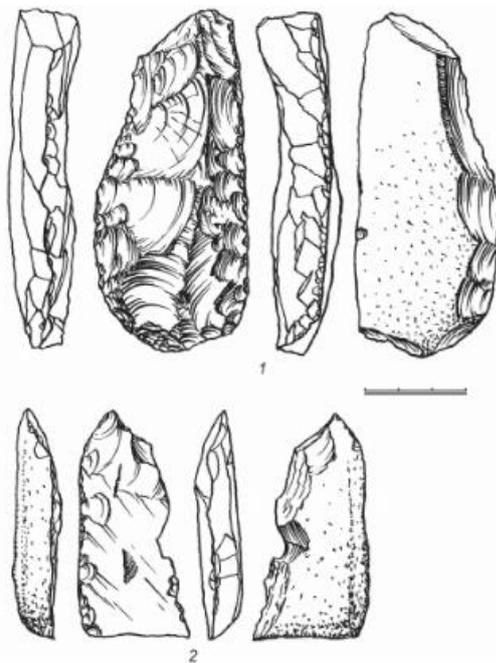

Рис. 4. Комбинированные орудия. 3-й культуросодержащий слой

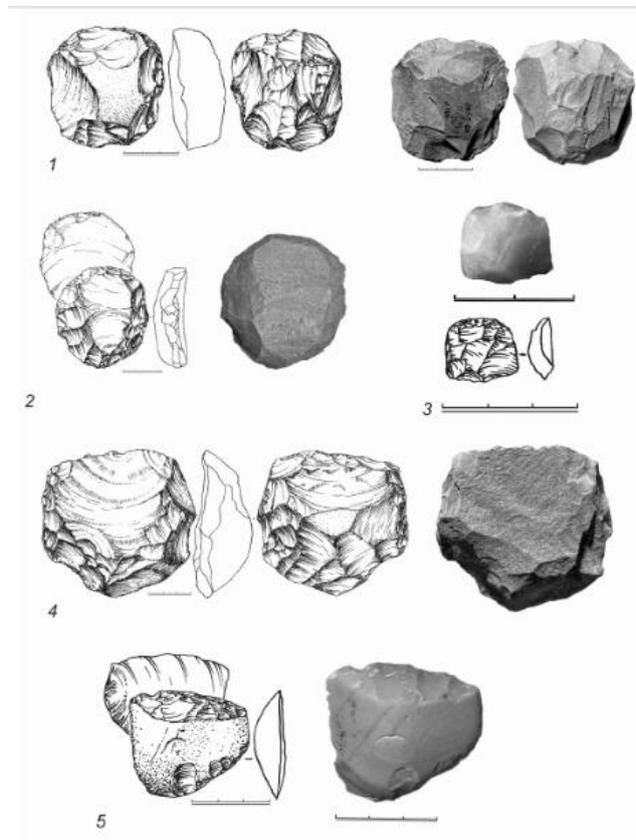

Рис. 3. Каменный инвентарь. 4-й культуросодержащий слой

В цьому дописі артефактів, теж саме як ми розглядали вище, **чопери, чопінги і галькові скребла мустьєрської і ашельської доби**, які виготовляв синантроп, співіснують з **прикрасами із кісток і виробів із бивня мамонта**, які могла виготовити людина сучасного типу, знайдені в одному шарі чого бути не може.

Таке може бути тільки на схилах де верхні шари з артефактами, під впливом води змиваються в яр де вони могли перемішатися з артефактами які знаходяться в нижніх шарах, але про це не повідомляється.

Продовжуємо читати далі книгу В. Є. Ларічева “Палеоліт Північної, Центральної і Східної Азії” частина 1 ст. 216 - 217: ”Однак **Г. Мергарт рішуче заперечував проти датування поселення Афонтова гора нижньопалеолітичною епохою, як це зробили закордонні археологи, конкретно Г. де Моргільє і Г. Обермаєр. Відкриття І.Т. Савінковим, а пізніше Г.П. Сосновським**

разом з надзвичайно архаїчним інвентарем дрібних кам'яних виробів, а також кістяних лез і вкладних знарядь він назвав подією, "величнішою по значенню" Г. Мергарт не вагаючись відкинув звинувачення в помилках "старих пошуковців" (в першу чергу І.Т. Савінкова), а також підозру "в змішуванні стратиграфії", чим пояснювалося парадоксальне суміщення в одному культурному шарі знарядь, характерних на заході для різних етапів. Він пояснив це явище своєю особливістю сибірської палеолітичної культури, котрого "нема на Заході нічого відповідного по характеру".

Дрібний інвентар – скребки, ножевидні пластини, витончені нуклеуси, а також нуклеуси-скребки - все це при порівнянні з європейським палеолітичним матеріалом не дозволяло датувати єнісейські пам'ятки кам'яного віку більш давнім віком, ніж верхній палеоліт. Разом з цим цей комплекс виробів не мав, на думку Г. Мергарта, ніяких точок дотику з яким небудь комплексом палеоліту Західної Європи, за виключенням може бути оріньякської по характеру ретуші. Однак останній збіг чисто випадковий, тому що ні одного типово оріньякського знаряддя на Єнісеї знайти йому не удалося. Із за цього Г. Мергарт зробив важливий висновок про те, що "безумовна паралель з західноєвропейськими знахідками [сибірських виробів] практично не допустим". Відповідно до цього, він ідучи за П.П. Єфименко, рахує необхідним виділити особливу культуру палеоліту Євразійського континенту – "верхній палеоліт сибірської фації". Її ні з однієї із ступенів європейського палеоліту "зрівнювати не можливо". Г. Мергарт впевнений, що люди Афонтової гори з їх своєрідними знаряддями різного стилю "не вчилися у старих майстрів", тому що порівнювати вироби останніх з першими важко.

Г. Мергарт не прийняв ту лінію яку наполегливо відстоював Б.Е. Петрі на підкреслюванні подібності Афонтової і Верхоленської гори з типовим мадленом Заходу. Він, напроти рахував, що сибірський палеоліт має більше оріньякських рис, ніж мадленських, та і то в основному тільки в частині техніки. Його пам'ятки Г. Мергарт відніс до "останньої геологічної епохи", коли господарював суворий континентальний клімат, і датував їх "кінцевою стадією" північнозійського палеоліту, не виділяючи ні ранні, ні пізні і зробив висновок, що геологічно вони відносяться до одного часу."

Читаємо далі книгу В. Є. Ларічева "Палеоліт Північної, Центральної і Східної Азії" частина 1 ст. 219: "А.В. Городцов прийняв висновок Г. Мергарта і Б.Е. Петрі про те, **що сибірські пам'ятки необхідно датувати найбільш пізніми типами знарядь і способами обробки, і відніс основну масу палеолітичних поселень Єнісею і Ангари до середньої пори "палеолітичної епохи" до мадлену**".

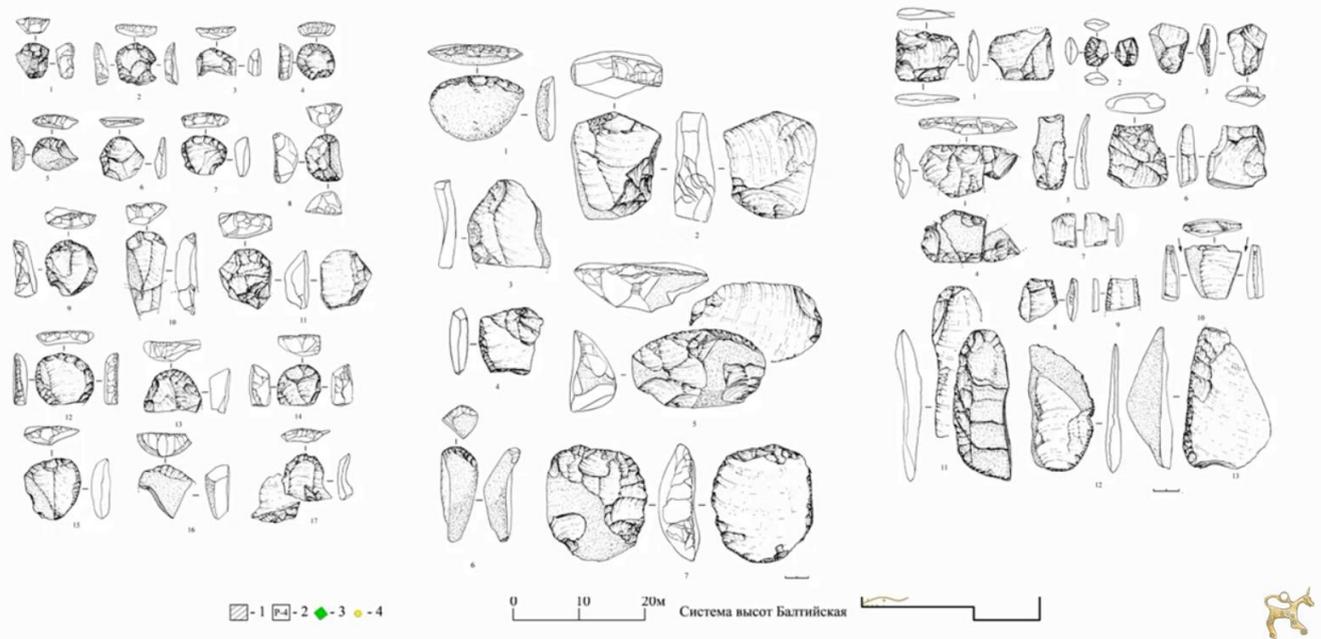
В книзі "Палеоліт Кавказа и Северной Азии" на сторінці 145 З. А. Абрамова пише: "Основною особливістю пізнього палеоліту останній до цього часу рахується поєднанням в одному археологічному комплексі різних типів знарядь, як би тих які **належать до різних епох палеоліту**. Ця особливість була відмічена ще І.Т. Савінковим в час перших зборів на Афонтової горі і зазнала різних тлумачень. Масивні скребла, надані Савінковим в 1892 р. XI Міжнародному конгресу з первісної археології і антропології в Москві, були визначені як мустьєрські. Подальші вишукування показали закономірну сумісність з цими скреблами та іншими **"архаїчними" формами, виготовлених із розколотих або цілих великих річкових гальок**, багаточисельних "дрібних" знарядь, зроблених із кременя, роговика, яшми і т. п. (скребків, проколок, лез), а також різномірних знарядь із кістки і рогу, в тому числі наконечників з пазами для вставки кам'яних вкладишів і виборів з отворами, широко відомих в мадленську епоху в Західній Європі і названих "жезлами начальник".

Однією із основних рис сибірського палеоліту С. М. Замятнін рахував відсутність, або обмежене використання техніки призматичних нуклеусів і зв'язане з цим відсутність знарядь, виготовлених із сколотих з нього подовжених ножевидних пластин з паралельними краями: різців, кінцевих скребків, лез типу шательперрон і гравет, дрібних пластинок з притупленим краєм і геометричних мікролітів. Замятнін прийшов до висновку, що сибірський палеоліт – найбільш яскравий приклад автохтонного і самобутнього характеру культурного розвитку. Тим самим він виступив проти різних міграністичних побудов які пояснюють своєрідність палеоліту Сибіру відсталістю племен які його залишили, і пережитково зберегли в своєму інвентарі великі раннепалеолітичні знаряддя, які принесені зі сходу, і отримали з заходу пізньопалеолітичні типи знарядь. Замятнін посилався на думку

Г. П. Сосновського, який **відмітав міграційні теорії**. Кам'яний інвентар, згідно останнього, не може бути розділений на дві різні групи: **архаїчну і пізньопалеолітичну**. По суті справ це єдиний комплекс, який склався в своєрідних природних і господарських умовах. Вивчення матеріалу показує, що не існує абсолютного розриву в техніці виготовлення двох груп знарядь і із за цього неможна говорити про два окремі елементи сибірського палеолітичного інвентарю. Сосновський пояснював наявність **“архаїчних”** форм особливою господарською роллю, якою вони грали в побуті давніх мисливців, і аж ніяк не відображали вплив центральноазійського культурного вогнища, як стверджували Г. Мергарт, Л. Савицький та інші. Саме потеплення в кінці плейстоцену, наступ лісу на степ здержувало на думку Сосновського, в інвентарі сибірських палеолітичних стоянок масивні рублячі вироби із гальок, які удосконалювалися і трансформувалися в примітивні сокироподібні знаряддя.”

Артефакти з відео МЕЩЕРИН Михаил Николаевич **"Хронология палеолитических стоянок Афонтовой Горы"** від на сайті @archaeology-ras

АГ IV (рис. Е.В. Акимовой)

Як бачимо і на Афонтовій горі IV знайдені **архаїчні виробів**

В 1996 році, при будівництві підземних гаражів в мікрорайоні Миколаєвка були знайдені одиночні артефакти, на вигляд палеолітичні. Місцезнаходження отримало назву Афонтова гора V.

В 1997 році археолог Є.В. Артем'єв знайшов колекцію камінного знаряддя і фауни. Виконаним радіовуглецевим методом датування встановлено вік артефактів, який становить від 28 до 32 тисяч років тому, що відповідає каргінському часу.

А яка ж людина проживала на Афонтовій Горі.

В 1937 році, Афонтову гору відвідав французький археолог Ш. Фроаже, і знайшов в розрізі Афонтової гори II фрагмент черепа людини. Там були знайдені інші кістки і зуб людини, який датують 16090 років до н.е.

В книзі "Палеолит СССР" на сторінці 319 і читаємо:

"В 1937 році в Афонтової гори, на рівні нижнього шару представники XVII Міжнародного геологічного конгресу знайшли фрагмент лобової кістки з частиною носових кісток, Г.Ф. Дебец відмітив плоске перенісся цього фрагменту, що свідчить про **ярко виражену монголоїдність**. (Дебец Г.Ф., 1946). Дуже важно, що це поки єдина палеоантропологічна знахідка, яка дає можливість судити про расовий тип."

Як бачимо монголоїдність знахідки не викликає сумнівів.

А через 5 років З. А. Абрамова в книзі "Палеолит Кавказа и Северной Азии" на сторінці 184 пише: "Крім того, в 1937 році в виробці Афонтової гори, на рівні нижнього шару знайшли фрагмент лобової кістки з частиною носових кісток, який має **ярко виражену**

монголоїдність. (Дебец Г.Ф., 1946). Це поки єдина в Сибіру знахідка, яка дає можливість судити про расовий тип, на жаль, не являється безперечною, оскільки зустрінута поза культурного шару.”

Як бачимо, на московії почали фальшувати, антропологію Сибіру, про що свідчать зміни зроблені З. А. Абрамовою.

Згідно з вищесказаного можна зробити висновок, що практично всі москальські археологи відносили сибірський палеоліт до особливого палеоліту сибірської фації, який не можливо зрівнювати ні з якою ступінню європейського палеоліту, і віднесли його до пізньої пори палеоліту мадлену, а це від 17 до 9 тисяч років тому.

В Сибіру тоді проживала людина яка виготовляла кам'яне знаряддя від олдувайської, ашельської і мустьєрських епох, тоді як в Європейській частині москальської імперії, а це на території України від Сану до Дону проживала людина сучасного типу, яка уже виготовляла кам'яні вироби оріньякської культури, про що і говорить Ж де Бай.

За Ж де Баєм в Сибіру і Західній Європі проживала людина, яка знаходилася на нижчому рівні розвитку, відповідно в Західній і Центральній Європі це неандертальці, а в Східній Азії і Сибіру це наступники синантропів так звані денісівці.

Мапа палеолітичних пам'яток Сибіру і Далекого Сходу "Палеолит СССР" М "Наука" 1984 р.

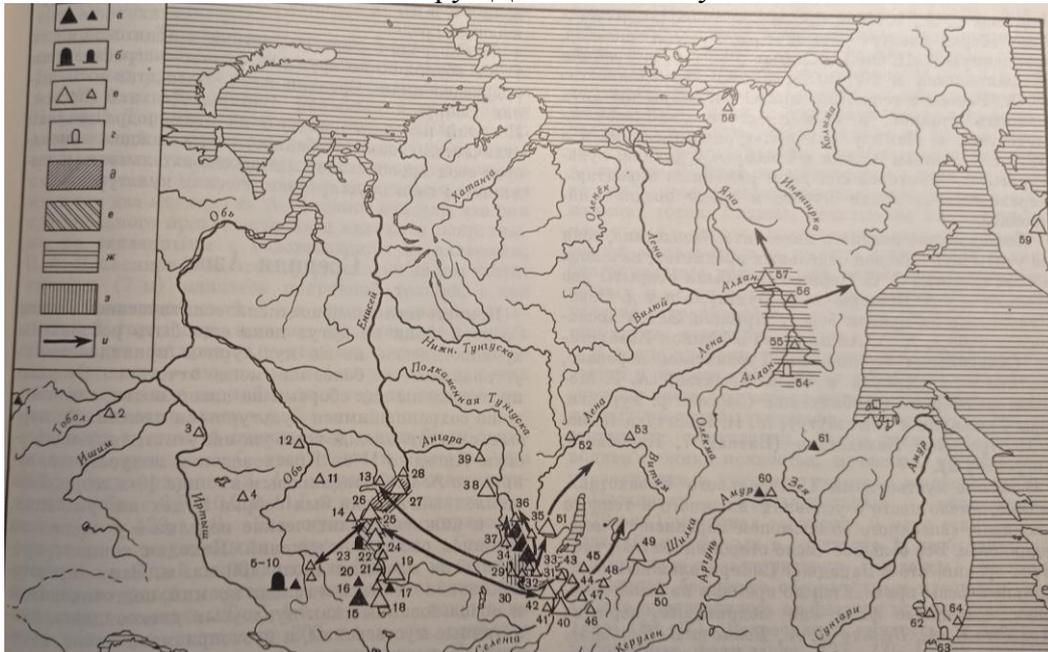

Рис. 122. Карта палеолітичних пам'яток Сибіру і Дальнього Востока

а — раннепалеолітичні стоянки відкритого типу; крупні знаки — групи пам'яток; мелкі знаки — єдиничні пам'ятники; б — раннепалеолітичні печери або гроти; крупні знаки — групи пам'яток; мелкі знаки — єдиничні пам'ятники; в — пізньопалеолітичні стоянки відкритого типу; крупні знаки — групи пам'яток; мелкі знаки — єдиничні пам'ятники; г — пізньопалеолітичні печери або гроти; д — афонтовська культура; е — кокоревська культура; ж — дюктайська культура; з — мальтинско-буретська культура; и — напрямлення культурних зв'язей.
 1 — Мысовая; 2 — Шикаевка; 3 — Черноозерье; 4 — Волчья Грива; 5 — пещера Страшная; 6 — пещера Усть-Канская; 7 — Денисова пещера; 8 — Туэкта; 9 — Улалинка; 10 — Сростки; 11 — Томская; 12 — Могочино; 13 — Ачинская; 14 — Малая Сья; 15 — Саглы; 16 — Чинге-Даг-Ужу; 17 — Шагонар; 18 — Хемчик; 19 — Улуг-Бюк, Порог 1; 20 — Демир-Суг; 21 — Кантегир; 22 — Голубая; 23 — Двуглазка; 24 — Таштык; 25 — Кокореве; 26 — Новоселово; 27 — Афонтова Гора; 28 — Дружиниха; 29 — Мальта; 30 — Сосновый Бор; 31 — Верхоленская Гора; 32 — Буреть; 33 — Гора Глиняная и др.; 34 — Гора Старая и др.; 35 — Игетейский Лог; 36 — Красный Яр; 37 — Федяево; 38 — Братск; 39 — Усть-Кова; 40 — Усть-Кяхта; 41 — Зарубино; 42 — Няньги, Номохоново; 43 — Ошурково; 44 — Варварина гора; 45 — Санний Мыс; 46 — Студеное; 47 — Толбага; 48 — Куналей; 49 — Сохатино; 50 — Икарал; 51 — Макарово; 52 — Частинская; 53 — Авдеиха; 54 — Дюктайская пещера; 55 — Верхнетроицкая; 56 — Эжанцы; 57 — Ихине; 58 — Берелех; 59 — Ушковские стоянки; 60 — Кумары; 61 — Филимошки; 62 — Осиновка; 63 — пещера Географического общества; 64 — Устиновка

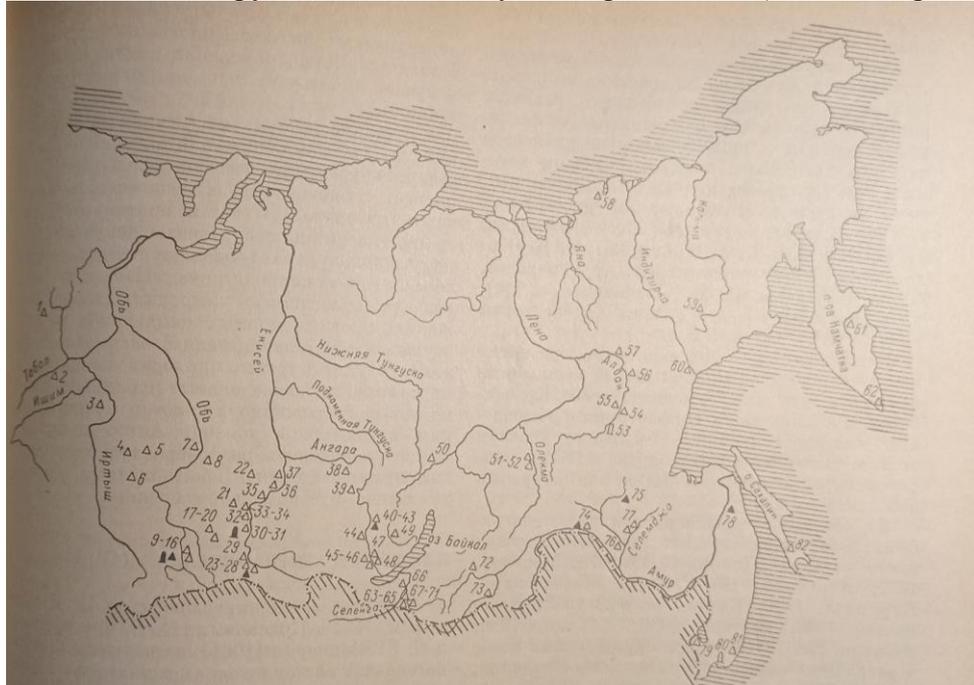

Рис. 1. Распространение палеолитических памятников Северной Азии.

1 — Гари; 2 — Шикаевка II; 3 — Черноозерье II; 4 — Венгерово-5; 5 — Новый Тартас; 6 — Волчья Грива; 7 — Могочино; 8 — Томская; 9 — Денисова пещера; 10 — Страшная; 11 — Усть-Канская; 12 — Тюмечин I, II; 13 — Улалинка; 14 — Кара-Бом; 15 — Сростки; 16 — Майма; 17 — Кондома; 18 — Бедарево I; 19 — Шорохово I; 20 — Шумиха; 21 — Малая Сья; 22 — Ачинская; 23 — Саглы; 24 — Чинге-Даг-Ужу; 25 — Хемчик, Порог I; 26 — Кантегир; 27 — Голубая I; 28 — Майнинская; 29 — Двуглазка; 30 — таштыкские стоянки; 31 — Афанасьева Гора; 32 — кокоревские стоянки; 33 — Тарачиха; 34 — новоселовские стоянки; 35 — Бирюса; 36 — стоянки Афонтовой горы; 37 — Дружиниха; 38 — Усть-Кова; 39 — Братск; 40 — Игетейский Лог; 41 — Красный Яр; 42 — Гора Старая и др.; 43 — Гора Глиняная и др.; 44 — Федяево; 45 — Мальта; 46 — Сосновый Бор; 47 — Буреть; 48 — Верхоленская Гора; Иркутский Госпиталь, Кайская Гора; 49 — макаровские стоянки; 50 — Чагинская; 51 — Курунг I; 52 — Новый Летён «Б»; 53 — Дюктайская пещера; 54 — Верхне-Троицкая; 55 — Усть-Миль II; 56 — Эжанцы; 57 — Ихине I, II; 58 — Берелёх; 59 — Майорыч; 60 — Кухтуй; 61 — ушковские стоянки; 62 — Лопатка; 63 — Усть-Кяхта; 64 — Зарубино; 65 — Няньги, Номохоново; 66 — Ошурково; 67 — Куналей; 68 — Толбага; 69 — Варварина Гора; 70 — Студёное; 71 — Санный Мыс; 72 — сохатинские стоянки; 73 — Икарал; 74 — Кумары; 75 — Филимошки; 76 — Новорыбачий; 77 — Селемджа; 78 — Богородское; 79 — Осиновка; 80 — пещера Географического Общества; 81 — Устиновка; 82 — Сокол.

Читаємо далі книгу В. Є. Ларічева "Палеоліт Північної, Центральної і Східної Азії" частина 1 ст. 220: "П.П. Єфименко, як говорилося вище, перший беззастережно виділив коло пізньопалеолітичних пам'яток Сибіру в особливу фацію верхнього палеоліту світу. Згідно його думці, ці пам'ятки "по своєму характеру стоять абсолютно окремо в порівнянні з європейськими знахідками і належать іншому циклу розвитку палеолітичної культури" : "...палеоліт Сибіру – в цілому особливе коло, яке дуже відрізняється від кола європейських культур". Своєрідність сибірського палеоліту він бачить в тому ж, що і Г. Мергарта, Б.Е. Петрі і В.А. Городцов. Особливий погляд П.П. Єфименко на стоянку Мальта, яка як він рахував, різко відрізнялася від всіх відомих раніше палеолітичних місцезнаходжень Сибіру. Кам'яні знаряддя знайдені при її розкопках, представляють, по його висновку "кремінну індустрію вираженого західного типу". Вона "знаходить чудову близькість з європейськими пам'ятками відповідної епохи". П.П. Єфименко датував Мальту пізньою порою солюстрейської епохи і порівнював її з Мезинською палеолітичною стоянкою".

А тепер розглянемо саму знамениту стоянку Мальта, як говорить П.П. Єфименко, сама загадкова, розміщена в центрі існуючого поселення, яка відноситься до доби пізнього палеоліту.

На сторінці 202 в книзі "Палеолит Кавказа и Северной Азии" читаємо: "Відкрита в 1928 році М.М. Герасимовим (народився 15.09. 1907 Санкт Петербург) , досліджувалась ним 1928 – 1930, 1932. 1934, 1936. 1937, 1956 – 1958 роки [1931, 1935, 1958]. В цілому розкопано 1427 м² площі." На сторінці 203 продовжуємо: "В культурному шарі відкриті останки житлових будівель різних типів. Найбільш розповсюдженою формою являються, вочевидь, полуземлянки, підлога якої була заглиблена на 50 – 70 см. і ущільнена. Земляні стіни укріплені каркасом із кам'яних плит і великих кісток, густо поставлених вертикально. Покрівля такої полуземлянки, вірогідно була виконана з шкір, укладених на каркас із дерев'яних жердин, які опиралися на стіни. Шкури на даху кріпилися рогами оленів і тонким шаром землі. В ряді випадків полуземлянки мали стіни тільки з трьох сторін, а відкрита була зорієнтована до річки і її покрівля опиралася на спеціальні підпірки із вертикально поставлених тонких стовпчиків, укріплених в основі кістками. Розмір житла чотирикутної форми - 12 м² (**це по зовнішньому діаметру**) [Герасімов, 1935, с.116], круглого (**зовнішнім**) діаметром – 4 м [Герасімов, 1961, с.128]"

Розкопки житла в Мальті (за В. Є. Ларічевим)

Скопление костей и известняковые плиты, раскрытые при раскопках Мальты.

Статуетки (за В. Є. Ларічевим)

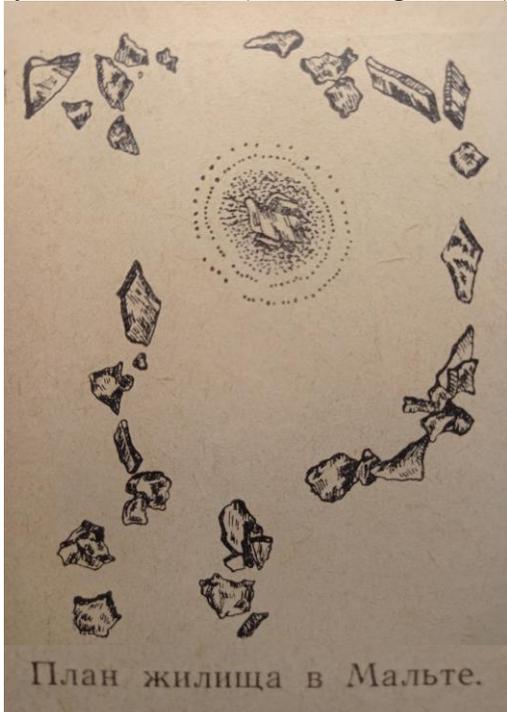

Женская статуэтка из Мальты.

Читаємо далі: "Дані по фауні Мальти зведені Н.М. Єрмоловою [Н.М. Єрмолова, 1978, табл. 8]. Найбільша кількість кісток – від 589 особин належало північному оленю, підрахунок проводився по парам рогових стержнів і, більш за все, не відповідають значно меншому числу убитих тварин. Знайдено 50 особин песців. Менше, але досить багато кісток шерстистого носорогу – 25 особин, і мамонта 16 особин. Кістки решти тварин – коня, зубра, барана, печерного лева, вовка, лисиці, росомахи, зайця, гуся, срібної чайки, і ворони – одиночні."

А що говорить С.О. Васидьєв, що середина будівлі була завалена рогами оленів, які М.М. Герасимовим трактувалися, як основа для перекриття, але як створити перекриття з рогів оленя невідомо, а при наявності кісток і бивнів мамонтів, які могли бути використані для будівель не використовувалися. При наявності великої кількості кісток і бивнів мамонтів в Сибіру вони не використовувались при влаштуванні будівель, як це робили люди в палеоліті на території України. Викладені по кругу **внутрішнім** діаметром 2.8 м, згідно масштабу. Рахуємо площу $1.4 \times 1.4 \times 3.14 = 6.1$ м², скільки ж людей там могло переночувати тим більше що частину площі займало вогнище. На реставрованому плані відсутній вхід, невідомо, куди заходили люди, хіба що через дах, як в Чатал Гуюці в неоліті. Невідомо як до вапнякових каменів кріпити жердини, їх можливо закріпити заглибивши в землю.

Будівля Мальти (за В. Є. Ларічевим)

Будівля Буреті (за В. Є. Ларічевим)

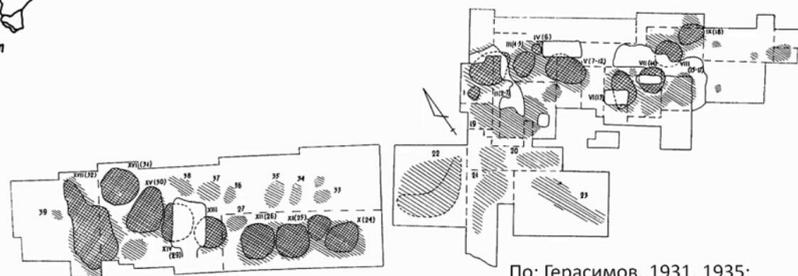
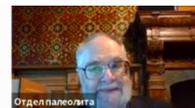

В книзі "Палеоліт Північної, Центральної і Східної Азії" частина 2 В. Є. Ларічев описує, що на двох стоянках Сибіру Мальті і Буреті буцімто знайдено житлові будівлі. На Мальті М.М. Герасимов знайшов одну будівлю, а на Буреті А.П. Окладніков в 1940 році знайшов, аж чотири будівлі. В Три літні і одну зимову. **Основою будівлі були вапнякові камені, а стіни і перекриття виконувалися із рогів оленів.** Цікаво як це зробити. В. Є. Ларічев показує не будівлі, а розкидані камені, які могли використовуватися для виготовлення, знярядь праці рубил чи скребоків, з яких і реставрували будівлю, і вона виявилася площею всього 6.1 м², на більшу площу каменів не вистачило.

Стоянка Мальта за (За С.О. Васильєвим)

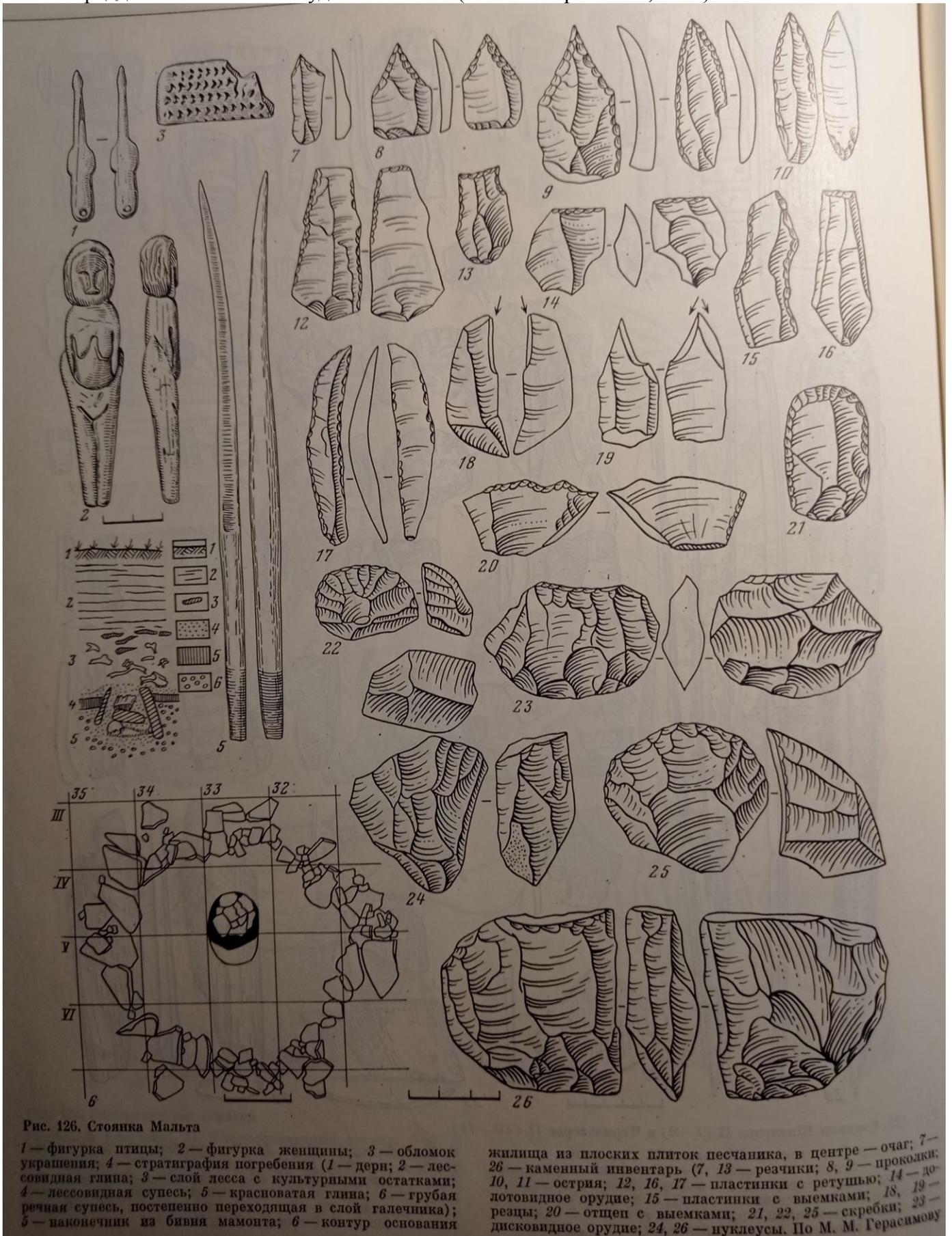

Мальта

По: Герасимов, 1931, 1935; Siltivy et al., 1997

Зліва вверху план основи будівлі з каменів вапняку. З права вверху план поховання дитини. Внизу схеми розкопок стоянки.

Як бачимо З. А. Абрамова голки на малюнку не поміщає. Для шиття одяжі з шкур могли використовували проколки.

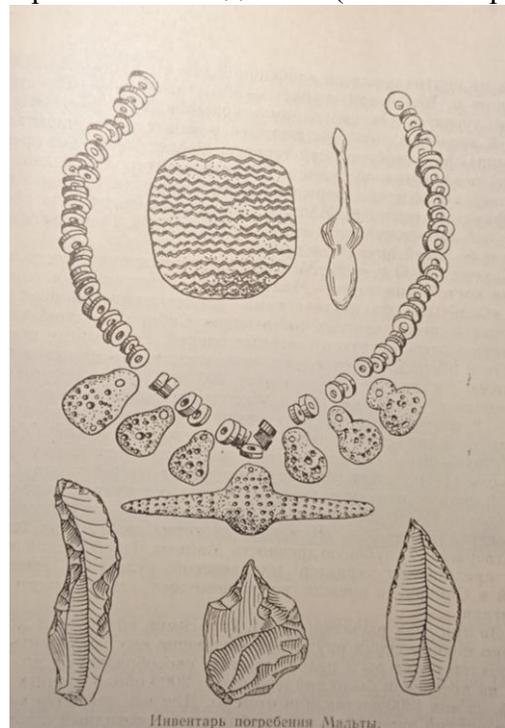
А З. А. Абрамова і С.О. Васильєв показують що **камені складені по замкнутому колу без розриву для входу**, цікаво як без розриву можна зайти в ту будівлю, та й як до цих каменів закріпити роги оленів, і як з цих рогів зробити будівлю. Як видно коли фальшували то не думали. На сторінці 204 в книзі "Палеолит Кавказа и Северной Азии" читаємо: "Мальта єдина стоянка в Північній Азії, де знайдено поховання палеолітичної людини. В одному із розкопів під нагромадженням кісток північного оленя, було знайдена пляма темного кольору з бурувато - червоними домішками карасячої речовини... Під плитою знайдено дитячий кістяк дуже поганого зберігання. Череп роздавлено на дрібні частинки. Від більшості кісток збереглися лише фрагменти. По кісткам встановлено, що дитині не менше ніж 4 роки (про що свідчить зміна зубів), і в той же час не заросле тім'ячко, не зовсім сформований хребець і повне порушення пропорцій свідчать про деякі відхилення дитини від норми розвитку, і пояснює особливу увагу родини до його поховання." Порушення пропорцій дитини більш за все свідчать, що вона народилася від близьких людей, що приводить до таких порушень. Про інші знахідки при опису поховання в Мальті не говорить. А тепер прочитаємо, що вона писала в книзі "Палеолит СССР" на ст. 329: "Стан черепа не дозволив встановити антропологічний тип дитини. Непрямі признаки, зв'язані з вивченням жіночих статуєток, можуть свідчити, що Мальту і Буреть залишило монголоїдне населення. Про монголоїдність говорить і обломок черепа з Афонтової Гори. Однак даних дуже мало, щоб з повною визначеністю рахувати монголоїдним пізньопалеолітичне населення з берегів Ангари і Єнісею."

Поховання дитини (за В. Є. Ларічевим)

Погребение ребенка Мальты.

Інвентар в похованні дитини (за В. Є. Ларічевим)

Инвентарь погребения Мальты.

А що ж говорить С.О Васидьєв? На початку він сказав, що не буде торкатися антропологічної теми. Але про Мальту він розказав, що **там було поховано не одну дитину, а дві. Одній було менше 2 років, а іншій від 3 до 4 років**, це визначено по знайдених зубах. Цікаво, чому знаменитий антрополог М.М. Герасимовим, не було виявлено другої дитини велике питання, та чи була вона взагалі, теж запитання, як це можна встановити через більше ніж 70 років, та ще після того, як туди втручалася людина.

У відео "История населения Северо-Восточной Сибири со времен плейстоцена и коренные американцы" на сайті "Археология, история, генетика" за 2020 рік, повідомляється, що було виконано палеогенетичне дослідження однієї дитини, за С.О Васидьєвим їх було дві.

В відео "Светлые глаза, древние народы и исчезнувшие цивилизации: разбираем расы с Дробышевским" від 07 січня 2025 року С. Дробышевський розказує, що в однієї дитини з Мальти згідно палеогенетичних досліджень було виявлені **як монголоїдні так індіанські гени.**

Він розповідає що в Азії в палеоліті проживали люди, які мали прото-уралоїдні риси, широкий ніс, прогнатичну нижню щелепу, яка виступала вперед, покатий лоб, не сплюснене, а перекошене обличчя. Ці риси були характерні для неандертальців і синантропів. Людина сучасного типу в Азії

появилася не раніше 7 тисяч років тому в долині річки Хуанхе. А це значить що на Мальті були синантропи-денісівці, які могли виготовляти тільки грубе архаїчне знаряддя.

А зараз розглянемо, які знаряддя виготовлялися на Мальті.

Знаряддя Мальти (за З. А. Абрамовою, 1989)

Знаряддя Мальти (за В. Є. Ларічевим)

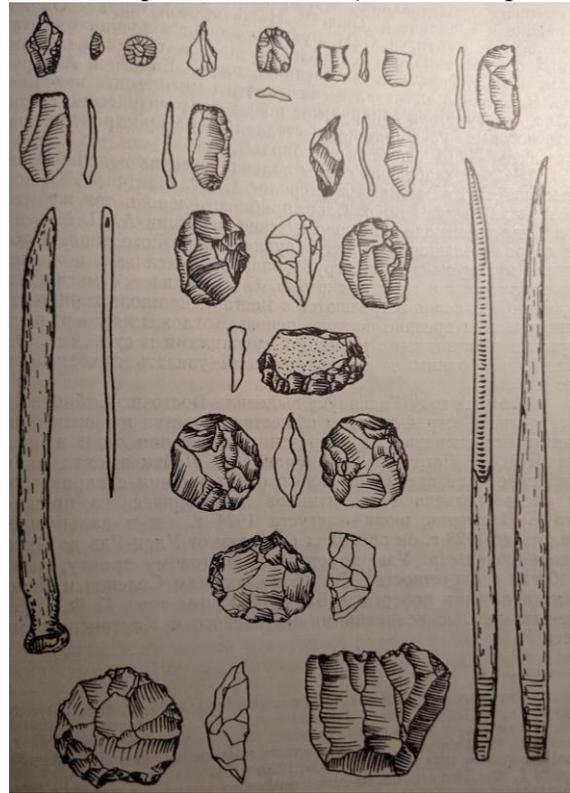
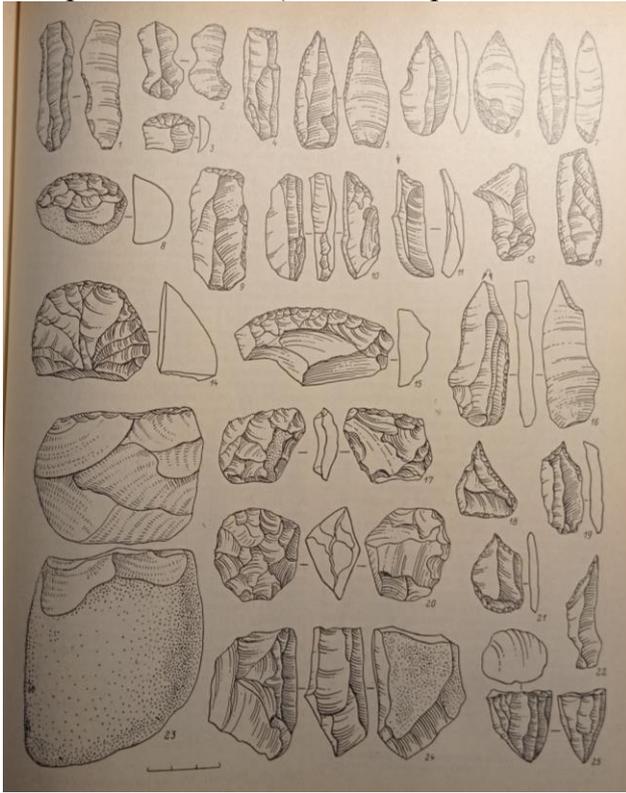

Рис. 24. Каменный инвентарь стоянки Мальта.
 1, 2¹ — пластинки с выемками; 3, 8, 9, 14 — скребки; 4 — пластинка с концевой ретушью; 5 — пластинка с краевой ретушью; 6 — наконечник; 7 — острие; 10, 11, 16 — резцы; 12 — резчик; 13 — пластинка с краевой и концевой ретушью; 15 — скребло; 17 — долотовидное орудие; 18, 19, 22 — проколки; 20 — диско-видное изделие; 21 — скребок-проколка; 23 — чопер; 24, 25 — нуклеусы.

Каменные и костяные изделия Мальты.

С.О Васильев говорить, що дуже велика кількість кам'яного знаряддя Мальти, відноситься до архаїчної галькової індустрії, з великою кількістю чоперів. А решта знарядь, які буцім то нагадують оріньякські, але прямих аналогів в європейських країнах не має. В відео “Новейшие открытия в палеолите Евразии | Recent Discoveries in the Paleolithic of Eurasia”, частина 4 від 12 січня 2023 року на запитання академіка А.П. Дерев'янка де був поширений оріньяк, і його різновиди Андрій Сініцин відповів, оріньяк розповсюджений тільки від Атлантики до Дону А сам академік А.П. Дерев'янка заявив що оріньяку на Алтай немає.

Чопери Мальти з доповіді Ліпніної Є.А. “Эолово-коррадированный компонент в составе «классического» ансамбля каменных артефактов Мальтинского верхнепалеолитического местонахождения”. Відео Новейшие открытия в палеолите Евразии | Recent Discoveries in the Paleolithic of Eurasia, часть 5 від 13 січня 2023 року.

А на фото Камінні і кісткові знаряддя Мальти з книги В. Є. Ларічева “Палеоліт Північної, Центральної і Східної Азії” частина 1, ми бачимо голку з вушком, але про те що на Мальті знайшли голки ніде не згадується, більш за все її вже загубили в копиці сіна. Про голку з Денисової печери розказують. Чи можливо голку з Мальти загубили в Денисовій печері, а потім знайшли, і шили шовковими нитками шовкову вдяганку для модниць із Мальти. **Про мистецтво Мальти.**

На ст. 328 - 329 книги ”Палеолит СССР” читаємо: ”Ні на одній стоянці Сибіру немає такого розвинутого і різноманітного мистецтва, як на Мальті і Буреті. ... На відміну від Європейських статуєток, сибірські часто мають модельне обличчя. Друга їх особливість – суцільний орнамент, покриваючий всю поверхню 5 сибірських фігурок, за виключенням обличчя, По гіпотезі О.П. Окладнікова, цей орнамент зображали хутряний одяг. Європейські статуєтки зображені без одягу. Не мають аналогій в палеоліті Європи і просвердлені отвори в нижній частині ніг сибірських статуєток. ... Майже всі вони виготовлені з бивня мамонта, лиш одна із Мальти вирізана із рогу північного оленя і одна із Буреті – із м'якого каменю. ... Окрім жіночих статуєток, знайдена ціла серія скульптур птахів, яка немає собі рівних в палеолітичному мистецтві Євразії ні по кількості ні по якості виконання, не дивлячись на деяку умовність зображення. ... Незважаючи на те, що на багатьох стоянках було розвинуте виробництво з кісток, але мистецьких виробів з кісток на них не знайдено. ...” А не знайдено тому, що там не зробили фальшування. Жіночі статуєтки Мальти (за З. А. Абрамовою) Мистецтво Мальти (за З. А. Абрамовою, 1989)

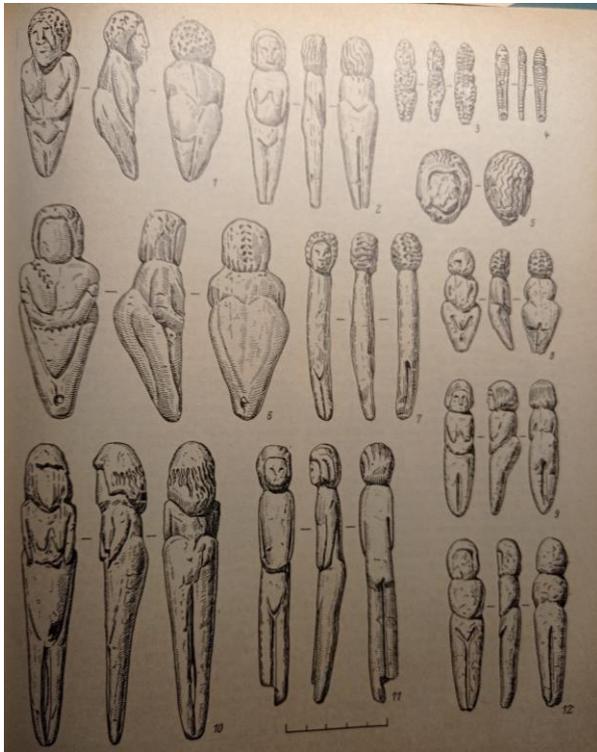

Рис. 25. Мальта. Женские статуэтки (1–12).

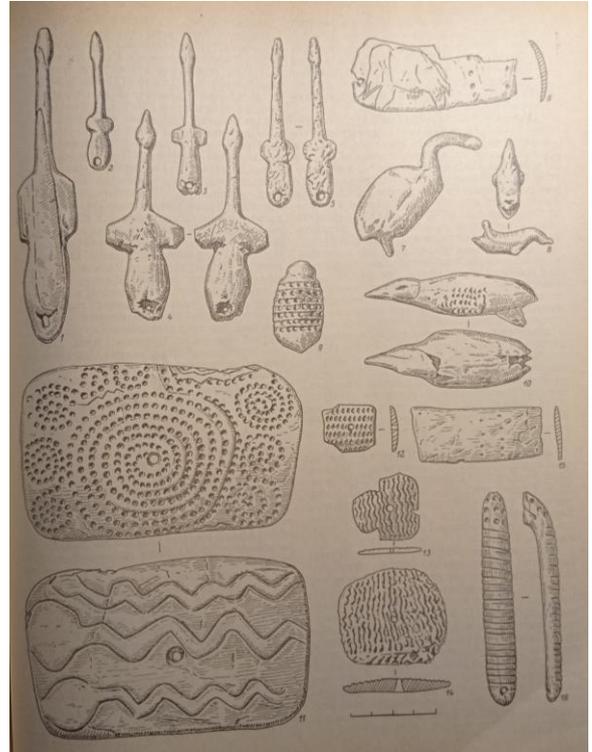

Рис. 26. Мальта. Произведения искусства и украшения. 1–5, 7, 8, 10 — фигурки птиц; 6 — гравированное изображение мамонта; 9, 16 — скульптурные поделки; 11–14 — бляхи с орнаментом; 15 — обломок браслета.

А в книзі ”Палеолит Кавказа и Северной Азии” на ст. 204 З. А. Абрамов доповнює: ”Неповторна колекція творів мистецтва із Мальти, і перш за все серія із 30 жіночих статуєток, по своїй різноманітності і виконанню окремих деталей не має рівних в палеолітичному мистецтві світу.” С.О Васидьєв нічого нового не сказав.

Процитуємо що пише про Мальту П. П Єфименко в книзі ”Первісне суспільство” на ст. 474 -475: “Дуже добре, що в Мальті основна кількість виробів із каміння складається із дрібних знарядь, добре виготовлених із невеликих пластинчатих сколів. По своїх типах вони стоять дуже близько до того, що знайдено в Мезині. Щоб зрозуміти значення цього факту, необхідно враховувати, що це перша і майже єдина, до того ж і найбільш давня палеолітична стоянка, відкрита на півночі азійського континенту, кремнієвий інвентар який має всі характерні риси інвентарю явно вираженого європейського типу. Всі решта стоянки мисливців на мамонтів і північного оленя, відкриті на Ангарі і по Єнісею, так же як палеолітичні пам’ятки в районі Алтаю і в Забайкаллі, в відношенні виробів із каміню належить до другого типу. В їх знахідках

переважають зняряддя масивних форм – скребла, гостроконечники, рубила, тобто види виробів, на перший погляд являється як би наслідком віддаленого часу, що придає камінному зняряддю пізньопалеолітичних стоянок Сибіру особливий вид”.

За Єфименком виходить, що марсіани прилетіли тільки на Мальту, щоб виготовити “інвентар який має всі характерні риси інвентарю явно вираженого європейського типу”, а після того, як виготовили знову полетіли на Марс.

Далі П. П Єфименко описує зняряддя Мальти яке копіює зняряддя Мізину, більш за все його і привезли звідтіля. Тільки 30 жіночих статуеток, модниць монголоїдної раси, не мають рівних в палеолітичному мистецтві світу.

Але П. П Єфименко нічого не пише, що на Мальті знайшли архаїчне галькове зняряддя, яке відноситься до олдувайської доби.

Цікаво як людина яка виготовляла архаїчне галькове зняряддя чопери згідно даних С.О Васильєва і З. А. Абрамової, яке відноситься до олдувайської доби, могла виготовити такі мистецькі вироби, і зняряддя європейського типу.

Це хіба що, якась машина часу, перенесла М.М. Герасимов, О.П. Окладнікова, З. А. Абрамову на 20000 – 23000 років назад в Мальту, які і виготовили ці мистецькі вироби і зняряддя європейського типу. Якщо провести аналіз знярядь європейського типу то вони більш за все виявляться з Мізину.

Не даром С.О Васидьєв розказує, що всі вироби розсіяні по різних містах, вони є в Москві, С. Петербурзі, Іркутську, та інших містах. А за майже сторіччя з дня відкриття немає загальної публікації, а надруковано тільки окремі публікації. Якщо хтось побажає дослідити артефакти з Мальти, то вини не знайдуться.

З. А. Абрамова в книзі ”Палеолит СССР” 1984 року пише: ”На жаль, попри виключне значення Мальти, по ній не надрукована монографія”.

Як бачимо, ніхто не захотів брати на себе відповідальність, написати монографію, так як неможливо пояснити, чому тільки на Мальті знайшли 30 жіночих статуеток, модниць монголоїдної раси, не мають рівних в палеолітичному мистецтві світу, інші мистецькі вироби з кісток, теж не мають рівних в палеолітичному мистецтві світу і виявлені тільки на Мальті. Чому тільки на Мальті виявилось зняряддя таке як і у Мізині і більше ні на одній стояні Сибіру. Злочинне фальшування археологічними артефактами і є причиною, що всі артефакти розкидані по різних місцях і не написано монографію.

Розглянемо, що розповідає про палеоліт Сибіру С.О Васидьєв.

Він ділить палеоліт Сибіру на райони позначені на приведеній мапі.

Мапа районування палеоліту Сибіру (За Васильєвим С.О)

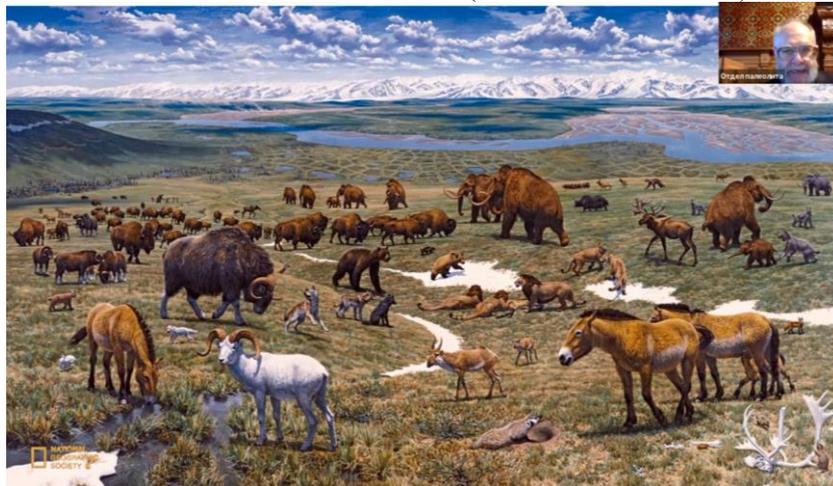
Зона обведена червоним кольором має багато стратифікованих стоянок і вона сама досліджена. Зона обведена синім кольором, це за С .О Васидьєвим зона важкого палеоліту, території мало заселені.

Зона обведена фіолетовим кольором С .О Васидьєв розглянув у лекції №2 курсу лекцій “Археологія: людина і природа в плейстоцені і голоцені” за 2022 рік москальського археолога

С. А. Васильєва, "Заселення людиною Америки", за його словами в 2001 році було виявлено Янську стоянку в Якутії, яка датується 32 тис. років тому. Від 40 тис. років тому до Чукотка і Аляска була не заселена, і людина прийшла уже після Сартанського зледеніння 17 тис років тому. **Археолог С. Гусєв розповів що американськими, японськими, корейськими і москальськими археологами було досліджена археологія і написана монографія яка присвячена археології Північно Східної Азії і заселенню Америки, згідно якої на Чукотці людини раніше 9 тис. років тому не знайдено.**

Як в Середній Азії, так і в Сибіру, ранньопалеолітичні стоянки було знайдено новосибірськими археологами на чолі з А. П. Дерев'янком.

ФАУНА СИБІРУ В ПАЛЕОЛІТІ. (За Васильєвим С.О)

Раннього палеоліту в Сибіру дуже мало. За Васильєвим С.О на мапі зобразив 9 стоянок, але говорить тільки про три.

Єдиною більш менш пристойною пам'яткою раннього палеоліту Сибіру є **Карам** на Алтаї, яка відкрита А. П. Дерев'янком в 2005 році. Там знайдена галькова індустрія. Цю стоянку А. П. Дерев'янку датує **800 тис років до нашої ери**, про що він розповідає в відео "Денисова пещера" (ИАЭТ СО РАН) на сайті @IHSTRU. Ця стоянка за Дерев'янком мала чотири культурні шари і проіснувала з 800 до 500 тис. років тому, після чого її людина покинула.

Невідомо по яких даних, абсолютного датування не було, а як ми вже бачили галькова індустрія в Сибіру була і пізньому палеоліті практично на всіх стоянках в тому числі і на Афонтовій Горі і на самій Мальті.

За Васильєвим С.О північніше Амуру була тільки галькова індустрія яка відноситься до олдувайської епохи, а ашельської індустрії північніше і східніше Туви взагалі не виявлено.

Друга стоянка Мохово I на Кузбасі, там знайдено одиночні галькові знаряддя середнього плейстоцену, але **абсолютного** датування немає.

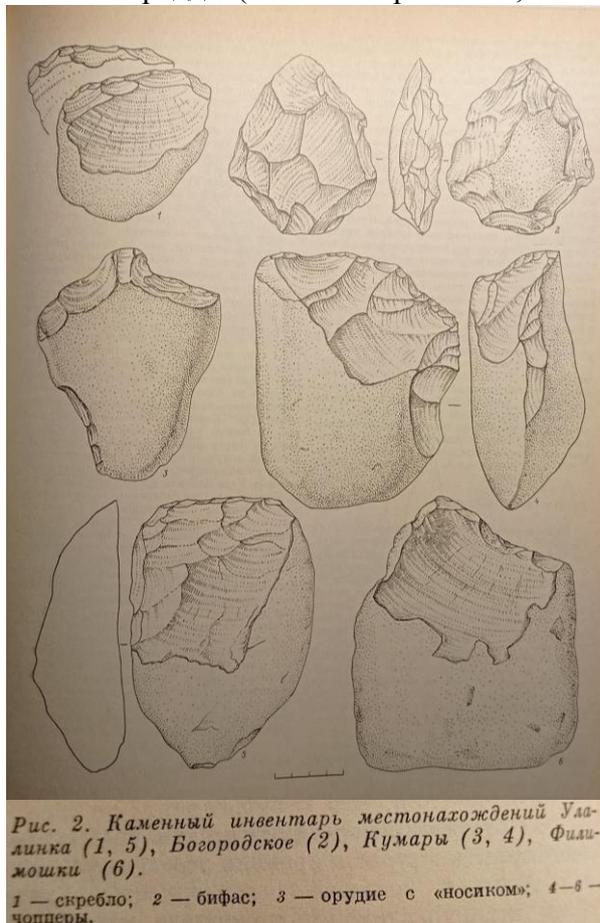
Дірінг на річці Лені, де було знайдено багато знарядь, це була майстерня, але **абсолютного** датування немає.

В книзі "Палеолит ссср" 1984 року Н. Д. Праслов про ранній палеоліт Сибіру пише, читаємо на ст. 44: **"На території Сибіру і Далекого Сходу безспірних домустьєрських пам'яток немає. Віднесені деякими авторитетними винахідниками до давнього палеоліту місцезнаходжень в Філімошках на р. Зеї і в Кумарах на р. Амгуні (Окладніков А.П., 1968а) не мають, на нашу думку, достатньо безспірного стратиграфічного обґрунтування. Тому зараз представляється важко вирішити проблему початку заселення Сибіру"**.

А тепер прочитаємо що пише в цій книзі З. А. Абрамова на ст.139: **"Питання про час і шляхи заселення Східного Сибіру і Далекого Сходу до недавнього часу рішався чисто умоглядно. Нові відкриття останніх років дозволяють ставити його на ґрунт реальних фактів, хоч багато ще залишається спірним і невідомим. До числа найбільш давніх пам'яток, які належать до домустьєрських галькових культур, відносяться на думку ряду винахідників, місцезнаходження на західній окраїні Східного Сибіру в районі м. Горно-Алтайськ - Улалінка і на Далекому Сході - Філімошки і Усть-Ту на р. Зеї і Кумари на Амурі. Ця думка не являється загальноприйнятою і піддається сумнів або давність, яка приписується цим місцезнаходженням, або справжність самих галькових знахідок як виробів давньої людини."**

В книзі "Палеолит ссср" 1984 року З. А. Абрамова на ст. 136 пише: **"Далі на схід, на Алтаї, Ангари, Амурі спорадично зустрічаються пункти галькової культури, хоч на території Монголії разом з чоперами, знайдені і знаряддя двосторонньої обробки. Факт обмеженого розповсюдження біфасів важко пояснити в наш час лише слабою вивченості азійської частини ссср, хоч знахідка біля с. Богородського дозволяє чекати в подальшому нових відкриттів подібного роду. Можливо, відсутність біфасів від Казахстану до Приамур'я пояснюються факторами другого порядку. Навіть і для мустьєрського часу, досить повно вивченого в гірській Середній Азії, не відомо до цих пір двостороннє оброблених наконечників."**

Кам'яні знаряддя (за З. А. Абрамовою, 1989 р.)

Читаємо далі на ст. 140: ”Виключний інтерес являє знахідка ручного рубила біля с. Богородського на бечівнику біля підніжжя самої високої (18 – 20 м) в цьому місці тераси правого берегу Амуру, яка по геологічних даних відноситься до середнього плейстоцену. Знаряддя виготовлено із щільної і важкої виверженої породи чорного кольору. Форма його серцевидна, січення – симетрично – випукла, краї звивисті, оброблені короткими сколами з двох сторін. На фото добре видно корку, яка покриває п’ятку, і частину площини. По формі і техніці виготовлення знаряддя являє собою ”класичне рубило, красивий зразок аббевілієнської техніки” (Окладніков А.П., 1979, с. 14”

Таке відкриття викликає багато запитань. Відповідаючи на їх, можна сказати, що одне рубило в радіусі тисячі кілометрів це нонсенс. Такого бути не може. Це рубило принесене з іншого місця, тим більше не указаний вид каменю з якого воно зроблено, і це не дає можливості встановити звідкіля такий вид каменю принесений. В підніжжя тераси знаряддя могло бути змита водою, або знесено льодом. Тим більше Окладникову довіри немає.

В книзі ”Палеолит Кавказа и Северной Азии” 1989 року на ст. 241 З. А. Абрамова пише: ”Пам’ятки раннього палеоліту, хоч і не багаточисельні, і в деякій мірі **непереконливі**, з повною очевидністю свідчать про початкове заселення півдня Східного Сибіру і Далекого Сходу в часи, які значно були раніше мустьєрській епосі. Матеріали, які знайдені на Алтаї (Улалінка), і на Зеї – Амурі, Філімошки, Усть-Ту, Кумари I), показують існування галькових культур з виробленими типами чоперів, чопінгів, знарядь з ”носіками” і з виїмками, скребел в т.д. Велика давність матеріалів представляється не тільки умовами залягання але і морфологічними особливостями артефактів, примітивністю обробки, глибокою патиною поверхні зняття, повною відсутністю мустьєрських і пізньопалеолітичних форм”

Як бачимо Н. Д. Праслов і З. А. Абрамова, ставить під сумнів наявність раннього палеоліту в Сибіру.

Ранній палеоліт Сибіру встановлено відносним методом датування, по знаходженню чоперів і чопінгів, а абсолютного датування не було використано то ніякої довіри до цього немає, так як чопери і чопінги знаходять на всіх стоянках без виключення, в тому числі і на стоянках пізнього палеоліту і навіть в голоцені. Тим більше, що це пам’ятки раннього палеоліту, датували москальські академіки А. П. Окладніков і його учень А. П. Дерев’янку, які зловлені на відкритому фальшуванні вишукувань, то до їх висновків ніякої довіри немає, про це свідчать і думки археологів, які також ставлять під сумнів наявність раннього палеоліту в Сибіру.

В розділі Критика на сайті ru.m.wikipedia.org. А.П. Дерев’янку і його наукового керівника О. П. Окладнікова, звинувачували в фальшуванні археологічних досліджень, археологи доктор історичних наук Бродяньський Д.Л., кандидат історичних наук Сидоров В.В., доктор історичних наук Мочанов Ю.А, археолог Гребенщиков А.В. Прочитаємо, в чому ж звинувачували академіків так, як О. П. Окладніков і А.П. Дерев’янку повідкривали більшість стоянок на схід від Уральських гір, а після 2000 року А.П. Дерев’янку має монополію в дослідженнях: “ Сидоров В.В. надрукував в часописі “Советская археология” рецензію на книгу А.П. Дерев’янку “Новопетровская культура среднего Амура” (отв. ред. А. П. Окладников), где отмечал, что пренебрежение стратиграфией начинающим исследователем приводит к искажению облика материальной культуры, а последовательность амурских неолитических культур А.П. Дерев’янку не доказал. Д.Л. Бродяньський в 1987 году указал, что Окладников и Дерев’янку смешали разновременные материалы в выделенной ими “кондорской неолитической культуре” на нижнем Амуре. Высказывалось мнение, что А.П. Дерев’янку вместе с Окладниковым объявлял орудиями труда геоглифы со “стоянок” Улалінка и Филимошки. В 2011 году бывший сотрудник А.В. Гребенщиков упрекал А.П. Дерев’янку в догматическом подходе к исследованию т. н. “Новопетровской культуры”, которую необходимо объединить в общий культурный массив с памятниками типа Ананси. доктор історичних наук Мочанов Ю.А критиковал А.П. Дерев’янку, называл его деятельность “лженаукой” и упрекая в карьеризме и нарушении научной этики”.

СЕРЕДНІЙ ПАЛЕОЛІТ СИБІРУ (За Васильєвим С.О)

Палеолитические памятники Алтая

Як бачимо пам'ятки середнього палеоліту Васильєв С.О розміщує тільки на Алтаї, на Далекому Сході в Мустьєрську епоху палеоліт пропав.

В книзі "Палеолит Кавказа и Северной Азии" 1989 року на ст. 242 З. А. Абрамова пише: "Чітко представлені в Південному Сибіру пам'ятки мустьєрської епохи. В наш час це положення навряд чи може бути оспорено. Яскраві матеріали алтайських печер і відкритих місцезнаходжень, навіть перевідкладених, доповнені знахідками з Хакасії і Туви. **Поки важко говорити про їх хронологічну послідовність і чіткий поділ на фації.**"

Абрамова говорить, що в мустьєрську епоху, пам'ятки виявлені тільки Південному Сибіру, але поки важко говорити про їх хронологічну послідовність, а це значить що датування пам'яток не встановлено. Відсутній і поділ на фації, а це значить що не встановлено фізико-геологічні дані шарів в яких знайдено артефакти. Цікаво як без даних геології і палеонтології, ці археологи встановили, що пам'ятки належать до мустьєрської епохи, зі стелі. Тим більше що на цих пам'ятках були знайдені чопери і чопінги, ще олдувайської епохи. Ось так і фальшується історія.

Сьогодні основною пам'яткою середнього палеоліту є Денисова печера, якою опікується А. П. Дерев'янка.

На цій стоянці, сьогодні робиться весь піар.

А тепер послухаємо археолога М.Б. Козлікіна, що він говорить у відео Лекція "Палеоліт Алтаю в археологічному літописі Денисової печери", 17 грудня 2022 року на сайті fondtavolga.ru Денисова печера це карстова пустота довжиною 110 метрів і площею 270 м², яка була утворена шляхом вимивання водою вапнякової породи. Вона складається з великого центрального залу висотою 17 метрів, та системи галерей. Вона була відкрита палеонтологом Н.А. Оводовим в 1977 році, який виявив кам'яні знаряддя.

В 1978 році печері побував академік А.П. Окладніков з групою археологів, і прийшли до висновку, що вона перспективна для подальшого дослідження. З 1982 року її почав досліджувати А. П. Дерев'янка, а пізніше член. кор. Академії М.В. Шумков. З тих пір там роботи проводяться безперервно.

План печери

З права викопаний шурф глибиною 9 метрів, та пронумеровані шари, які накопичувались 300 тис. років.

М.Б. Козлікін відповідаючи на запитання чи постійно проживала людина в печері, розповідає що людина в печері могла проживати періодами через 1000 чи 5000 років. А як приходила то в печері проживала взимку, а на літо вона покидала печеру, так як в ній було холодно і сиро, з стелі капала вода. Влітку в печері панувала печерна гісна, яка там виводила своє потомство. С. О Васидьєв теж розказує, що печеру людина ділила з печерною гісною.

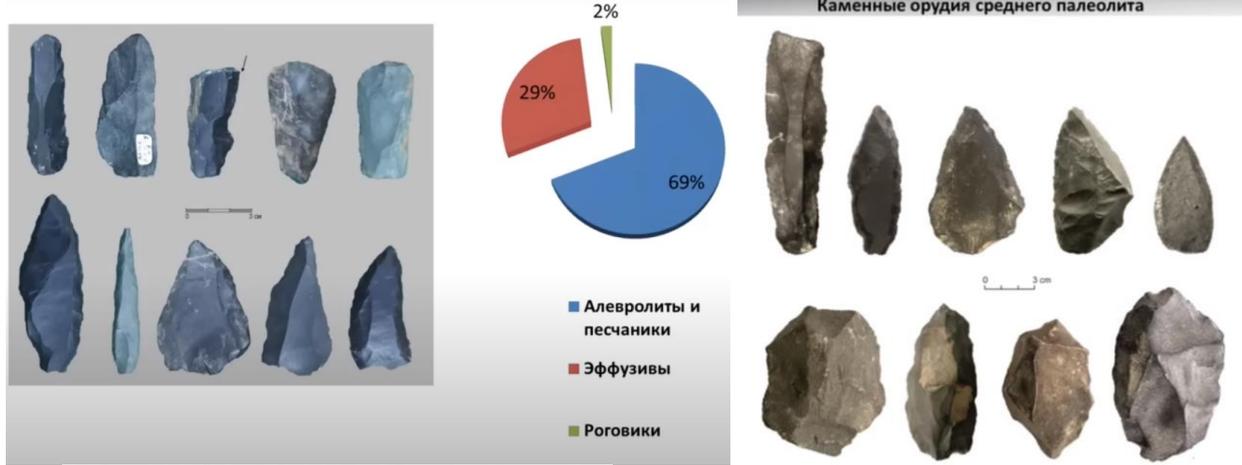
Цікаво, а де ж денисівці проживали влітку? Невідомо, про житлові будівлі зовні печери Козлікін не розповідає.

Якщо людина влітку проживала в іншому місці, то вона залишила там свої відходи життєдіяльності в тому числі, якесь житло та знаряддя праці і кістковий матеріал, залишки вогнищ, про це не згадує, а це значить що його немає.

Розглянемо яке кам'яне знаряддя і з яких каменів виготовляли денисівці.

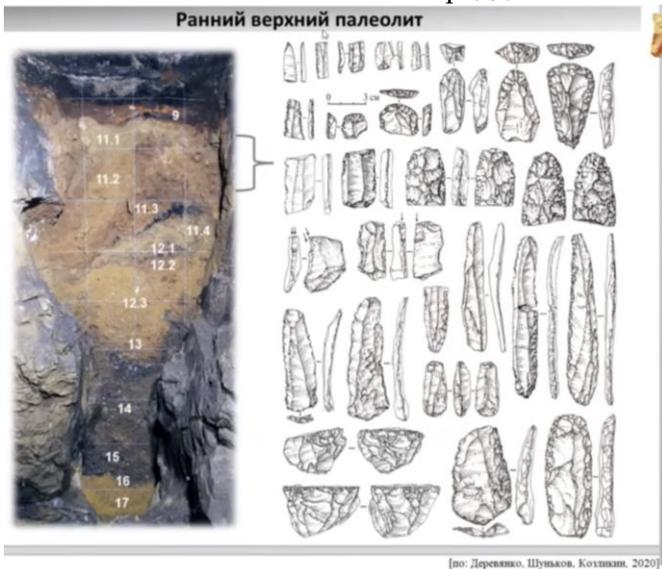
Не всі породи каменю підходять для виготовлення знарядь, Найбільш придатними породами каменів для виготовлення знаряддя, це обсидіан і креміль, яких на Алтаї не було. Денисівці використовували алеврити (дрібнозерниста пухка гірська порода) і пісковики, ефузивни та роговики які були найбільш придатними (скловидний зпикшийся кварцовий пісок та глина).

Як бачимо сировина для виготовлення кам'яного знаряддя була не дуже хороша.

На фото зліва внизу бачимо грубі масивні кам'яні знаряддя середнього палеоліту знаряддя які виготовлялося до 150 тис. років тому, ці вироби виготовляли примітивні денісівці. А після того, як вони розвинулись і з 150 тис. років тому до 50 тис. років тому фото з права денісівці стали виготовляти мустьєрське знаряддя більш тонке та довге скребла, ножі, різці, вістря та нуклеуси верхній ряд на правому фото. Як бачимо з що основними камінням були алеврити, пісковики та ефузивы, а з них якісне знаряддя яке може різати практично зробити неможливо.

Знаряддя пізнього палеоліту

На фото зліва знаряддя які виготовлялося від 50 тис. років тому
 На правому з низу знаряддя які виготовлялося до 30 – 20 тис. років тому.
 Всі знаряддя на фото, як середнього так пізнього палеоліту було знайдено в печері.

А зараз розглянемо, що писала З. А. Абрамова про Денисову печеру.
 І що ж писала про кам'яне знаряддя З. А. Абрамова в книзі "Палеолит Кавказа и Северной Азии" на ст. 161: "Оскільки велика кількість знарядь не відтворена, важко судити про їх

морфологію і характерних особливостях; і за цього зберігається термінологія початкової публікації...

Шар 9, горизонт Д...Із двох вістрь одно "леваллуазьке неретушоване", друге – лише обломок вістря на первинному сколі, який дослідником був названий **мустьєрським**."

Як бачимо в шарі фінального пізнього палеоліту, знайдено мустьєрські вироби.

Читаєм на ст. 162: "В шарі 19 слід відзначити проколки, а в шарі 22 – типовий поперечний різець, який належить більш пізнім індустріям, особливо на схід від Єнісею. Можна назвати і різці в шарах 13, 14, 16, 19, 20; скребки в шарах 13, 14, 19, 20; проколки в шарі 20. **На жаль, вони не всі зображені, тому важко судити про можливість віднести їх до мустьє** (що в принципі можливо і реально) **в іншому випадку допускається, що вони потрапили з верхніх шарів**. В результаті дослідники печери приходять до невірної висновку... Дослідники, більш за все відчують необґрунтованість свого археологічного датування, коли намагаються опертися на стратиграфію "Згідно розрізу, шари 14 – 21, об'єднуються в одну пачку відкладень, можуть бути і більш молодими, відповідати різним етапам становлення пізньопалеолітичних індустрій..."

Представляється, що тільки комплексне дослідження яке спирається на дані геології, фауни, пилкового аналізу і т. д., дозволять датувати шари більш визначено."

Як бачимо після 7 років вишукувань, Денисової печери А. П. Дерев'янка допустив помилки, а можливо і спеціально фальшував при описуванні кам'яних знарядь, що привело до неможливості встановлення їхньої належності до якоїсь епохи і не дозволять датувати шари, датувалися артефакти тільки відносним методом датування, а абсолютного датування не було використано то ніякої довіри до цього немає.

Знаряддя палеоліту Денисової печери (за З. А. Абрамовою)

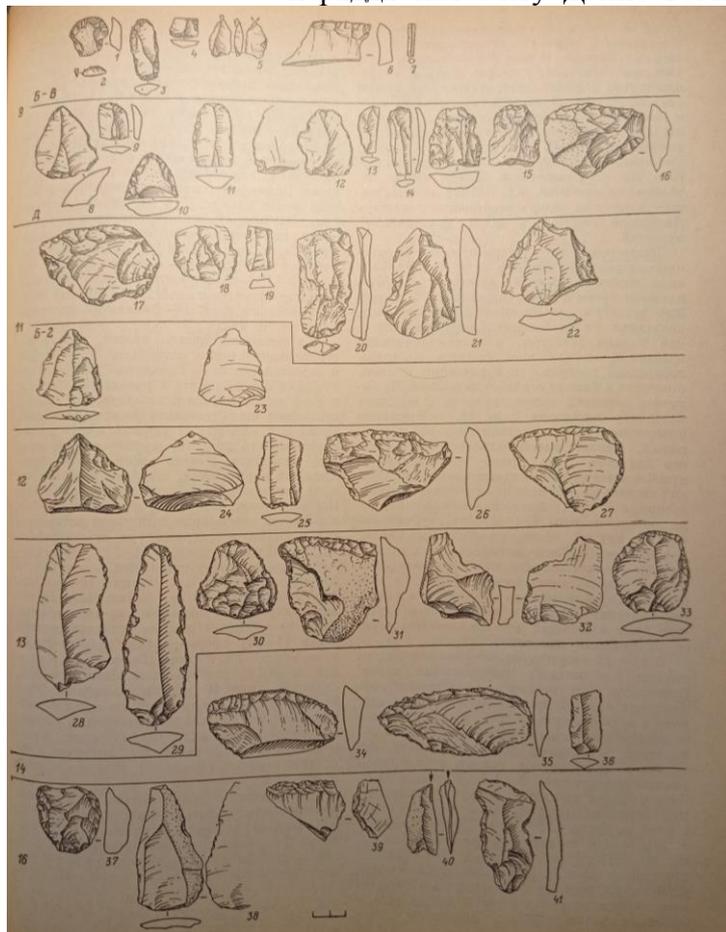

Рис. 7. Пещера Денисова. Слои 9, 11—14, 16. Каменный инвентарь (1—41).

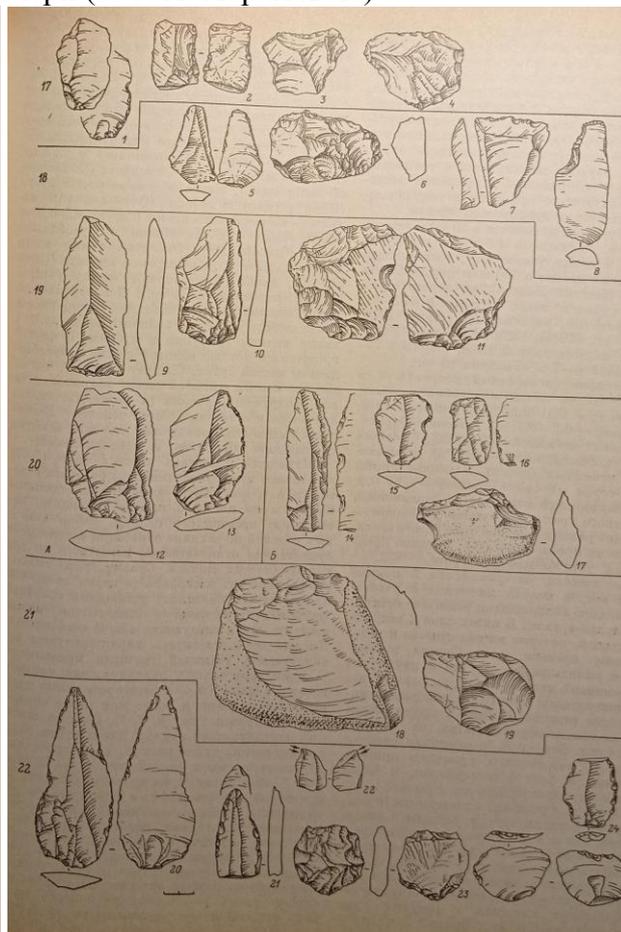

Рис. 8. Пещера Денисова. Слои 17—22. Каменный инвентарь (1—25).

А тепер розглянемо, що розповідає М.Б. Козлікін про кістяне знаряддя і прикраси.

М.Б. Козлікін розповідає, що на ранній добі пізнього палеоліту в Денисовій печері почали виготовляти вироби та прикраси з кісток. Це відбулося від 50 до 45 тис. років тому, найраніше в Євразії. На запитання як денисівці, могли виготовляти голки, з вушком діаметром менше одного міліметра. Відповідь була, що немає проблем, денисівці, лучковим свердлом, свердлили такі

отвори. Прикраси виготовляли з зубів, кісток тварин, бивнів мамонтів та шкаралупи яєць страуса. Страусів на Алтаї не було, а яйця доставляли з території Монголії. Абсолютне датування кісткових прикрас було виконане в Оксфордському університеті, командою Томаса Хайма, яке викликає великі сумніви.

Ці всі вироби виготовляли денісівці, так як в шарі 11, в якому були знайдені ці вироби, було виявлені антропологічні і генетичні залишки денісівців. Якщо в інших регіонах, неандертальців заміняла людина сучасного типу, яка приходила з іншого регіону, то в Денисовій печері, пройшов місцевий перехід від денісівців до людини сучасного типу. Розглянувши ці вироби, з Денисової печери, зразу ж, порівнюєш її з стоянкою Мальта, де 20 тис. років тому прилетіли, якісь марсіани, і виготовили фігурки сибірських модниць, та прикраси, яких більш ніде не виготовляли. Так і в Денисову печеру, прилетіли марсіани, ще раніш 50 тис. років тому і виготовили і голки і прикраси.

Кістяне знаряддя і прикраси. (за М.Б. Козлікіним)

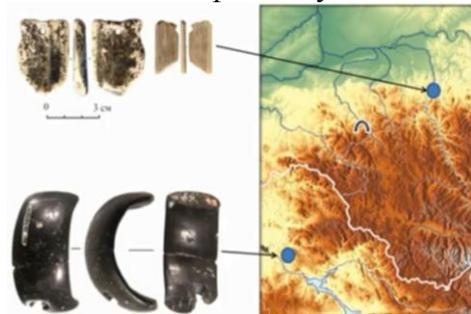

Як бачимо на нижньому правому фото, зображено фрагмент обруча з бивня мамонта. Але дивлячись на фрагмент, то видно що радіус для обручки завеликий. Більш за все дослідники Денисової печери хотіли повторити обручки з Мізину. Але таких зробити марсіани не змогли, як і житла з мамонтових кісток і бивнів. Не виготовивши такої обручки, щоб не відставати, вини вирішили замовити обручку з каменю в китайців.

Хлоритолітовий браслет

Імпот хлоритоліту

Прикраси і голки виготовлені денісівцями 50 тис. років тому за (М. В. Шуньковим)

М.Б. Козлікін розкажує, що обруч зроблено з хлоритоліту 50 тис років тому, який був знайдений в 2008 році. Найближче місце де є такий камінь, знаходиться на відстані 250 км по прямій. На запитання, як було виконано станкове свердління в обручі, Козлікін відповів, що китайська студентка-аспірантка, за декілька годин за допомогою обсидіанового скребла зробила заготовку, а за кілька днів не спіхом зробила такий обруч, який більш за все і привезли марсіани в Денісову печеру. А як ми розглядали вище, сам М.Б. Козлікін розказував, що обсидіану і кременю, на Алтаї не було. То цікаво, чим денісівці зробили цей обруч?

М. В. Шуньков розкажує, що марсіани виготовляли кільця з мармуру, про що не говорить Козлікін. Цікаво як вони його могли зробити? М. В. Шуньков не розкажує.

Як бачимо на цих фото Козлікін показує руку сучасної людини, яка виготовляє знаряддя, але 50 тисяч років тому в Денісовій печері проживали так звані денісівці-синантропи.

Процитуємо що про руку неандертальця пише С.М. Замятнін в книзі "Очерки по палеолиту" видану видавництвом Академії наук ссср Москва, Ленінград 1961 р. на ст. 47:

"З набагато більшою основою ставиться питання про те, що навіть найпростішим металевим знаряддям в виді дротика неандерталець ще не міг користуватися, так як не мав для цього координації рухів, і міг користуватися тільки простим списом або палицею, яку він використовував в ділі, не випускаючи з рук."

Хапальна і тримальна функція руки сучасної людини.

Руки неандертальців і так званих денісівців, такими функціями не володіли, відповідно ці всі знаряддя денісівці виготовити не могли.

На запитання, чи були денісівці канібалами, Козлікін відповів, що канібали були в Європі, а в Денісовій печері буцімто їх не було. Розтроснені кістки, це справа гієн.

А тепер подивимся відео "Ритуальний каннібалізм и поедание злых соседей: что это было" від 18 жовтня 2022 року, в якому антрополог Станіслав Дробишевський розповідає, в 19 сторіччі на Уралі і в Сибіру процвітав канібалізм. А уже в 20 сторіччі, коли в Сибір приїхали більшовицькі агітатори, ханти і манси їх з'їли.

А зараз розглянемо антропологію печери.

Про антропологію Денісової печери ми уже трохи ознайомились вище, з розповіді антропології доктора історичних наук М.Б. Меднікової.

Професором німецького інституту еволюційної антропології Макса Планка, Сванте Паабо були проведені дослідження кісткового матеріалу, які були знайдені на Алтаї в Денісовій печері. У 2007 році було розшифровано геном нового виду неандертальця, який відрізнявся від Європейського.

У 2010 році згадали, що у 1984 році було знайдено фрагмент фаланги мізинця, який був очищений і вимитий і знаходився 25 років в сховищі разом з іншими артефактами, який і був наданий в інститут Макса Планка. Цей фрагмент перемололи на борошно, знищили, і Сванте Паабо встановив, що він належить раніше невідомому гомініду.

По місці виявлення цього гомініда назвали – Homo denisovan – денісівська людина.

Також було встановлено, що денісівці прийшли в печеру 300 тис. років тому.

А 160 тис. років тому у Денісову печеру приходять азійські неандертальці, геном яких було відкрито Паабо в 2007 році по кістці з Денісової печери. Меднікова розповідає, що ці денісівці і неандертальці вийшли з одного центру мільйон років тому і розійшлися більш ніж 390 тис. років тому, а за Козлікіним розійшлися 600 тис років тому.

Паабо.

Паабо на Алтаї

Паабо з співробітниками

Основні етапи наукової праці Паабо.

- 1981-1985 – попытки исследования ДНК египетских мумий;
- 1985 – первая статья по палеогенетике человека (египетская мумия, Nature);
- 1986 – середина 1990-х – изучение деградации древней ДНК, создание критериев верификации результатов и правил работы с древней ДНК, создание первой в мире специализированной «чистой» палеогенетической лаборатории;
- 1990 – открытие jumping PCR;
- 1997 – первые данные по мтДНК неандертальца (далее серия работ до 2007 года);
- 2002 – открытие гена FOXP2 («ген речи»);
- 2007 – **открытие восточных неандертальцев * (начало работ по Алтаю);**
- 2008 – полный митохондриальный геном неандертальца, высокопроизводительное секвенирование древней ДНК (454);
- 2009 – первый миллион пар нуклеотидов ядерного генома неандертальца;
- 2010 – полный ядерный геном неандертальца, гибридизация сапиенсов и неандертальцев;
- 2010 – **открытие денісовского человека: мтДНК + ядерный геном *;**
- 2011 – **гибридизация сапиенсов и денісовцев *;**
- 2012 – геном бонобо;
- 2012 – **геном денісовца с высоким покрытием *;**
- 2014 – **геном алтайского неандертальца с высоким покрытием *,** мт геном гейдельбергского (?) человека;
- 2017 – **методы анализа ДНК из плейстоценовых отложений *;**
- 2018 – **геном потомка гибридизации денісовца и неандертальки *;**
- ...Десятки работ в данном направлении.

*- работы, выполненные с использованием материалов ИАЭТ СО РАН (А.П. Деревянко)

О чем может рассказать древняя ДНК?

- Пол погребенного (особенно важно при изучении детских останков)
- Родство
- Половая структура палеопопуляции
- Связи древнего населения
- Метисация
- Отдельные фенотипические особенности (цвет глаз, волос и др.)
- Наследственные болезни
- Связь с определенной археологической культурой
- Происхождение. Мигрант/немигрант

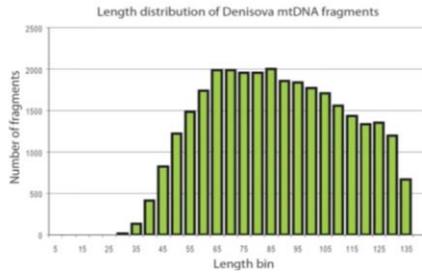
В 2010 г. генетиками была добавлена новая ветвь к эволюционному древу человечества - денисовцы

- Дистальная фаланга «ребенка» из 11 слоя обнаружила существование ранее неизвестного гоминина.
- Если неандертальцы отличаются от современных людей положением, в среднем, 202 оснований из 16 500 пар митохондриального генома, то образец из Денисовой пещеры показал почти вдвое больше расхождений — в 385 позициях.

«The complete mitochondrial DNA genome of an unknown hominin from southern Siberia»

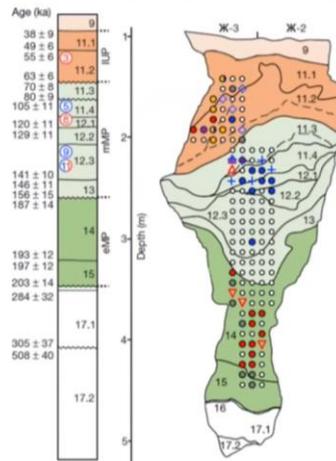
Johannes Krause, Qiaomei Fu, Jeffrey M. Good, Bence Viola, Michael V. Shunkov, Anatoli P. Derevianko & Svante Paˆaˆbo

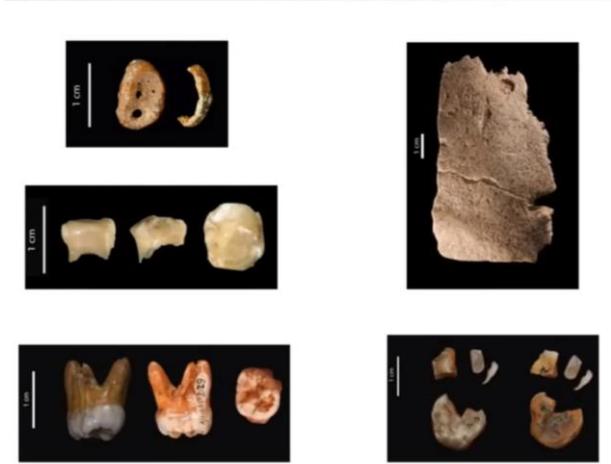
Денисівка

Невідомо чому в 2007 році після виявлення гомініда, який дуже відрізнявся від європейського неандертальця, його назвали неандертальцем? Необхідно було вже тоді, новому виду гомінід дати нову назву. А то виходить що різні види гомід мають одну назву, це викликає підозру, що тоді не придумали, а в 2010 році вже придумали денисівця, але обидва гоміди з Денисової печери, по даним Паабо мають великі відмінності від європейського неандертальця. Вони і повинні були мати відмінність, так як в Сибіру проживала друга раса монголоїди - синантропи, тоді як в Центральній і західній Європі проживали негроїди – неандертальці.

Отбор образцов плейстоценовых отложений для ДНК анализа

Костные останки денисовцев

Червоними кружками позначені рештки денисівців, синіми азійських неандертальців.

Як на схемі, що були періоди коли люди в печері не проживали, а були періоди коли проживали обидва типи.

А 90 тис. років тому вони знову об'єднались, і народилася дівчинка батько якої був денисівцем, а мати неандерталка.

По новым данным генетиков, популяции неандертальцев и денисовцев разделились свыше 390 тыс. лет назад, и тем не менее, около 90 тысяч лет назад в Денисовой пещере или в ее окрестностях рождается девочка, папа которой был денисовец, а мама - неандерталка

Знищена фаланга за Дробишевским

Москальський антрополог Станіслав Дробишевський, в відео "Странные люди или Что скрывают антропологи" на сайті Центр Архе, з 55 по 58 хвилину, розповідає, що фалангу, яка була знайдена в Денисовій печері уже знищили і перевірити при необхідності, кому вона належала уже неможливо.

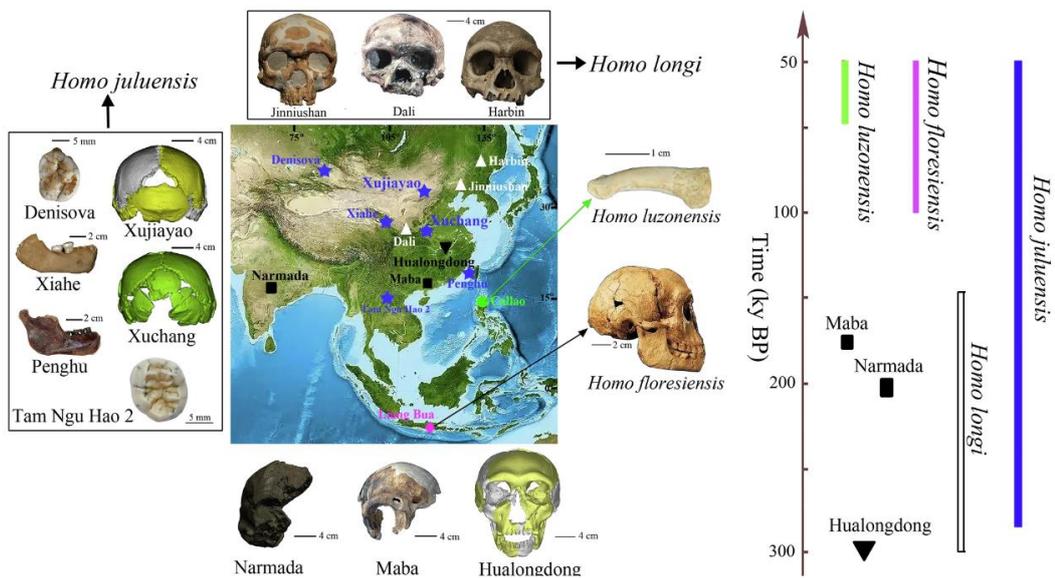
Хронологія заселення Денисової печери за (М. В. Шуньковим) Челюсть за (М. В. Шуньковим)

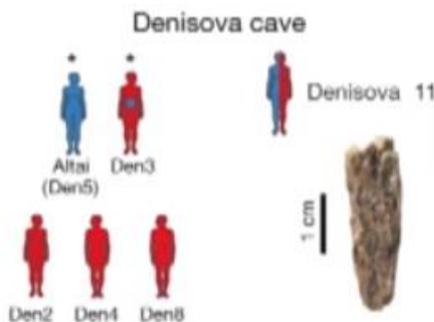
Байшия — карстова печера у повіті Сяхе Ганьнань -Тибетської автономної префектури провінції Ганьсу (КНР).

Професор Гавайського університету Крістофер Дж. Бей, який знайшли новий вид давніх людей *Homo juluensis* до якого відносить *Xujiayao*, *Xuchang*, *Xiahe*, *Penghu*, *Denisova* і *Tam Ngu Hao*, на схемі вини позначені синіми зірочками. Як бачимо до цієї групи включено і *Denisova*, так як згідно ДНК денисівця і ДНК знайдених решіток в Тибеті і Лаосі збігаються, а також схожі зуби у всіх рештках. **Від цих гомінідів і пішла монголоїдна раса.**

Основні таксони гомінідів пізнього четвертинного періоду 300 – 50 тисяч років тому в Східній і Південно Східній Азії

Як бачимо, що згідно мапи, від Денисової печери до печери Байшія в Тибеті необхідно пройти весь Китай і Монголію. Це свідчить що на території від Сибіру до Тибету проживали синантропи монголоїди, і денисівець це звичайний монголоїд. І зняряддя цей денисівець виготовляв, такі самі як і всі монголоїди, примітивні. Ніяких голок, прикрас обручів і кілець виготовляти не міг. Те що показують, могли зробити марсіани, які прилітали в Денисову печеру.

Денпу оказалась дочерью матери-неандерталки и отца-денисовца

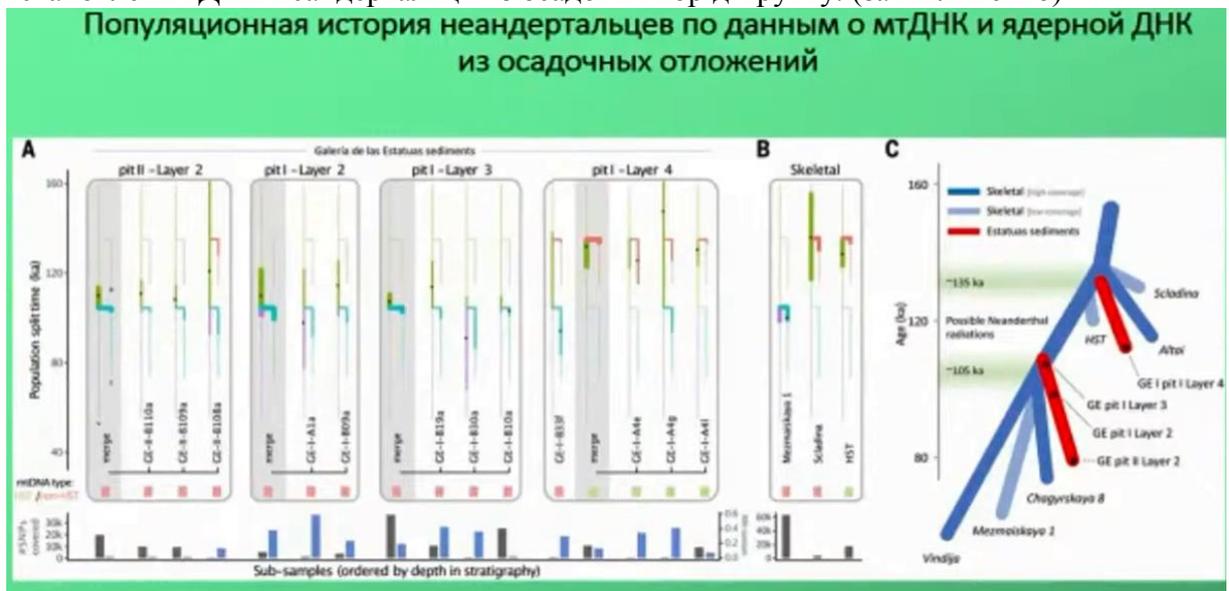
М.Б. Козлікін повідомив, що збереження генетичних даних у Денисовій печері, становить більше 70%, тоді як у Європі 20%. А також генетичні дані відбиралися з осадових порід ґрунту, без біологічних матеріалів, і по таких відборах ґрунту встановлювалися, генетичні дані, тих хто

проживав в печері. Це щось дуже нове, невідомо, чи і за цей метод було надана Нобелівська премія. Цікаво як відділяли генетику денісівців, неандертальців і гієн, які згідно даних і Васильєва, і Козлікіна, і інших москальських археологів ділили печеру, а знаходились на одних місцях, то цікаво, чию генетику буде виділено. Тим більше, там проживали люди і звірі уже в наш час.

На запитання, що два самих великих кісткових залишки, які були знайдені в печері, належали дітям, чи це не є ампутація (канібалізм). М.Б. Козлікін відповів, що таке підтвердити не може, а дітей могла загризти гієна, яка жила в печері. За його словам **канібалізм був у Європі, де були знайдені кістки неандертальців, які були роздроблені кам'яним знаряддям, та на кістках були нанесені порізи, а також вони були обпалені.**

В відео, від 18 жовтня 2022 року, “Ритуальный каннибализм и поедание злых соседей: что это было” // Дробышевский. Человек разумный на сайті @RTVItainment, москальський антрополог С. Дробышевський розповідає, **що на Уралі і Сибіру, ще в 19 сторіччі процвітав канібалізм. Він розповідає, що коли комуняки, прийшли до Хантів і Мансі, і почали агітувати за совєти, ці ханти і манси їх не розуміли, про що їм розповідають, і цих агітаторів вбили і з'їли. Як бачимо, що канібалізм в Сибіру був з палеоліту і аж до 20 сторіччя.**

Встановлення ДНК неандертальців із осадових порід ґрунту. (за Пилипенко)

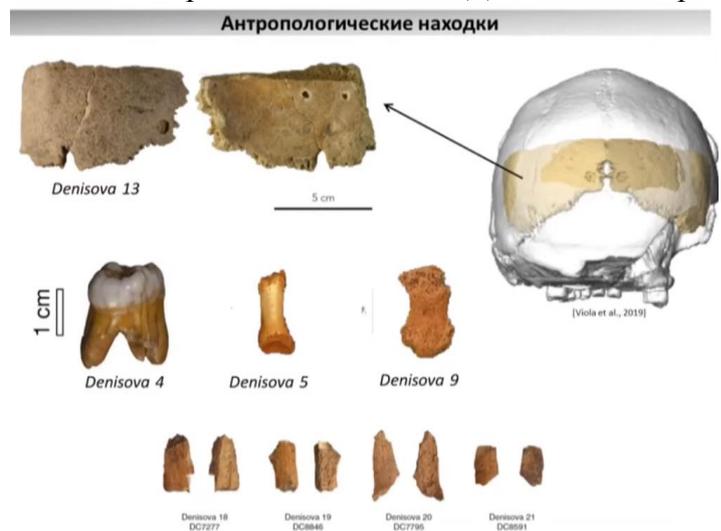

Скоро, ці палеогенетики пройдуть по країнах, відберуть проби осадових порід ґрунту і визначать, всю антропологію людства. Вони вже встановили, що в Африці людина сучасного типу, була уже 300 тис. років тому, але виробляла знаряддя олдувайської і ашельської доби аж до нашого часу.

Так же буде визначено і антропологію людства.

Нижня челюсть гієни з Денисової печери

Південна галерея. Нові знахідки з Денисової печери.

На запитання чому таких артефактів немає більше ніде на Алтаї. М.Б. Козлікін відповів, що решта стоянок належать до більш пізніх епох. А в печерах Сибірячиха і печері Окладнікова є схожі кам'яні вироби. Невідомо чому він сказав про дві печери, а насправді це одна печера, яка раніше називалась Сибірячиха і була перейменована на Окладнікова. Але Козлікін нічого не сказав, чому більш ніде на Алтаї не знайдено таких голок, та прикрас.

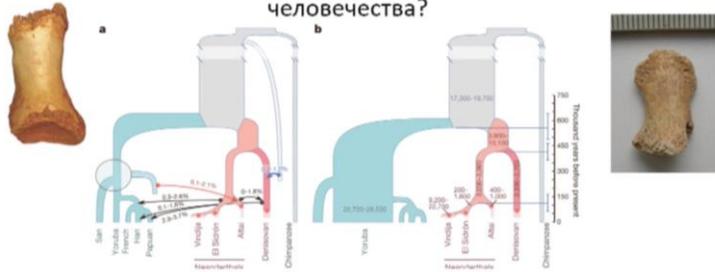
Згідно даних всіх москальських археологів і антропологів **денисовці і алтайські неандертальці проживали тільки в Денисовій печері, в печерах Окладнікова і Чигирська проживали європейські неандертальці.** Цікаво звідкіля там могли взятися **європейські неандертальці.**

Про решту антропологічних знахідок, в інших печерах і стоянках ніякі палеогенетичні дослідження не проводились, дані відсутні. Більш за все, в цьому не зацікавлені керівники москальської науки. А якби зробили, то було б відомо про антропологію Сибіру, і було б встановлено, чому на багатьох стоянках, було знайдено архаїчну галькову індустрію, в пізньому палеоліті, а особливо на стоянці Мальта, де було знайдено фігурки сибірських модниць.

Згідно даних Меднікової, як бачимо на фото нижче європейські неандертальці з печери Окладнікова, які прийшли десь 60 тис. років тому, мали архаїчні риси, які поєднували їх з еректусами, тоді як алтайські неандертальці, мали майже сапієні риси уже 100 тис. років тому, а може і раніше. **Це ще одна видумка.**

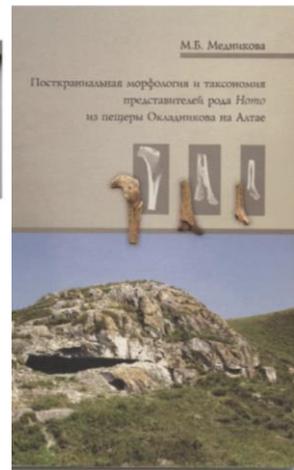
Алтайські неандертальці (за Медніковою)

Алтайские неандертальцы – особая группа неандертальского человечества?

Статья в Nature (Kuhlwilm et al., 2016): «Мы пришли к выводу, что популяция, которая рано отделилась от других современных людей в Африке, внесла генетический вклад в предков неандертальцев с Горного Алтая примерно 100 000 лет назад. Напротив, мы не обнаруживаем такого генетического вклада у денисовцев или двух европейских неандертальцев. Делаем вывод, что, помимо более поздних событий скрещивания, предки неандертальцев с Алтая и ранние современные люди встретились и скрещивались, возможно, на Ближнем Востоке, на много тысяч лет раньше, чем предполагалось ранее.»

Європейські неандертальці (за Медніковою)

Фрагментарные посткраниальные остатки из пещеры Окладникова, невзирая на их принадлежность людям разного пола и возраста, включая детей, обнаруживают нечто общее: специфическое сочетание архаических и уникальных особенностей. Они ближе всего к неандертальцам, но некоторые архаические черты сближают их с эректусами.

Неандертальці (за Пилипенко)

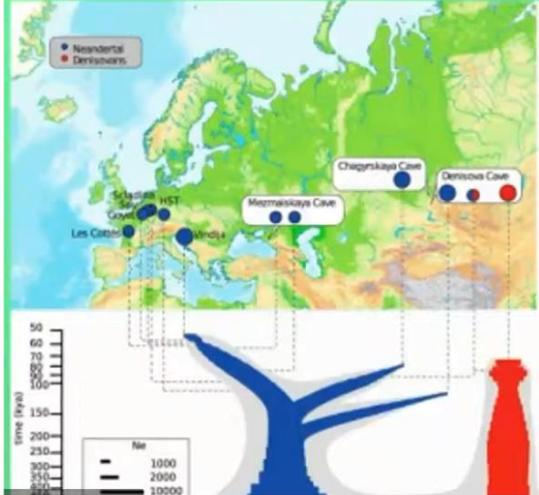
Неандертальцы из Чагырской пещеры (Алтай). (106 км к западу от Денисовой пещеры)

~20 палеоантропологических образцов от нескольких индивидов)

Пещера Окладникова

Неандертальский геном высокого качества из Чагырской пещеры (Алтай) *Mafessoni et al., 2020*
 датировка ~ 60-80 тыс.л.н.
 покрытие – 27,6

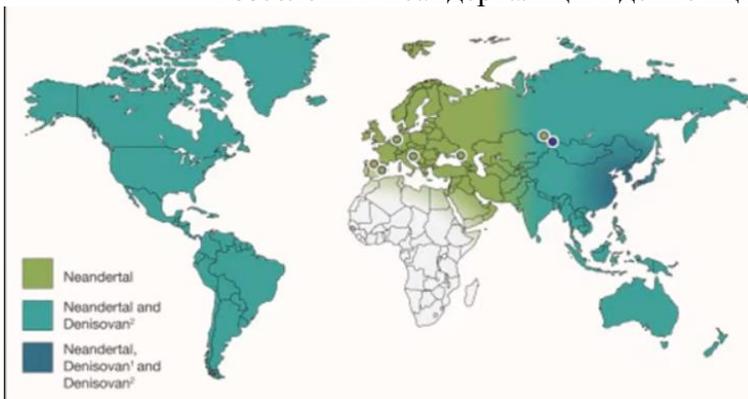
- Чагырский неандерталец ближе европейским, чем более древнему неандертальцу из Денисовой пещеры;
- Связан с популяцией, которая мигрировала на Алтай в период 100-60 тысяч лет назад. Помимо генетики, эта популяция демонстрирует изменения в каменной индустрии (микокская индустрия);
- Неандертальцы из этой поздней популяции гибридизовались с денисовцами (например, мама Денни);
- Популяции неандертальцев на Алтае были небольшой численности (менее 60 индивидов) и находились в сильной изоляции. По сравнению с европейскими неандертальцами и денисовцами;
- Гены, экспрессирующиеся в стриатуме в ювенильный период особенно сильно менялись у неандертальцев (ослабление стабилизирующего отбора для позитивная селекция).

Генетика Денисовой пещеры (за Пилипенко)

ABO genetic variation in Neanderthals and Denisovans (Villanea et al., 2021)

Розселення неандертальців і денисівців. (за Павленко)

Данные антропологии, археологии и генетики: несколько волн миграций неандертальцев на Алтай

- Ранние неандертальцы – «алтайские неандертальцы» Денисовой.
- Более поздние – неандертальцы в пещерах Окладникова и Чагырской.

Згідно відео "Антропологические итоги 2023 года" на сайті Центр Архе, від 17 січня 2024 року москальський антрополог Станіслав Дробишевський повідомляє що команда Дерев'янка, досліджуючи Козину печеру на Алтаї, в ґрунті знайшли ДНК денисівців, але ні однієї кістки чи зуба не знайдено. За його словами команда Дерев'янка, ще знайде печер з п'ять, де проживали денисівці, але немає кісткового матеріалу. **Знаряддя знайдене в Козиній печері архаїчне, там більш за все жили якісь відсталі денисівці сіантропи, не такі розвинуті марсіани, як в Денисовій печері, ні голок ні обручів не робили.**

Ніякої довіри до цих так званих палеогенетиків немає і не може бути. В Сибіру, як у всій Східній Азії антропологи не знайшли жодного неандертальця ні європейського ні якогось місцевого розвинутого майже сапієнса, а є значить, що їх там і не було.

Звідкіля ж взялися ці денисівці? В.С. Ларічев у книзі “Палеоліт Північної, Центральної і Східної Азії” Новосибірськ ”Наука” 1972 рік в другому томі на ст. 322 пише: ”Окрім того, необхідно звернути увагу на ще одну сторону справи: яка підтверджена геолого – палеонтологічними спостереженнями нижньопалеолітичний вік чотирьох місцезнаходжень Чжоукоудяня (№ 1, 4, 13, 15) ставив на більш міцну фактичну базу гіпотезу Н.К. Ауербаха, Г.П. Сосновського і М.М. Герасимова про південну прабатьківщину північназійського верхньопалеолітичного населення.”

Про можливе походження денисівців з Чжоукоудяня говорить і антрополог Станіслав Дробишевський, так як і в сінантропів і в днісіців схожа будова зубів і відсутні треті маляри. Станіслав Дробишевський про антропологию денисівця, розповідає в відео від 21 вересня 2021 року "Третье, четвертое, пятое... человечество. Препалеоантропы Азии" на сайті @ScienceVideoLab **Він говорить, що Китаї в 1954 році знайдено Homo tsaichangensis, який має ту ж антропологию, що і денисівець. В них відсутні треті маляри. І назва денисівця повинна бути по назві першого Homo tsaichangensis. А Дерев'яно і Шуньков придумали назвати, денисівцем, по назві печери, яка названа в честь розбійника деніса, але їм це не сподобалось і вони розбійника зробили монахом.**

Лекции Дробишевского. Третье, четвертое, пятое.... человечество. Препалеоантропы Азии

Дробишевський розповідає, що палеогенетики, відібрали ДНК денісівців, в яких виявили домішку неандертальця і ще невідомо кого, а в неандертальця виявили домішку сапієнса. Цікаво де там взявся сапієнс і неандерталець? Їх там не могло бути. За словами Дробишевського у індійців, немає домішки денісівця, а у людей від Сибіру і аж до Австралії виявлена домішка денісівця.

Про мустьє в Сибірі.

Вернемося до С.О Васильєва, який розповідає, що до середнього палеоліту відносяться печери Чигирська і Окладнікова, в якій ніби було знайдено зняряддя з двосторонньою обробкою, яка в Європі називається мікоком. На стоянці Тагарлик Б Астаховим було знайдено два ножі типу волгоградських, але пояснення звідкіля вони там взялися немає.

І С.О Васидьєв робить висновок, що на ряду з леваллуа мустьє і мікоком, як і в Франції так і в Сибіру існує не леваллуа і не пластинчатє, а **архаїчне мустьє**. Тільки в Франції різні культури перемижуються на одній стоянці, а в Сибіру, вони різні на різних стоянках.

При розгляді зняряддя конкретно на Денисовій печері, Васидьєв говорить, що там було і леваллуа і мікока, але як бачимо на мапі розповсюдження мікока на москалії, яку він розробляв з провідними археологами Л.Б. Вишняцьким та А. К. Очередним Денисової печери немає, чому б це, а більш за все тому, що там ніякого мікока не було, і провідні москальські археологи не позначили

Денисову печеру на мапу. До слова Л.Б. Вишняцький розповідаючи про палеоліт Середньої Азії, визнав фальшування А. П. Дерев'янок при визначенні зняряддя на стоянці Лотоші, а також про помилки допущені Дерев'янком при описуванні кам'яних знярядь Денисової печери писала З. А. Абрамова.

МАПА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ МІКОКА НА МОСКАЛІЇ (За Васидьєвим С.О)

Як бачимо на мапі за Уралом було знайдено мікок на трьох стоянках 5- печера Окладнікова, 6 - Чигирська печера, 7 – стоянка Тагарлик Б, а в Денисовій печері відсутній, а це означає, що неандертальці які мали архаїчні риси, які поєднували їх з еректусами виготовляли, зняряддя типу мікок, а неандертальці майже сапієнси і денисівці з Денисової печери, які виготовляли голки, хлоритолітовий браслет, мраморні кільця і інші прикраси до мікока так і не дійшли. Це якийсь абсурд, такого бути не могло. Це чиста фальсифікація.

Який же можна зробити висновок. А висновок один що в Денисову печеру прилетіли марсіани, розвинули передову культуру, а потім десь пропали.

А хто ж міг бути цими денисовцями і неандертальцями? Денисовці це монголоїди а неандертальці негро-австралоїди, які прийшли з Індії.

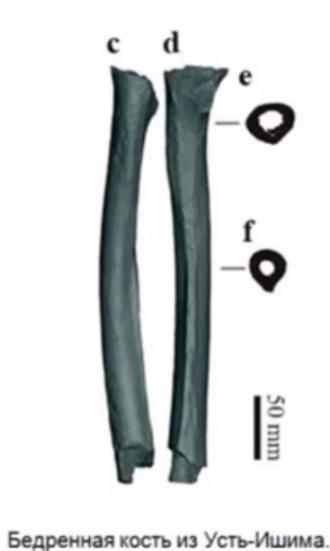
А зараз розглянемо, як в Сибіру появився міфічний *Homo sapiens*, або про марсіан з Усть-Ишима Омської області, які прилітали туди, 45 тис років тому.

Москальський біолог, палеонтолог, професор Російської академії наук, О. В. Марков в відео “Палеогенетика” від 15 листопада 2025 року розповідає, що омському палеонтологу О. Бондарєву в 2014 році, якісь чорні археологи, які шукали бивні мамонта в Усть-Ишимі, показали ящик з кістками, де О. Бондарєв знайшов стегнову кістку. Конкретно невідомо де та кістка була знайдена, але її відправили в інститут Макса Планка, де лауреат шнобелівської премії за 2022 рік Сванте Паабо встановив, що ця кістка належить *Homo sapiens* вік якому 45 тис. років. Спростував цю ахінею, сам академік А. П. Дерев’янку, до якого дійшло, що це дуже явна фальшивка а цю кістку він назвав «Пілтдаунською».

На міжнародному симпозіумі в його честь у відео “Новейшие открытия в палеолите Евразии” частина 6 від 13 січня 2023 року з 39 до 45 хвилини, він повідомив, що особисто обстежив місце знаходження кістки і установив, що в Усть-Ишимі людина появилася не раніше доби мезоліту, а це не раніше ніж 10 – 8 тис. років тому.

В відео “Светлые глаза, древние народы и исчезнувшие цивилизации: разбираем расы с Дробышевским” від 07 січня 2025 року С. Дробышевський розказує, що в палеоліті 20 тисяч років тому в Азії не було людей сучасного типу взагалі. В Азії проживали люди, які мали архаїчні риси, широкий ніс, прогнатичну нижню щелепу, яка виступала вперед, покятий лоб, не сплющене, а перекошене обличчя. Він розповідає що в Азії монголоїди сучасного типу появилися вперше не раніше 7 чи 6 тисяч років тому, в Китаї, в долині річки Хуанхе, культура Яншао.

З відео О. В. Маркова “Палеогенетика”

Человек из Усть-Ишима

2014: Полный ядерный геном человека совр. типа, жившего в Зап. Сибири (Омская обл.) 45 тыс. лет назад.

Это самая древняя точно датированная находка *H. sapiens* за пределами Африки и Ближнего Востока.

В геноме 2,3% неандертальских примесей (почти как у совр. обитателей Евразии), но нет следов скрещивания с денисовцами.

Геном имеет одинаковый уровень сходства как с европейскими охотниками-собираателями, так и с жителями Вост. Азии. Это значит, что популяция сапиенсов, обитавшая в Сибири 45 тыс. лет назад, сформировалась еще до того, как предки совр. азиатов отделились от предков европейцев.

Находка показала, что история заселения сапиенсами Азии была более сложной, чем считалось до сих пор.

Q.Fu, H.Li, P.Moorjani, F.Jay, S.M.Slepchenko, A.A. Bondarev <...>, S. Pääbo. Genome sequence of a 45,000-year-old modern human from western Siberia // Nature. 2014. V. 514. P. 445–449.

Це не остання археологічна пам’ятка де побували марсіани.

А зараз послухаємо розповідь С .О. Васильєв про пізній палеоліт.

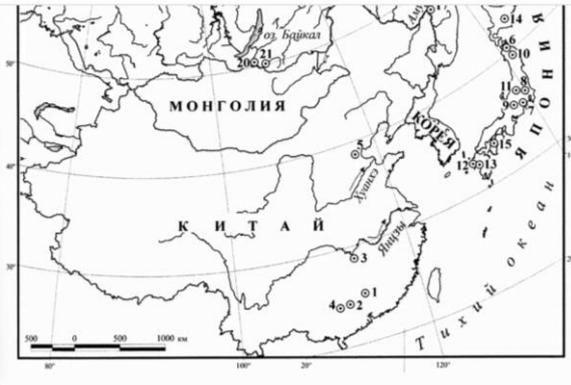
Рання пора пізнього палеоліту (За Васильєвим С.О) Середня пора пізнього палеоліту (За Васильєвим С.О)

Пізня пора пізнього палеоліту (За Васильєвим С.О)

Ранній неоліт Східної Азії (За Кузьмінім Я.В)

С .О Васильєв розповідає, що як в Європі, так і в Сибіру наряду оріньякськими знаряддями у пізньому палеоліті, виявлені і знаряддя мустьє.

Але С .О Васильєв не говорить, що майже на всіх стоянках було знайдено галькове знаряддя ще олдувайської доби. Про це він сказав при розгляді знаменитої стоянки Мальта, яку розглядали вище, та інших стоянок. На деяких стоянках було знайдено знаряддя, по два екземпляри, яке належало іншим культурам, але як воно туди потрапило ніхто не може пояснити.

І тут в пізній порі пізнього палеоліту 13 тис років до нашої ери, в регіоні на стоянках яких виготовляли архаїчну галькову індустрію, минаючи мезоліт, з'являється неоліт. Як це пояснити, окрім космічного походження неоліту невідомо. С .О Васидьєв теж не пояснює, як це було. А ще неоліт розповсюджувався з сходу, де знаряддя було найбільш архаїчне.

А зараз розглянемо дві стоянки пізньої пори пізнього палеоліту, на яких виконувалося абсолютне датування щоб побачити яке знаряддя на них виготовлено.

В книзі “Палеолит Кавказа и Северной Азии” на ст. 192 З. А. Абрамов пише: ”Найбільш широко досліджена Майнінська стоянка, розміщена біля гирла р. Уй (лівий притік Єнісею) 4 км на південь від центру поселення Майна, на краю надзаплатною терасою Єнісея. Відкрита в 1980 році С .О Васидьєвим і досліджувалась ним в наступні роки на двох ділянках [Васидьєв, Єрмолова, 1983; Васильєв, 1984].”

Читаємо далі: “Багаторазове радіовуглецеве датування отримано по кістці із культурних шарів 1 – 5, не показують строго послідовність, але знаходяться в межах запропонованих С. М. Цейтліним інтервалу. Дати для культурного шару 4 – 12910 ± 100 , $12980 \pm 130 \pm 1$ (JE-2133).” Як бачимо датування відповідає появі неоліту, а знаряддя на нижче розміщеному фото архаїчне. Друга стоянка з Забайкалля, звідкіля і поширювався неоліт.

В книзі ”Палеолит Кавказа и Северной Азии” на ст. 212 З. А. Абрамов пише: ”Стоянка Ошурково - перший багаточарова пам'ятка Забайкалля – знаходиться на лівому березі р. Селенга на 14 км нижче м. Улан – Уде. Відкрита в 1951 році О.П. Окладніковим і досліджувана ним на площі 105 м^2 . В 1958 році Є.А. Хамзіна відкрила ще 78 м^2 .”

Читаємо далі: ”Для кам'яного знаряддя це нуклеуси із гальки з слідами пластинчатих сколів (мал. 30, 19, 20) і мікронуклеуси, з включенням типових клиновидні (мал. 30, 15, 16). **Численні чопери** (мал. 30, 18) і скребла (мал. 30, 11, 13) Дата по дерев'яному вугіллю методом ^{14}C для культурного шару 2 - 10900 ± 500 . По всіх показниках Ошурково найбільш близьке Верхолеській

(стоянці) в Приангар'ї.”

Як бачимо вроді вже і неоліт, а знаряддя **численні чопери** – олдувай. Це можна пояснити тільки **космічним походженням неоліту**, із олдуваю в неоліт. Приангар'я, людина почала заселяти в пізній порі пізнього палеоліту і зразу потрапила в неоліт, точно що прилетіла з космосу.

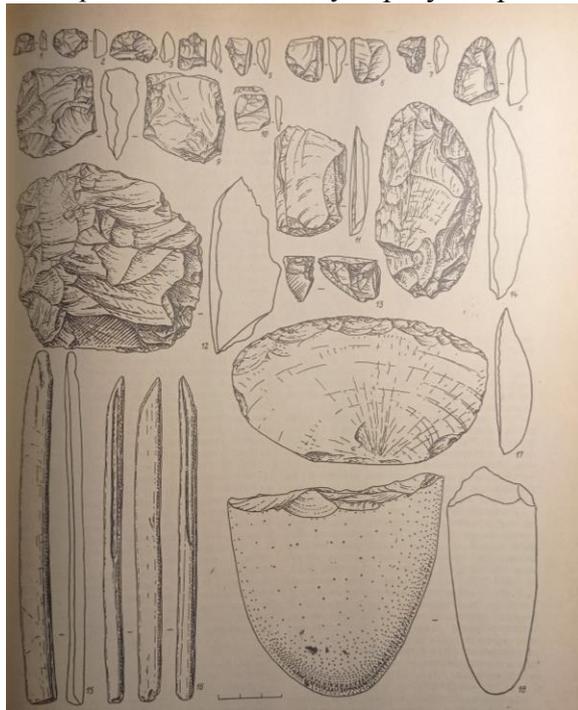

Рис. 19. Каменний (1—14, 17, 18) и костяной (15, 16) инвентарь культурного слоя 4 Майнинской стоянки.

1—3, 8, 11 — скребки; 4 — микропроволка; 5, 6, 12, 13 — нуклеусы; 7 — выемчатое орудие; 9, 10 — долотовидные орудия; 14, 17 — скребла; 15 — отжимник; 16 — наконечник с пазом; 18 — чопер.

Рис. 30. Каменний (5—20) и костяной (1—4) инвентарь стоянки Ошурково.

1, 4 — основы вкладышевых орудий; 2 — обломок иглы; 3 — гарпул; 5—8, 17 — скребки; 9, 14 — резацы; 10 — долотовидное орудие; 11, 13 — скребла; 12 — пластина с ретушью; 15, 16, 19, 20 — нуклеусы; 18 — чопер.

В кіні лекції С .О Васильєву були задані запитання.

На запитання, як пов'язується індустрія Сибіру і Європи, і чи було запізнення, розвитку Сибіру, відповідь була, що відкритого зв'язку не виявлено, дуже великі відстані.

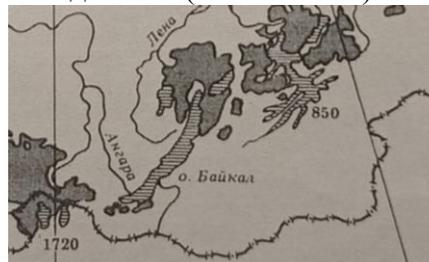
На запитання, що сьогодні народи півночі хоронять над землею на палях, так як земля мерзла і її важко копати, а згідно розповіді С .О Васильєва поховання відбувалося в землі, на що була відповідь, що якимось викопали. Поховання в Мальті відбулося в час максимуму Сартанського зледеніння.

А якщо подивитись на мапу Сартанського зледеніння яке було в один час з існуванням стоянки Мальта, на заході озера Байкал, то що ж ми бачимо. А бачимо, що стоянки знаходяться між льодовиковими щитами (темний колір), то як там могла проживати людина.

Розміщення стоянок (За Васидьєвим С.О)

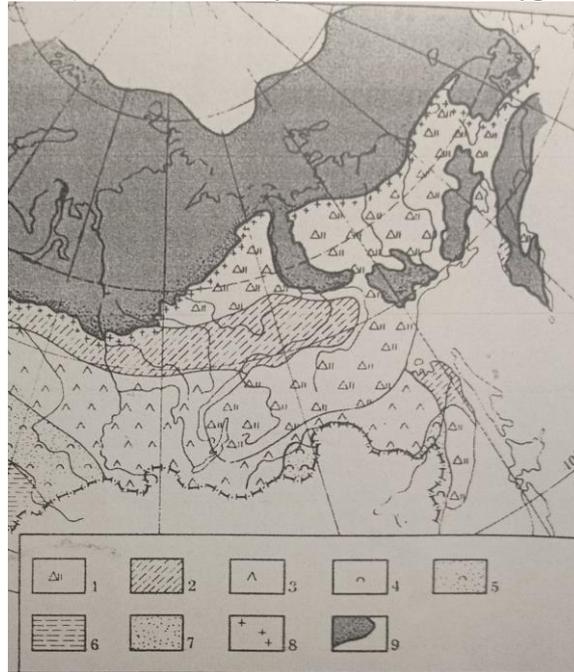
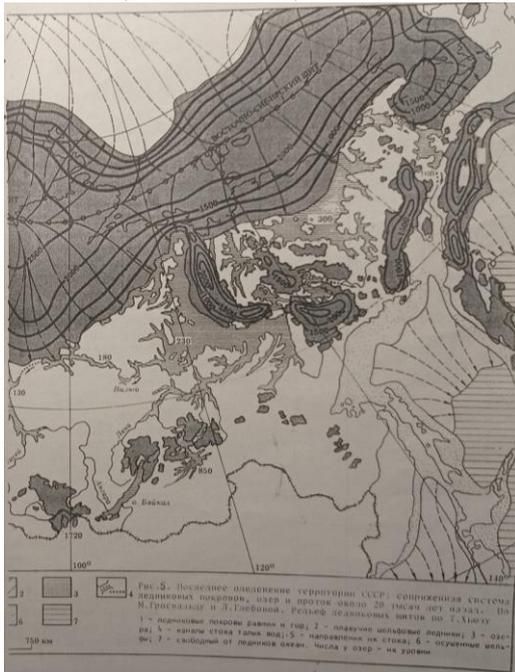
Зледеніння (за Т. Хюзом)

На запитання, чим топили була відповідь що топили, деревом осиною, вільхою, березою.

А тепер розглянемо, які ж дерева росли в Сибіру в час Сартанського зледеніння.

Як бачимо на мапі рослинності в час останнього великого зледеніння території ссср, північ Сибіру була під 9- льодовиковим щитом , південніше була: 1 - безліса тундра; 2 – лісотундра; 3 - хвойне рідколісся; То де люди могли взяти осину та вільху, які там не росли.

А якщо дерева не росли, то з чого ж тоді будували житло? Могли будувати з кісток та бивнів мамонта. Але і такого немає. Розглянемо стоянку з самою більшою кількістю кісток мамонта. В книзі ”Палеолит Кавказа и Северной Азии” на ст. 170 – 171 З. А. Абрамов пише: “Вовча Грива знаходиться в південно – східній частині Барабинського лісостепу, в Каргатському районі Новосибірської області. Відкрито в 1957 році експедицією Інституту зоології Академії наук Казахської сср. На чолі з Б.С. Кажамкуловою, неодноразово досліджувався зоологами, палеонтологами і геологами. З 1967 – 1968 роках почалося археологічні дослідження під керівництвом О.П. Окладнікова і Б.Г. Григоренко, продовжена в 1975 році В.І. Молодіним. Пам’ятка розміщена в східній частині підвищення (по-місцевому - грива), довжина якої з сходу на північний - схід 8 км, а висота 10 – 11 м. Грива складена суглинках і пісками; в них на глибині 1.0 – 1.5 м знайдена велика кількість останків мамонта. За час розкопок 1967 року отримано 495 кісток, які належали восьми мамонтам і одному – коню. Цікавий віковий склад мамонтів: одна тварина загинула віком близько 40 – 50 років, шість - від 3 до 8 років, один – до року. В 1968 році окрім 1380 кісток мамонта було знайдено одиночні кістки бізона, коня, вовка. В розкопках 1975 році відмічено трохи більше 1000 кісток, більшість з мамонта. Цілих кісток мало, великі кістки, **особливо трубчаті, розбиті**. На багатьох кістках є сліди діяльності людини. Частина кісток, зокрема ребра мамонта, могли служити знаряддями: кінці цілих ребер і їх обломків збиті таким чином, що схожі на загострені лопатки. Згадується обломок бивня мамонта, на якому тонкими лініями нанесено подібність узору. Серед кісток було знайдено декілька відщепів і камінь територію із сусідніх районів Приіртішшя і Північного Казахстану.” Як бачимо трубчаті кістки, в яких є мозок розтрощені, а це значить, що з них добували мозок для харчування.

Далі ідуть версії про походження такого нагромадження кісток.

О.П. Окладніков висунув версію, що це могли бути житла, як на Руській рівнині.

Читаємо далі на ст. 171: ”Конттури розміщення кісток в Вовчій Гриві не має нічого спільного з розміщенням кісток на Костенках I, в чому я могла пересвідчитись, побувавши в 1969 році, по запрошенню О.П. Окладнікова Вовчу Гриву, розкоп який, як тоді думалось був надійно закріплений для огляду. Кістки в Вовчій Гриві покривали площу розкопу не рівномірно, а в виді двох розпливчатих, безладно нагромаджених скупчень, в одному з яких чітко відслідковується збережений цілий, але з зруйнованими анатомічними зв’язками кістяк мамонта, що абсолютно виключає всяку можливість існування тут житла.”

А ще прочитаємо, без перекладу в оригіналі, примітку до приведеної цитати на ст. 171:

”Впоследствии этот музейный павильон был, к сожалению, разрушен.”

Як бачимо при такій великій кількості кісток і бивнів мамонта вони не були використані для будівництва житла, а для того, щоб приховати свої видумки замітають сліди, знищуючи артефакти. То в чому ж могла проживати людина? Відповіді немає.

А що ж пише З. А. Абрамов в висновку на ст. 243: "Як і на Руській рівнині, тут в цей час відмічається розквіт житлобудівництва із великих кісток тварин, розквіт кісторізної майстерності і мистецтва, які представлені в яркій і виразній мальтінсько - буретському археологічному мистецтві."

Цікаво, як можна пов'язати два, вище наведені висновки? Тим більше, як ми розглядали вище, на Мальті і Буреті, на місці так званих жител були роги оленів, а з них будівлю не збудуєш. Кістки мамонта на будівлях відсутні.

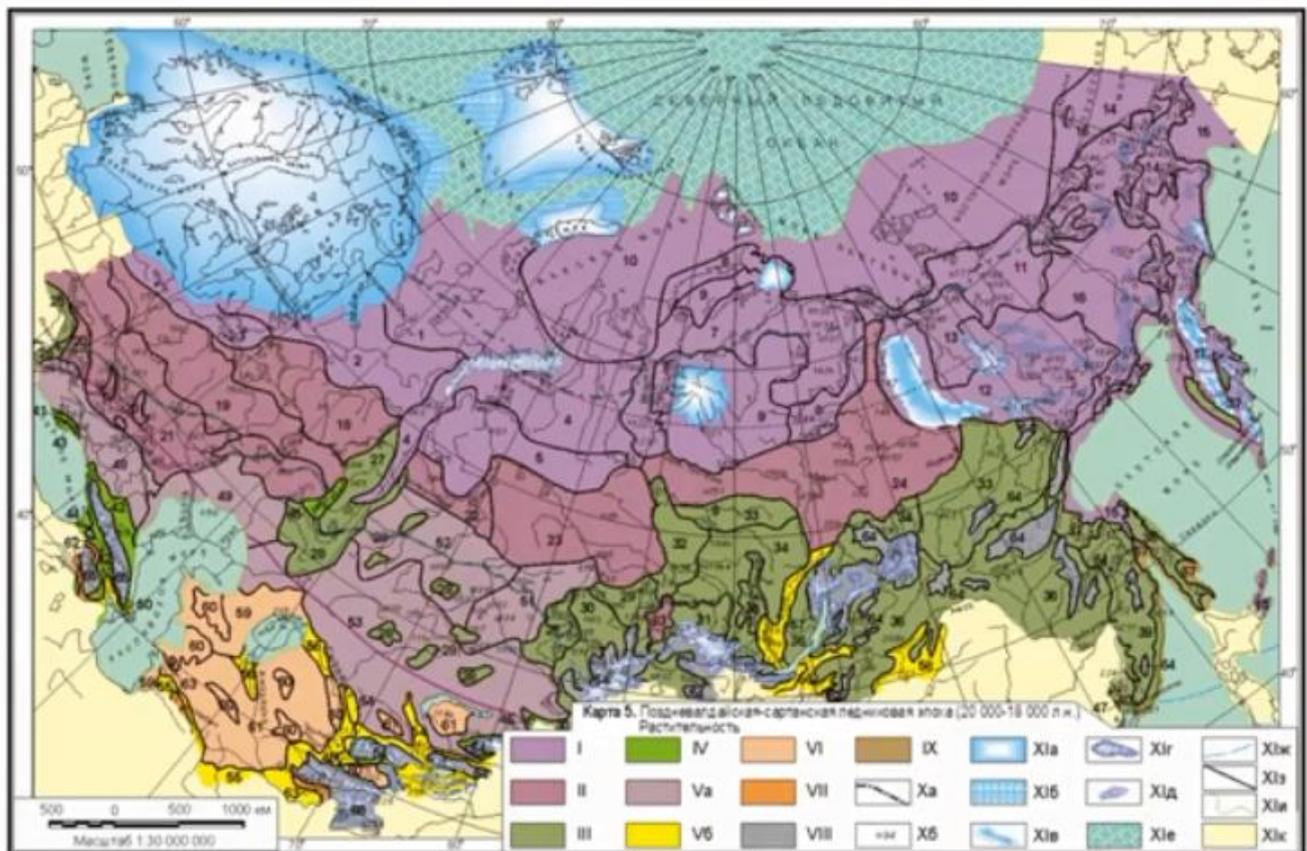
Читаємо далі на ст. 172: "Природно, що люди не могли не знати про таке джерело харчування і охоче відвідували його. Представляється також, що, як би погано вони були екіпіровані, без кам'яних знарядь в будь-якому випадку не могли розчленувати туші, але при недостатці природного каменю забирали його з собою, залишаючи на місці кістяні знаряддя – дуже не часто зустрічаються ребра мамонта з загостреннями.

Геологічний час пам'ятки визначений І.А. Волковим, який визначив, що шар з кістками підстиляється похованим ґрунтом, який був утворений в час максимуму трансгресії озера – 12 – 10 тисяч років тому. С.М. Цейтлін виділяє два горизонти похованих ґрунтів, на котрих лежать кістки, і, отже, два шари з кістками, один із яких він відносить до похолодання між пізньосартанськими міжстадіалами (близько 12 тис. років тому), а другий – до пізньосартанського похолодання (10.8 – 10.3 тис. років тому). Це знаходиться в протиріччі з радіовуглецевим датуванням кісток мамонта – 14200 ± 150 (СО АН-78). "Якщо ця цифра вірна, то вона може свідчити про те що мамонти загинули раніше і пізніше були занесені (в час повноводдя) на Вовчу Гриву. [Цейтлін, 1979, С.55]"

Який же ще висновок робить З. А. Абрамова на ст. 241: "Основними труднощами складання періодизації є майже повна відсутність археологічних критеріїв для пізнього палеоліту Сибіру, який зберігає в кам'яному знарядді так названих мустьєрських рис."

Тільки З. А. Абрамова забула дописати, що в пізньому палеоліті Сибіру окрім мустьєрських рис, було багато галькової індустрії олдувайської доби.

Максимум сартанського зледеніння(За Васидьєвим С.О)

Васидьєв С.О розміщує мапу, на якій **льодовикового щита в час** сартанського зледеніння на схід від Уралу не було, що не відповідає мапам опрацьованим Т. Хюзом і Г. Лидтке з уточненням М. Муратової, а також американським професором дослідником Аляски Джеймсом Діксоном. Розглянемо датування сибірських стоянок розкопаних на Єнісеї і Ангари, на основі геолого-палеонтологічних вишукувань які виконав В.І. Громов.

Читаємо далі книгу В. Є. Ларічева “Палеоліт Північної, Центральної і Східної Азії” частина 1 ст. 223, 224: ”Для вирішення цього виключно важливого питання В.І. Громов задіяв свої глибокі і різносторонні геологічні спостереження над системами терас великих річок Сибіру, багатий фауністичний матеріал, кількість якого до кінця 20-х років збільшилася вдвічі. Він прийшов до висновку, що палеолітичні стоянки Північної Азії можливо, розділити на три ”вікові групи” ґрунтуючись тільки на основі геолого-палеонтологічних даних.

Саму давнішу із них він зв’язує з відкладами 15 – 18 метрових терас на Єнісеї і 12 – 15 метрових терас на Ангари. Людина вперше з’являється на берегах цих річок в час акумуляції других терас, початку формування їх уступу і відкладення потужних лесових суглинків. На думку В.І. Громова, клімат в той час відрізнявся від сучасного більшою вологістю, а в ландшафтах панували степи і тундри. Найбільш характерними тваринами цієї стадії були мамонти, північні олені, а також невелика кількість степових і лісових видів тварин. Культурні шари поселень, які відзначаються великою потужністю і площею, залягають в лесових горизонтах делювіального походження.” В.І. Громов виділив наступні пункти, які по геології і фауні датувалися найбільш давнім віком: Кокорево (Тележний лог) , Афонтову гору III і II (нижній горизонт), Батені, Бугач і Мальту. По європейській періодизації це кінь вюрмської епохи.

Другу більш молодішу групу палеолітичних стоянок В.І. Громов зв’язував з початком післяльодовикової епохи і новим нетривалим періодом акумуляції, коли проходило чергове врізання русла Єнісею і формувався уступ 9 – 12 метрових і 3 – 6 метрових терас. Клімат в цей час різко змінився в сторону сухості і континентальності, вимер мамонт, пішов на північ песець, наступав час домінування північного оленя. До стоянок цього часу В.І. Громов відніс Переселенченський пункт, Бірюсу (третій – п’ятий шари), Кокорево (Забочку), Бузуново. Культурні шари цих стоянок в виді окремих незначних по потужності вогнищевих плям залягають, як правило, вище горизонту поховань ґрунту в алювіальних лесовидних пісках.

Найбільш пізні по віку пам’ятки В.І. Громов датував епохою, близькою до сучасної, коли почалося нове зволоження клімату. В фауні цього періоду переважають бики, коні і косулі. Стоянки цього періоду розміщуються на великій висоті над рівнем річок і являв собою типові літні лагери бродячих мисливців.

До них В.І. Громов відніс Афонтову гору II (верхній горизонт) і IV, Бірюсу (другий горизонт), Гремячий ключ, Верхоленську гору.

Ця чітка і ясна, обґрунтована на великому фактичному матеріалі схема, вперше запропонована В.І. Громовим, положила кінець спорам які затягнувшись і поглядам які протирічать питанням хронології і періодизації північносибірського палеоліту. Тепер стало абсолютно очевидно, що не може бути і мови ні про надзвичайно глибокий нижнепалеолітичний давності відкритих пам’яток палеоліту Сибіру, ні про дуже молодому голоценовому віці більшості їх. Сибірський палеоліт не являв більше якоїсь стадії, а розділялася на декілька хронологічних ступенів, які закономірно і природньо переходили одна в другу.

В.І. Громов, таким чином, поклав початок справді науковій розробці регіональної періодизації північноазійського палеоліту, від східно і західноєвропейських класифікацій культур верхнього палеоліту. Велику цікавість являли його висновки про неможливість припущень широких культурних міграцій між Сибіром і Європою в епоху палеоліту.”

Читаємо далі ст. 224, 225: “Ті ж думки, але на основі ретельно опрацьованих археологічних даних з широким застосуванням даних по четвертичній геології і палеонтології Сибіру, узагальнених В.І. Громовим, розвивають Г.П. Сосновський, Н.К. Ауербух і М.М. Герасімов. Вони склали свої схеми розвитку палеоліту Сибіру, аналізують його характерні риси, вирішують проблеми походження північносибірського палеоліту і його взаєминами з сусідніми культурами. Всі вони дивно однотайні перш за все в тому, що французька періодизація верхнепалеолітичних культур Західної Європи рішуче не підходять до хронологічних етапів сибірського палеоліту внаслідок його, яскраво вираженої своєрідності. Західноєвропейські схеми, на їх думку, можливо застосувати тільки чисто умовно, відносно, в смислі тимчасового порівняння, але не більше.

Г.П. Сосновський і Н.К. Ауербух майже в кожній роботі підкреслюють необхідність розробки конкретно сибірської культурно – хронологічної періодизації палеоліту, незалежного від європейської, а незабаром створюють її на основі схеми В.І. Громова.”

Читаємо далі ст. 226: ”Г.П. Сосновський і Н.К. Ауербух блискуче обґрунтували безперечну єдність палеолітичних культур окремих областей Північної Азії. Вони побачили одні і ті ж особливості в інвентарі поселень, відкритих на Єнісеї, Ангари і в Забайкаллі, що дозволило їм рішуче заявити про існування особливої північноазійської провінції верхнього палеоліту світу, який відрізняється своєрідністю шляхів розвитку і оригінальністю характеру культури.”

Читаємо далі ст. 227: ”Узагальнююча культурно – хронологічна схеми М.М. Герасимова відрізняється від схем В.І. Громова, Н.К. Ауербуха і Г.П. Сосновського важливими деталями. Перш за все Мальті і Кайській горі в ній в ній відводяться місце найдавніших в Сибіру пам’яток палеоліту, яка відповідає ранньому оріньяку Європи. До ранньої стадії мадлену він відніс Афонтову гору II і Томську стоянку, до розвинутого мадлену - Афонтову гору III, Військове містечко, Кокорево і Бугач, до пізнього мадлену він відніс – Переселенченський пункт, Бірюсу (третій - четвертий горизонти), Батені, Бузуново, Кокорево (Забочка) на Єнісеї і Ушаковку на Ангари. Уподобив потім пам’ятки типу Верхолєнської гори, Черемушника і Афонтової гори II (верхній горизонт) з європейським азілем, М.М. Герасимов вперше заявив про наявність в Сибіру мезолітичної стадії кам’яного віку.”

Як бачимо, що практично всі москальські археологи, говорять, що в Сибіру, людина синантроп денісівець появилась не раніше як в пізнього палеоліту. Це показує і схема розвитку клімату в палеоліті в книзі “Палеолит СССР” М. ”Наука” 1984 року, де самі давні стоянки Мальта і Буреть і датуються не раніше 22 тис. років до нашої ери, і то під знаком питання.

Розглянувши таблицю палеолітичних пам’яток Сибіру і Далекого Сходу бачимо, що усі пам’ятки, датуються часом до верхнього палеоліту.

Схема розвитку клімату в палеоліті
” Палеолит СССР” М.” Наука” 1984 р.

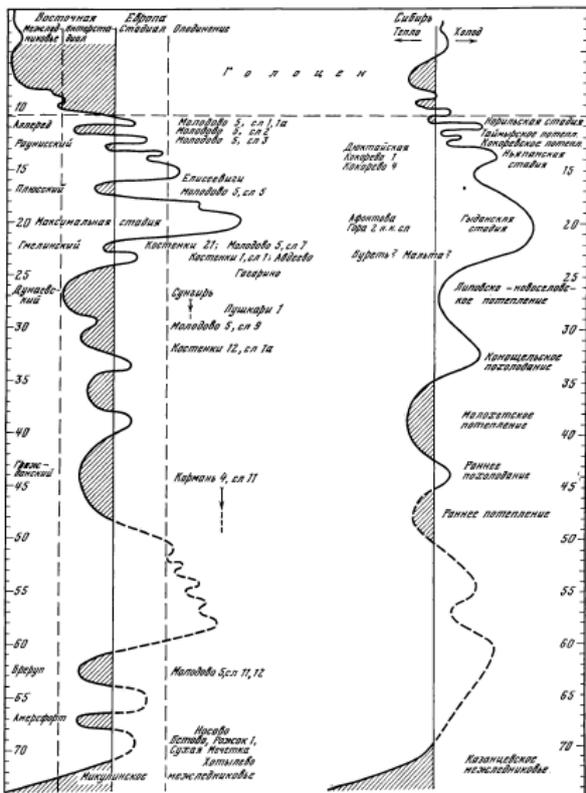

Рис. 5. Схема развития климата и стратиграфические положения палеолитических памятников Русской равнины и Сибири

Таблица палеолитических памятников Сибіру і Далекого Сходу. ” Палеолит СССР” М.” Наука” 1984 р.

Абсолютная дата	Иллюстративное географическое размещение (по Н. В. Коза, 1974)	Археологические памятники						
		Западная Сибирь	Алтай, Чимал	Енисей	Ангара	Забайкалье	Даль	Амур, Приморье
40 000	голова	Норильская стоянка 11 400 ± 200 - 10 300 ± 100 л. н.	Черноозерье II 14 500 ± 500	Новоселово VII 11 600 ± 500	Таймырское топотопание 11 800 - 11 400 л. н.	Тантунг I в. с. 12 150 ± 120	Макарово II сл. 3 11 400 ± 500 11 800 ± 200	Уткин I сл. 6 10 300 ± 350 10 700 ± 110
30 000	поздний мезолит	Похолодание? Кокоревское топотопание 13 000 - 12 200 л. н.	Шиняевка II	Сростки	Кокорево III 12 600 ± 140	Верхолєнська Гора 12 570 ± 180	Макарово II сл. 4 11 950 ± 50	Донтай, сл. 7а 12 100 ± 120 13 200 ± 250
		Нячанская стоянка 16 000 - 15 000 л. н.	Волчья Гора 14 200 ± 150	Кокорево I, сл. 3 13 300 ± 50 14 450 ± 150	Тантунг IV 14 700 ± 150	Нитги	Донтай, сл. 7а 13 100 ± 90	Уткин I, сл. 7 13 600 ± 250 14 300 ± 200
25 000	раннее мезолит	Интерстадиал 16 000 - 15 000 л. н.	Ачинская	Афонтова Гора II в. с. 20 900 ± 300	Мальта, Буреть 14 750 ± 120	Сосновый Бор 5 сл.	Самый Мис сл. 4 - 5	Верхотроцкая 18 300 ± 180
		Гиданская стоянка 22 000 - 18 000 л. н.	Позднее (диоксидно-новоселовское) потепление	Кокорево II 13 330 ± 100	Красный Яр в. н. Красный Яр в. н.	Красный Яр в. н. Красный Яр в. н.	Толбага в. с. 15 100 ± 520	Самый Мис сл. 6 - 7
20 000	позднее мезолит	Ноядье (диоксидно-новоселовское) потепление	Кокорево IV, р. 4 14 320 ± 330 15 460 ± 330	Афонтова Гора II в. с. 20 900 ± 300	Мальта, Буреть 14 750 ± 120	Сосновый Бор 6 сл.	Сохатино 4 26 110 ± 150	Толбага в. с. 27 210 ± 300 34 800 ± 2100
		Кочевьянское похолодание	Оптимум (Малокотское потепление)	Малая Сяя 34 500 ± 450 33 000 ± 300	Иговыйский Лог Бракс	Иговыйский Лог Бракс	Варварина Гора 30 600 ± 500 34 900 ± 780	Макарово IV
50 000	ранний палеолит	Раннее похолодание	Раннее потепление	Раннее потепление	Раннее потепление	Раннее потепление	Раннее потепление	Раннее потепление

В книзі “Палеолит СССР” виданій в 1984 році, З. А. Абрамова навіть не згадує, що в Сибіру був ранній чи середній палеоліт. Але через п’ять років вона змінює свою думку.

Розділ палеоліт Північної Азії в книзі ”Палеолит Кавказа и Северной Азии” написаний

3. А. Абрамовою, На сторінці 241 читаємо: “Основними труднощами в складанні періодизації є майже повна відсутність археологічних показників для пізнього палеоліту Сибіру, який зберігає в кам’яному знарядді мустьєрські риси, Можливо, із за цього в деяких періодизаціях допущено неоправдане змішування **мустьєрських і пізньопалеолітичних пам’яток.**”

Читаємо далі: **“Пам’ятки раннього палеоліту, хоч і нечисленні, і в деякій мірі небезперечні, з повною очевидністю свідчать про освоєння півдня Північної Азії і Далекого Сходу в часи, значно раніші початку мустьєрської доби. Матеріали, представлені і на Алтаї (Улалінка), і на Зее-Амурі (Філімошки, Усть-Ту, Кумари I), показують існування галькових культур з виготовленими типами чоперів, чопінгів, знарядь з ”носиками” і з виїмками, скребел і т.д.” Це не відповідає даним археологічних вишукувань, чопери і чопінги виявлені практично на всіх стоянках, які відносяться до пізньої пори палеоліту мадлену.**

В відео “Новейшие открытия в палеолите Евразии | Recent Discoveries in the Paleolithic of Eurasia”, частина 1 від 11 січня 2023 року на 25 хвилині академік А.П. Дерев’янка заявив, що середнього палеоліту в Східній і Південно Східній Азії виділити не можна, там не було знаряддя епохи Європейського мустьє.

В кінці відео “Новейшие открытия в палеолите Евразии | Recent Discoveries in the Paleolithic of Eurasia”, частина 4 від 12 січня 2023 року на запитання академіка А.П. Дерев’янка де був поширений оріньяк, і його різновиди Андрій Сініцин відповів, оріньяк розповсюджений тільки від Атлантики до Дону і що є три види оріньяку, ранній, розвинений і пізній, а оріньяк на Дону такий самий, як і у Франції, знаряддя з односторонньою обробкою, а в середині знаряддя з двосторонньою обробкою. А сам академік А.П. Дерев’янка заявив що оріньяку на Алтаї немає.

В відео “Светлые глаза, древние народы и исчезнувшие цивилизации: разбираем расы с Дробышевским” від 07 січня 2025 року С. Дробышевський розказує, що в палеоліті 20 тисяч років тому в Азії не було людей сучасного типу взагалі. В Азії проживали люди, які мали архаїчні риси, широкий ніс, прогнатичну нижню щелепу, яка виступала вперед, покятий лоб, не сплющене, а перекошене обличчя. Він розповідає що в Азії монголоїди сучасного типу появились вперше не раніше 7 чи 6 тисяч років тому, в Китаї, в долині річки Хуанхе, культура Яншао. Альвеолірний прогнатизм і сьогодні найтипівший для людей **негроїдної раси**, а також для **південних монголоїдів**. Ступінь розвитку прогнатизму беруть до уваги при визначенні антропологічних типів людини. Він був характерний для неандертальців і синантропів. Як бачимо, ради престижу, щоб показати, що в Китаї все відбувалося раніше ніж в інших місцях Землі, китайці фальшують і археологію і антропологію.

Розглянувши матеріали по палеоліту Сибіру робимо висновки:

- **На сьогодні відсутні безперечні датування, які б засвідчили що в Сибіру людина проживала в ранньому і середньому палеоліту.**
- **В Сибіру проживали монголоїди синантропи денісіві, як і у всій Східній Азії. Антропологічних даних, які б свідчили, що в Сибіру проживали неандертальці відсутні, окрім палеогенетичних даних фальшувальника Паабе.**
- **Монголоїди в Сибіру в холодні часи проживали в печерах, а в теплі на відкритому місці. Жителі монголоїди Сибіру не будували.**
- **Кам’яні знаряддя, які виготовляли монголоїди Сибіру було архаїчне примітивне, більшість знарядь було галькове чопери і чопінги, оріньяку на Алтаї немає.**
- **Москальські археологи фальшували і фальшують археологічні вишукування.**
- **Жителі Сибіру були канібалами до 20 століття.**

Заселення Америки

Розглянемо коротко про заселення Америки. Якраз появилось нове відео “Заселение Америки. Взгляд с обоих континентов. Джеймс Діксон, Сергей Васидьев.” на сайті “Proshloe исторический журнал”, за січень 2024 року.

Згідно розповіді професора Джеймса Діксона, Америка була заселена останньою 16000 років тому. На сьогодні існують чотири версії.

Головною версією є заселення сухопутним коридором через Берінгією, в час останнього зледеніння, який утворився 20000 років тому і рівень води в океані понизився і між Азією і Америкою існував сухопутний коридор. Але як людина пересувалася на південь невідомо, так як північ Америки до 14000 років була покрита льодовиком.

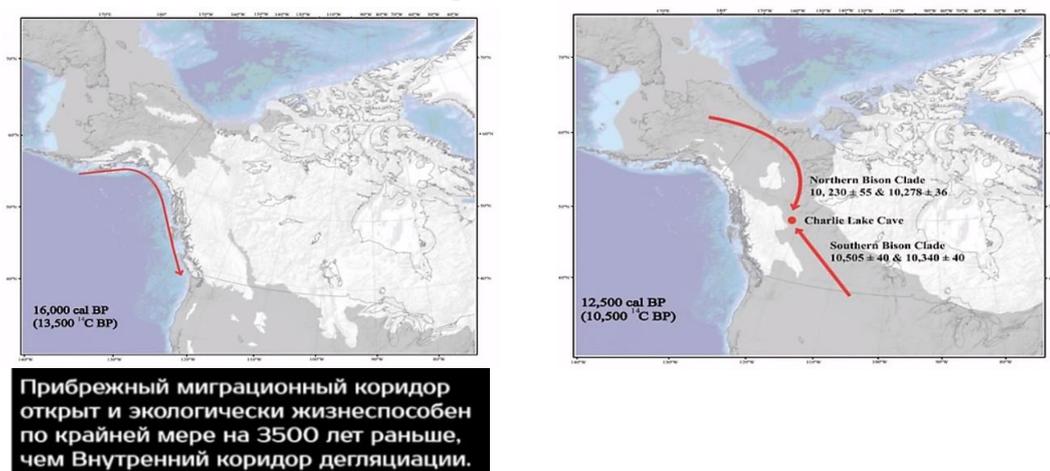
Берингия во времена пика последнего оледенения, около 20000 лет. Субтитры

Друга версія, через океан на човнах чи плотах.

Третя версія, що прибережні рибакі і мисливці мігрували через північну частину Тихого океану вздовж південної частини Берінгії на плотах по морю.

Четверта Солютрейська гіпотеза з Європи по краю льодової кромки, рибалили покине не потрапили в Америку. Але ця теорія не відповідає генетиці. Згідно генетиці вони відносяться до східноазійських.

Схеми заселення Америки за Джеймсом Діксонем

Самі давні поселення на Алясці мають датування 16000 років тому.

В Чилі відкрита двошарова стоянка з датуванням нижнього шару 18500 років тому, що на 2500 років раніше ніж на півночі. Джеймс Діксон говорить, що є стоянки затоплені водою і не досліджені, можливо вони заселялися раніше.

Васидьєвим С.О говорить що на Чукотці сама рання стоянка має датування 11000 років тому, а як ми знаємо, згідно даних археолога С. Гусева раніше 9000 років тому нічого не знайдено.

Це теж не відповідає версії заселення Америки через Берінгією.

Як бачимо в заселенні Америки багато запитань і на сьогодні відповіді немає.

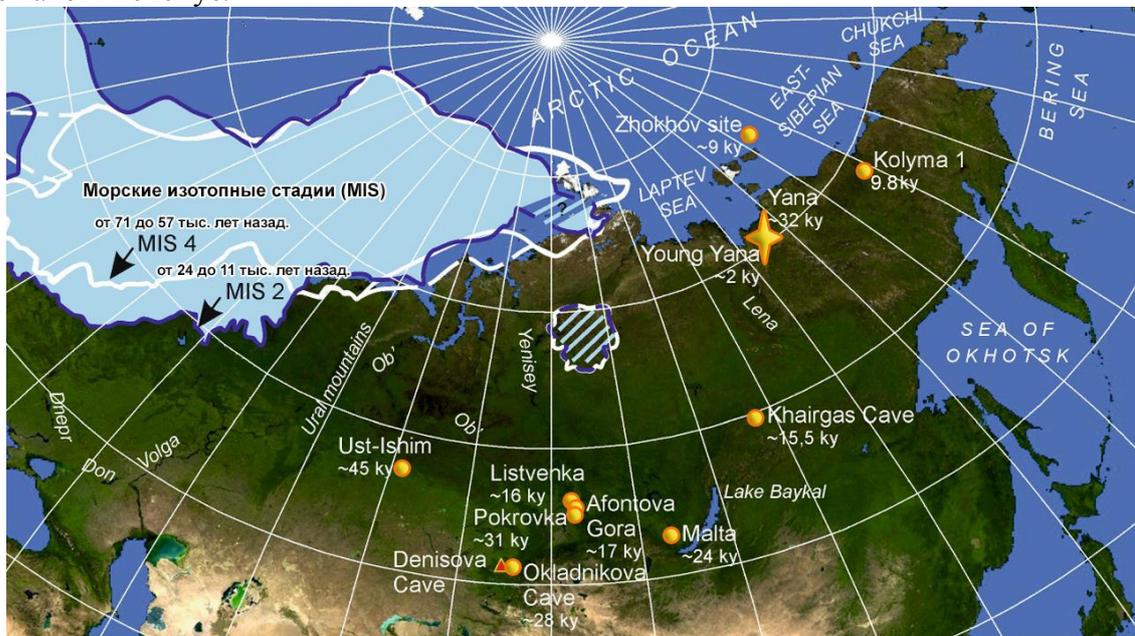
На запитання чи робилося генетичне дослідження решток, Васидьєв С.О відповів, що робилося, але він йому не довіряє, так як різні генетики дають різні дані і необхідно звертатися конкретно до генетиків, а він займається кам'яними знаряддями.

А зараз прочитаємо, теорію заселення Америки, згідно висунутій теорії в відео “История населения Северо-Восточной Сибири со времен плейстоцена и коренные американцы” на сайті “Археологія, історія, генетика” за 2020 рік.

“Но, несмотря на сложную структуру населения на протяжении последних 40 тыс. лет, первые жители Северо-Восточной Сибири, представленные обитателями Янской стоянки, не были прямыми предками ни коренных американцев, ни современных жителей региона, хотя их генетическое наследие можно наблюдать в древних и современных геномах по всей Америке и Северной Евразии. Также древние северные сибиряки известны из нескольких других источников, как представители Мальты и Афонтовой Горы, и они являются потомками одной из ранних популяций анатомически современных людей в Евразии. **Помимо этого, важно отметить, что это наследие древних палеосибиряков в Северной и Южной Америке, подразумевает, что большая часть генетических предков коренных американцев, вероятно, произошла в Северо-Восточной Сибири, а не в южной или центральной Сибири, как это было смоделировано из современных наборов ДНК.** А неосибиряки, занимавшие большую часть ареала, представляют собой более современное население, возникшее южнее. Подобные процессы, с замещением населения, вероятно, имели место и в других частях Северного полушария.”

Автор даного відео повідомив, що буцімто було зроблено ДНК хлопчика з стоянки Мальта, а згідно з Васидьєвим С.О там було дві дитини. Встановлено що 40% генів індіців Америки, відповідають генам дитини з Мальти.

В цьому відео не сказано ні одного слова про денісівців і інших поселенців Денисової печери, буцімто такої і не існує.

Як бачимо на мапі з даного відео, не указані дати існування тільки стоянки в Денисовій печері. Це свідчить, що цей автор не вірить те що робить академік Дерев'янко і його компанія.

РОЗГЛЯНЕМО ПРО ТАК ЗВАНУ

пам'ятку з монументальним мистецтвом Капову печеру.

Наведемо цитату з книги "Археологічний словник" М. "Прогрес" 1990 року під авторством У. Брей і Д. Трамп ст. 101: "Капова печера (Шульган-Таш) знаменита пам'ятка верхнепалеолітичного мистецтва, розміщена в гірському районі Південного Уралу. Єдина пам'ятка на території ССРСР, який містить зразки монументального рукопису: на стінах двох залів знайдено більше 40 малюнків різних тварин – мамонта, коня, носорога. Вивчення Капової печери Продовжується і в наш час."

Капова печера розглянемо за книгами:

1. "Палеоліт ССС" Москва "Наука" 1984 року.
2. А. Д. Столяр "Походження образотворчого мистецтва" Москва "Искусство" 1985 року.

Та відео:

3. Лекція IV. Капова печера. На сайті "Трілліон Секунд."
4. В.С. Житенєв "Фронтір: 60 років відкриття малюнків в Каповій печері".
На сайті Исторический факультет МГУ.
5. Капова печера. Владислав Житенєв. Родина слонів № 99.
На сайті "Proshloe історичний журнал"
6. Капова печера і людина палеоліту (розповідає археолог Владислав Житенєв).
На сайті "Sinus".
7. В.С.Житенєв: "Тайни Капової і Ігнат'євської печер"
На сайті Исторический факультет МГУ.

Капова печера на башкирському **Шульган-Таш**, це карстова печера в Бурзянському районі в Башкортістані.

Капова печера знаходиться на заході Південного Уралу, на схилі гори Сарик-Ускан, в 150 метрах від берега Білої та на висоті 8 м над її рівнем, в тому місці, де течія річки різко змінює напрям. Місце розташування печери лежить у кварталі 51 заповідника Шульган-Таш, загалом закритого для відвідування, однак в окремому порядку туристів допускають до неї.

Капова печера утворена в карбовоних хомогенних вапняках і доломітах, в карстовому масиві заввишки близько 140 м. Її сформували тектонічні розломи в зонах контакту різновікових вапняків і підземних вод. Капова печера — це слаборозгалужена триярусна спелеосистема протяжністю 3045 м з великими залами та широкими галереями північного, північно-східного та північно-західного спрямування. Середня ширина ходів 7 м, а середня висота 7,6 м. Глибина печери складає 82 м, площа становить майже 22 тис. м², а об'єм 155. 7 тис. м³.

Найнижчий ярус Капової печери знаходиться на сучасному рівні річки Білої і затоплений водами Підземного Шульгана.

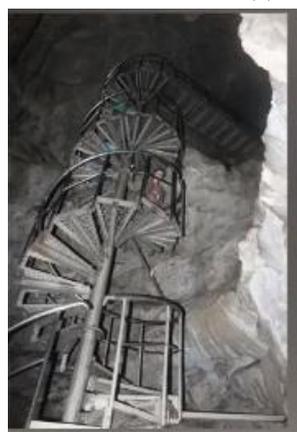
Другий ярус починається з входу до печери, який являє собою величезну арку, над якою нависає скеляста порода завтовшки 30 м. У найвищій точці висота арки становить 21 м, а ширина складає 38 м. За величезний розмір вхід до печери назвали Порталом. Біля східної стіни Порталу розташоване Кругле озеро завглибшки 6 м. В західній стінці Порталу знаходиться Голубиний грот, а біля нього Блакитне озеро, в якому, за переказом, був ув'язнений багатир Шульган. Від Порталу Капової печери бере початок її Головна галерея північно-східного спрямування завдовжки 150 м, завширшки 20 м та заввишки від 5 до 8,5 м. Біля входу глиниста підлога цього ходу поросла рослинами і лишайниками. Галерея з'єднує наступні зали: Сталагмітовий завширшки 20 м, заввишки 15 м, Купольний шириною 35 м, а висотою 15, зал Знаків завширшки 18 м і заввишки 14 м та зал Хаосу завширшки 46 м, з висотою 16 м. У стелі Сталагмітової зали є отвір, що веде в галерею північного напрямку. Цей хід можна назвати каньйоноподібним, адже при довжині у 90 м і висоті у 15 м, він має лише 4 м завширшки. Своїм кінцем він виходить у так званий Вестибюль завширшки 13 м і заввишки 8 м. У Вестибюлі є два виходи. Перший з них веде у західному напрямку до сліпого коридору завдовжки 70 м. Хоча коридор досить широкий до 10 м, однак має нетипово малу для Капової печери висоту 2 м. Другий хід веде з Вестибюля у зал Малюнків завширшки 30 м і заввишки 20 м. Свою назву він отримала через те, що саме в ньому разом із залом Знаків, вперше виявили настінний живопис.

Посередині східної стіни зали Малюнків є отвір (13-метровий по висоті карстовий колодязь), який веде до верхнього ярусу печери.

Два наземні рівні з'єднані яруси 13-метровим карстовим колодязем. Для переміщення з ярусу на ярус спочатку була змонтована драбина, а сьогодні вже зробили гвинтові сходи.

Драбина для виходу на третій рівень.

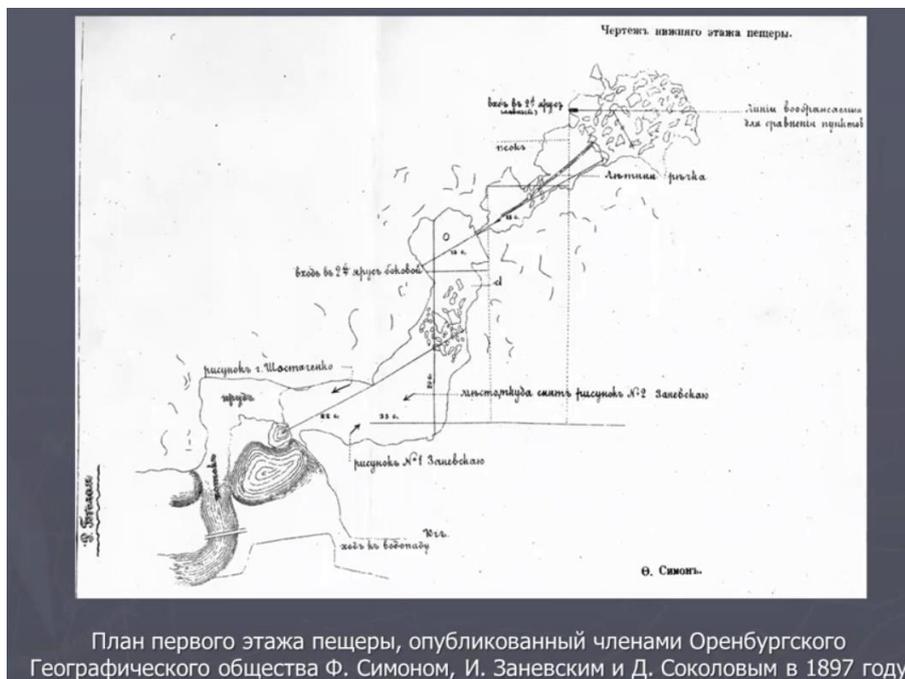
Гвинтові сходи.

Третій ярус Шульган-Таша починається черговою каньйоноподібною галереєю північно-східного спрямування. Маючи довжину 60 м, ширину від 6 до 10 м і висоту 17 м, вона веде у наступні зали: Акустичну, чия ширина і висота ідеально дорівнюють одна одній 10м, Овальну завширшки 15 м, заввишки 4, Храм (завширшки 18 м, заввишки 15 м) і Верхню залу (завширшки 10 м, заввишки 15 м), на північ від якої знаходиться Діамантова зала. Ця порожнина відносно невелика завширшки 8—14 м, заввишки 10—15 м, похила, має два ходи. Один з них прямує до Озерної зали, інший — до Нового відділу. Озерна зала довжиною 30м, але відносно важка для проходження, адже при ширині 2—4 м у висоту не перевищує 1—2 м, цією залогою тече струмок з каскадами, який з'єднується з Великим Верхнім озером. Розміри цієї підземної водойми істотні, при довжині в 60 м, озеро має ширину 12 м і глибину до 2,5 м. Новий відділ має такі розміри: довжина 25 м, ширина 3—3,5 м, висота 1—4 м. З ним поєднана Райдужна зала завширшки і заввишки до 20 м. Зала Відлюдника завширшки 5 м, заввишки 20 м вирізняється численними кальцитовими натіками. Кришталева зала завширшки 10 м, заввишки до 6 м привертає увагу, по-перше, струмком, в якому кальцитові натіки утворили своєрідні невеликі греблі, по-друге, трубчастими сталактитами, довжина яких сягає 20—30 см. Ще одна Сталактитова зала веде у галерею, поєднану з Великим Далеким колодязем завширшки 10 м і завглибшки 30 м. Читаємо книгу "Палеоліт СССР" Москва "Наука" 1984 року ст. 187: "На верхньому поверсі Знайдено дві групи профільних, контурних або силуетних монохромних малюнків пізньоплейстоценових тварин, виконаних охрою: мамонти, коні, носоріг."

Мікроклімат Капової печери прохолодний, дуже вологий. На другому ярусі нерівне низьке склепіння утворює бар'єр, завдяки якому глибші його частини ізольовані від дії зовнішнього повітря, яке надходить через просторий Портал. Завдяки цьому мікроклімат Шульган-Таша сталий, без помітних температурних коливань, температура в печері цілорічно становить 6—7 °С. Згідно В. Житенєву минулому на стінах Капової печери утворився кальцитовий наліт, по якому буцімто і були виконані малюнки.

Взимку в місцях стікання конденсату біля входу утворюються льодяні сталагміти і сталактити. У весняне водопілля Капову печеру затоплюють води Шульгана.

Першу письмову згадку про Капову печеру залишив, дослідник південного Уралу, член-кореспондент Російської академії наук Петро Ричков у 1760 році. У 1770 році її описав керівник однієї з наукових експедицій Іван Лепьохін. В 1897 році було надруковано план середнього (першого) поверху членами Оренбургської Географічної громади Ф. Симоном, І. Заневським і Д. Соколовим.

План первого этажа пещеры, опубликованный членами Оренбургского Географического общества Ф. Симоном, И. Заневским и Д. Соколовым в 1897 году

В 1923—1926 та в 1931 роках, печеру досліджував професор Георгій Вахрушев. Всі ці дослідники були сліпими і не побачили малюнків на стінах печери.

Але не тут то було.

А тепер послухаєм, розповідь сучасного дослідника Капової печери, археолога доктора історичних наук В. Житенєва.

В москалів знайшовся патріот Олександр Рюмін, який закінчив другу світову війну в званні підполковника, після чого демобілізувався, та закінчив біологічний факультет МДУ, його хотіли залишити працювати в університеті, але він відмовився і попросився, щоб його відправили на Урал, так як в нього була мета знайти печеру з малюнками, такі як і в Західній Європі. Він сам визначив, що така печера може бути на заході Південного Уралу в Башкирії. Але коли відправляли то не знали, що в палеоліті в радіусі майже тисячу кілометрів від печери людей, чи неандертальців не було. Могли вибрати Крим, Кавказ, Середню Азію чи Сибір де в печерах проживали неандертальці.

Житенєв розповідає, що Рюмін із місцевими мешканцями, які несли за ним генератор для освітлення, пересуваючись печерою, знайшов наскельні малюнки і цим підтвердив наявність на Уралі центру палеолітичної культури.

А в 1959 року Олександр Рюмін, надрукував статтю, про знайдені наскельні малюнки.

В 1960 році туди командували археолога Отто Бадер. За словами В. Житенєва, коли вони пішли дивитись ці малюнки то Бадер спочатку нічого не побачив, але при довшому розгляді він все ж таки спочатку побачив мамонта і коня. Після приїзду Бадера, Рюміна відправили в Москву, щоб не мішався під ногами. Як говорять мавр зробив свою справу, мавр може йти.

Рюмін і його малюнки.

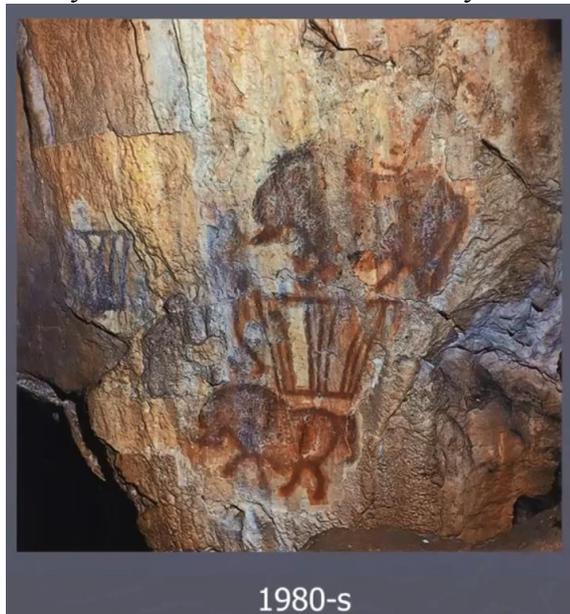
Що ж було намальовано в Каповій печері: кінь, мамонт, носоріг, тур, верблюд, риба, зооморфна фігура та інші як говорить, Житенєв незрозумілі малюнки. Ці всі малюнки за виключенням верблюда, було скопійовано з печер Західної Європи. За словами самого Житенєва, верблюдів, в радіусі тисяча кілометрів від печери не було взагалі. К бачимо Рюмін перестарався. Але необхідно було показати першість советів над країнами Західної Європи. Малюнок верблюда знайдено і в і Ігнат'євській печері, яка заходиться на 200 км на схід.

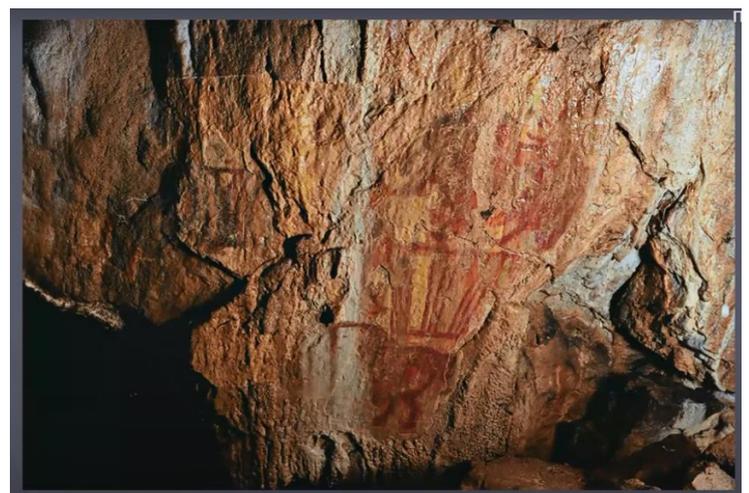
В відео "Лекция IV. Капова пещера" від 07 червня 2023 року на сайті Триллион Секунд @trillionsecun, з 60 по 62 хвилину розповідається про те, що О. Бадер, знищував чорні малюнки, які були намальовані вугіллям. А чому ж він це робив? Так як, знав, що вугільні малюнки легко перевірити, провівши радіоуглецевий аналіз вугілля і визначити час їх виконання, а червоні малюнки з охри перевірити практично неможливо. А Рюмін умів малювати тварин подібні до французьких чи іспанських, але не знав, що малюнки виконані вугіллям легко перевірити.

А в відео "Капова пещера і людина палеоліту", з 31 по 32 хвилину, Житенєв розповідає, що помічники, Бадера, малювали малюнки на стінах печери, і їх необхідно знайти.

Житенєв розповідає, що печеру закрили від відвідувачів, тому що вони дихають і цим псують малюнки. А як ми бачимо нижче, що за 22 роки їхнього господарювання малюнок майже втрачено, і з кожним днем і роком він змивається водою яка тече по стінах печери, про захист від води ніхто не піклується. З часом цей малюнок знищать, і не буде доказів фальшування, як Бадер знищував малюнки намальовані вугіллям.

За В'ячеславом Щелінським 1980 рік.

Капова пещера. Настенные росписи в зале «Рисунков» (по О. Н. Бадеру).

Капова пещера и человек палеолита (рассказывает археолог Владислав Житенёв)

Житенёв розповідає, що вони датують уран-торієвим методом початок утворення кальциту 37 – 40 тис. років тому, а вік закінчення 14 тис років тому, між цими датами, за Житенєвим і могли бути зроблені малюнки.

За Житенєвим, в усіх печерах, як Західної Європи так і Каповій печері усі малюнки виконувалися по якійсь одній схемі, і багато виконувалося на великій висоті. Цікаво чому первісна людина повинна була лізти вгору, невідомо навіщо та й по чому щоб малювати. Цікаво які конструкції і з чого робила первісна людина 20 тис. років тому, щоб малювати на висоті, Житенєв не розповідає. В Каповій печері, Рюмін на другому рівні малював більш за все з будівельних підмостків, а на третій полінилися їх підняти.

Антропоморфна фігура Капова печера. Хороша копія з французької.

Читаємо книгу "Палеоліт СРСР" Москва "Наука" 1984 року ст. 187: "На відміну від малюнків верхнього поверху більшість малюнків нижнього поверху печери, також червоною охрою, розміщуються не тільки на стінах, але і на стелі і носять яскраво виражений геометричний, стилізований характер. Як і "реалістичні" зображення геометричні фігури Капової печери знаходять в собі аналогії серед франко-кантабрійського печерного розпису (Бадер О.Н., 1965). Серед них є досить добре виражена антропоморфна фігура." Якщо порівняти малюнки Капової печери і Європейських печер, то видно, що художники, які малювали в європейських печерах були професійними художниками, а Рюмін, який малював у Каповій печері був любителем.

А тепер розглянемо для чого існувала ця печера.

Житенєв розповідає, що в печері люди постійно не проживали, а приходили в неї на короткий час. В радіусі до тисячі кілометрів постійних стоянок людини немає, а в печеру приходили не то для заручин, не то для вирішення якихось питань, як сьогодні в ООН, не то для культових відправ. А як людина 20 тисяч років тому знала, що за тисячу кілометрів є Капова печера? В той час був самий пік Вюрмського зледеніння. Ніколи людина не піде туди де гірше, тим більше в час холодного циклу. За Житенєвим виходить, що в самий холодний час, невідомо яка кількість людей зривалася з обсядених місць, і йшла за тисячу кілометрів, щоб з кимось познайомитися. А по дорозі необхідно було десь ночувати, щось їсти і пити, по дорозі необхідно переправлятися через річки, а доріг тоді не було. Для цього необхідно було нести з собою якісь знаряддя, запас харчування, одяг, а за Житенєвим ще і ракушки та інші матеріали для виготовлення прикрас конкретно в печері. Цікаво, в чому ж це переносила людина? Після того, як людина дійшла до печери, за Житенєвим мала з кимсь познайомитися чи провести перемовини. Але цікаво як ці люди могли домовитись про зустріч в печері. Телефонів не було, не було і москальських ямщиків, щоб доставити пошту. Хіба що ті люди могли домовлятися через старлінг. А після того як зустрілися вони починали малювати.

В печері темно, сиро і холодно, температура в печері цілорічно становить 6—7 °С. Невідомо який в тих людей був одяг, але ночувати в такій печері міг тільки якийсь морж.

За Житенєвим люди там розводили вогнища, але в замкнутій печері вони б задихнулися від диму, хіба що вони мали респиратори, чи інший апарат для дихання типу акваланга.

Як говорилося вище, на другому рівні люди малювали на стінах на висоті більше 4 метрів, а також на стелі, невідомо навіщо. Для цього людина повинна була збудувати підмости.

А чи могла людина 20 тис. років тому це робити? На рівні росту малювати комфортно, невідомо навіщо було малювати на висоті.

Для розведення фарби, чи для виготовлення жирової свічки, людина в Каповій печері, виготовляла керамічні чашки. Це теж новина. Людина приходила з місць де про кераміку навіть не чули, а прийшовши в печеру, людина уже виготовляє керамічну посуду, причому випалювали в печері, в скафандрах. Цікаво чому не показують піч у якій випалювали кераміку?

За Житенєвим людина малювала пальцями, якимись губками і навіть пензлями, так як деякі малюнки мали рівні краї, що можливо зробити тільки пензлем, тільки з чого вони були зроблені. Придбані Рюмінім в крамниці. Фарбу робили з охри, і людина її не жаліла, так як багато розливала на підлозі.

А далі ще ребус. Для того щоб потрапити на третій рівень необхідно було піднятися по вертикальній шахті на 13 метрів. Це так саме, як піднятися по стінах шахти ліфта на п'ятий поверх. Невідомо як первісна людина піднімалася, чи робила драбину, чи використовувала альпіністське спорядження, але історія про це не повідомляє. А Рюміні було зроблено дерев'яну драбину по якій він піднімався і малював. На третій рівень йому не захотілося піднімати підмости то він малював тільки на висоті свого росту.

А чим же людина харчувалася? За Житенєвим вона харчувалася, лише “суликами”, по нашому ховраками.

Сулик, яким харчувалися в Каповій печері за Житенєвим

О. Бадер не знайшов нічого, щоб свідчило про життєдіяльність людини в печері, окрім малюнків. В книзі “Палеоліт СРСР” Москва “Наука” 1984 року, розповідається тільки про малюнки. Але Житенєв уже знаходив і кам'яні і знаряддя і прикраси з кісток та ракушок, які виготовлялися конкретно в печері. Для виготовлення кам'яних знарядь, людина знаючи географію району, ходила за 150 км., де були виходи яшми. Людина прийшла за тисячу кілометрів, а потім сходила і за яшмою. **За Житенєвим, люди приходили в Капову печеру і виготовляли там**

керамічну посуду. Це щось нове. Як могла людина, яка і не чула про кераміку, а прийшовши за тисячу кілометрів, починає її виготовляти.

Він також розкаже, що люди які приходили в Капову печеру були культурним, після себе прибирали.

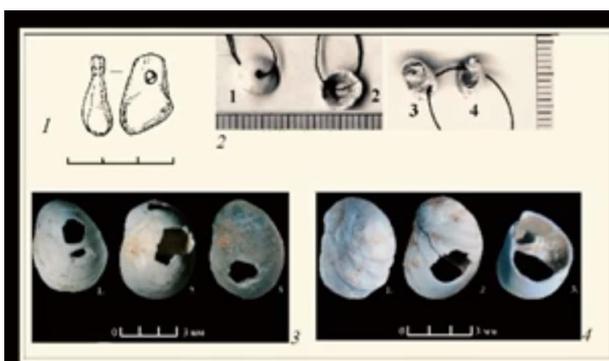

Найденные украшения в Каповой пещере

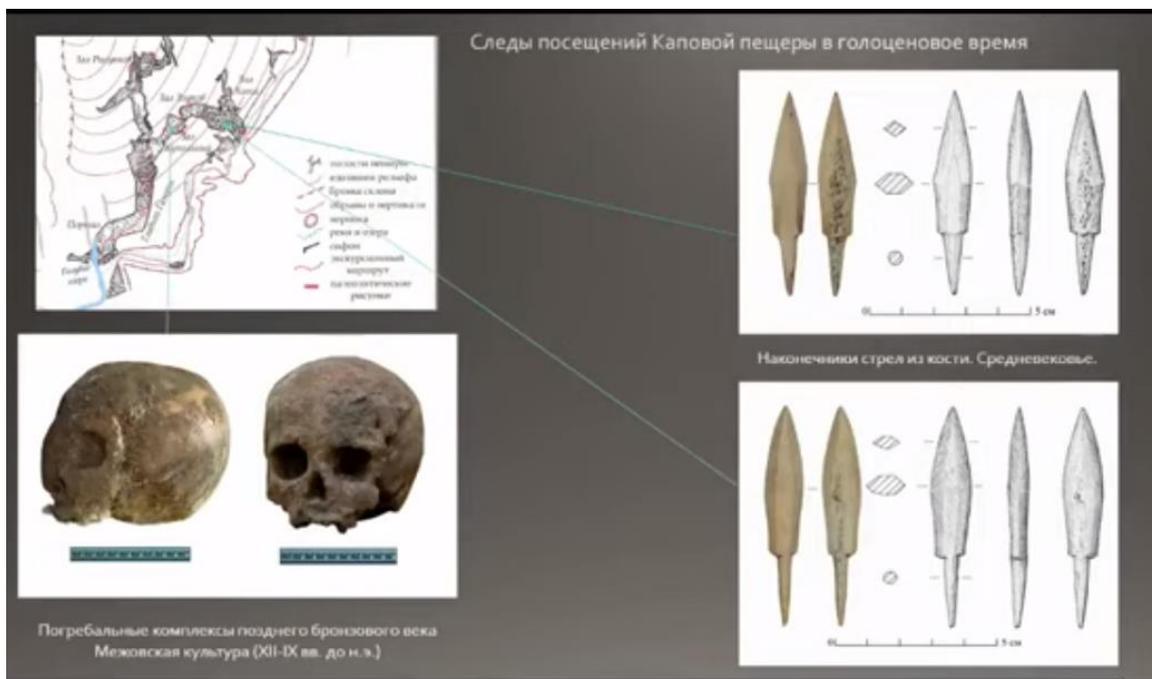
Пещера Шульган-Таш (Капова), изделия из камня и кости:
 1, 3, 6 – пластины с ретушью;
 2 – орудие с шипом на пластине;
 4 – острие на отщепе;
 5 – пластинчатый отщеп с ретушью;
 7, 9 – отщепы; 8 – пластинка;
 10 – пластина с усеченным ретушью концом;

11, 17 – скребки концевые; 19 – пластина с обработанным ретушью концом; 12, 18, 20, 23 – пластины; 13 – фрагмент пластинки с притупленной спинкой; 14 – острие типа граветт (наконечник стрелы?); 15 – фрагмент пластины с резцовым сколом; 16 – выемчатое орудие на пластине; 21 – зубчатое орудие на отщепе; 22 – отщеп с ретушью.

Костяная индустрия Каповой пещеры: 1 – подвеска из зуба марала; 2 – нашивки: 1 – бивень мамонта, 2 – рыбий позвонок; 3, 4 – раковины; 3 – образцы украшений из раковин моллюсков (зал Знаков); 4 – образцы украшений из раковин моллюсков

(Купольный зал): 1 – необработанная раковина, 2 – украшение из раковины; 3 – обломок украшения из раковины с фрагментом залощенного отверстия.

Цікаво, чи можна повірити в таку казку? Але як бачимо, що весь світ вірить, видаючи книги з ілюстраціями з Капової печери.

Наведемо цитату А. Д. Столяра з книги “Походження образотворчого мистецтва” ст. 35: “Капова печера являється справжньою науковою сенсацією по суті це відкриття. Її відділяє від самого північного у Франції монументального “зібрання” палеоліту - відкритою в 1958 р. південно – східніше Руана невеликої печери Гуй (Gouy), яка також знаходиться далеко за межами Франко-Кантабрії, - близько 4000 км. Але, не дивлячись на такий великий відрив, образотворчий комплекс Капової печери по всім його основним признакам (топографічному розміщенню фігур, анімалістичним сюжетам і характером їх втілення, всій техніці і її “викопним” засобам) **виявляється споріднений з франко – іспанськими “печерними зібраннями”.**

Уточнюючи цю подібність, відмітимо, що в художньому відношенні Капову печеру не слід порівнювати з “гігантами” франко-кантабріїського мистецтва; з рідні більш скромним і, до речі чисельно переважаючих його галереям.”

Різниця між **франко – іспанськими “печерними зібраннями” і Каповою печерою, та що в Франції і Іспанії малюнки малювали професійні художники епохи Відродження, а в Каповій печері малював полковник, який вивчився на біолога, тому в Європі малюнки професійні, а в Каповій печері аматорські.**